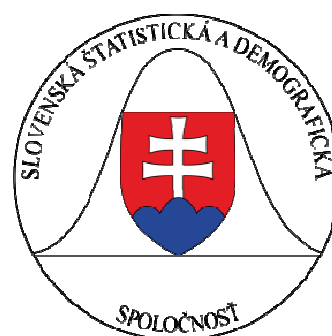

SLOVENSKÁ ŠTATISTICKÁ A DEMOGRAFICKÁ SPOLOČNOSŤ

Miletičova 3, 824 67 BRATISLAVA 26

www.ssds.sk

POHLADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2016

BRATISLAVA

2016

SLOVENSKÁ ŠTATISTICKÁ A DEMOGRAFICKÁ SPOLOČNOSŤ
Miletičova 3, 824 67 Bratislava 26
www.ssds.sk
a
EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

POHLÁDY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2016

VPLYV EURÓPSKEJ HOSPODÁRSKEJ POLITIKY NA SLOVENSKO V KONTEXTE SLOVENSKÉHO PREDSEDNÍCTVA V RADE EÚ

pod záštitou

Ivana Korčoka

*štátneho tajomníka MZV a EZ Slovenskej republiky
splnomocnenca vlády SR pre predsedníctvo SR v rade EÚ*

Ciele:

- 1) Diskutovať vplyv európskej hospodárskej politiky na Slovensko v kontexte slovenského predsedníctva v Rade EÚ
- 2) Prezentovať výsledky aktuálnych prognóz vývoja HDP
- 3) Prezentovať návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP

Slovenská štatistická a demografická spoločnosť ďakuje za pomoc pri organizovaní akcie **Pohľady na ekonomiku Slovenska 2016** organizáciám:

Štatistický úrad Slovenskej republiky
Ekonomická univerzita v Bratislave
Statis, s.r.o.

ISBN 978 - 80 - 88946 - 70 – 0

© SLOVENSKÁ ŠTATISTICKÁ A DEMOGRAFICKÁ SPOLOČNOSŤ

Úvod

Konferenciu Pohľady na ekonomiku Slovenska začala organizovať Slovenská štatistická a demografická spoločnosť v roku 2001. Konferencia sa stala súčasťou hlavnej náplne činnosti Spoločnosti. V súčasnosti je spoluorganizátorom konferencie Ekonomická univerzita v Bratislave. Tento rok sa koná už 16. ročník konferencie. Predchádzajúce ročníky potvrdili, že konferencia vzbudila záujem u vedeckej verejnosti a vytvorila si tradíciu ako významné vedecké podujatie a svojimi výsledkami poskytuje podstatné informácie prakticky celej našej spoločnosti.

Cieľom konferencie v tomto roku je prezentovať možnosti a vplyv na **európsku hospodársku politiku** a postavenie **Slovenska v jej rámci v kontexte slovenského predsedníctva v rade EÚ**.

Druhú časť konferencie tradične predstavujú výsledky doterajšieho ekonomického vývoja a **prognóza vývoja HDP** vybranými prognostickými skupinami. Úlohou bolo prezentovať **návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP**.

Pozvanie na konferenciu prijali predstavitelia významných slovenských pracovísk, ktoré tvoria ekonomické prognózy a tiež poslanci NR SR, predstavitelia odborov, zamestnávateľských zväzov, predstavitelia hospodárskej sféry, študenti a ďalší účastníci. Programový a organizačný výbor konferencie je presvedčený, že konferencia bude naďalej vhodnou príležitosťou na podnetnú výmenu vedeckých a odborných názorov.

Programový a organizačný výbor konferencie ďakuje autorom za vedecké príspevky, ktoré sú podstatným príspevkom ku kvalite tohto podujatia. Zároveň vyslovujeme presvedčenie, že konferencia Pohľady na ekonomiku Slovenska 2017 prinesie zaujímavé podnety a tak prispeje k rozvíjaniu nielen vedeckého poslania Slovenskej a štatistickej a demografickej spoločnosti ale aj ekonomického rozvoja celej Slovenskej republiky.

Programový a organizačný výbor konferencie

Expertné hodnotenie stavu a vývoja ekonomiky Slovenska za rok 2015 a oproti roku 2014 a odhad budúceho vývoja HDP

Jozef Chajdiak

Na hodnotenie ekonomiky boli použité názory expertov (účastníkov konferencie Pohľady na ekonomiku Slovenska 2016) na stav a vývoj piatich ukazovateľov charakterizujúcich stav a vývoj ekonomiky SR ako celku.

Boli použité ukazovatele:

- X1 – hrubý domáci produkt na obyvateľa,
- X2 – inflácia,
- X3 – miera nezamestnanosti,
- X4 – saldo štátneho rozpočtu k HDP,
- X5 – saldo zahraničného obchodu k HDP.

Na hodnotenie stavu a vývoja jednotlivých ukazovateľov bola použitá bodová stupnica s hodnotami od -2 (veľmi zle) cez 0 (neutrálny, stredný, priemerný stav alebo vývoj) po +2 (veľmi dobre), s krokom po pol bode. Intenzita počtu bodov sa pridelovala v porovnaní SR so stavom a vývojom v EÚ. Ďalej sa za každého experta určilo celkové hodnotenie stavu a vývoja ekonomiky SR ako priemer z bodov pridelených jednotlivým ukazovateľom (resp. pojmom).

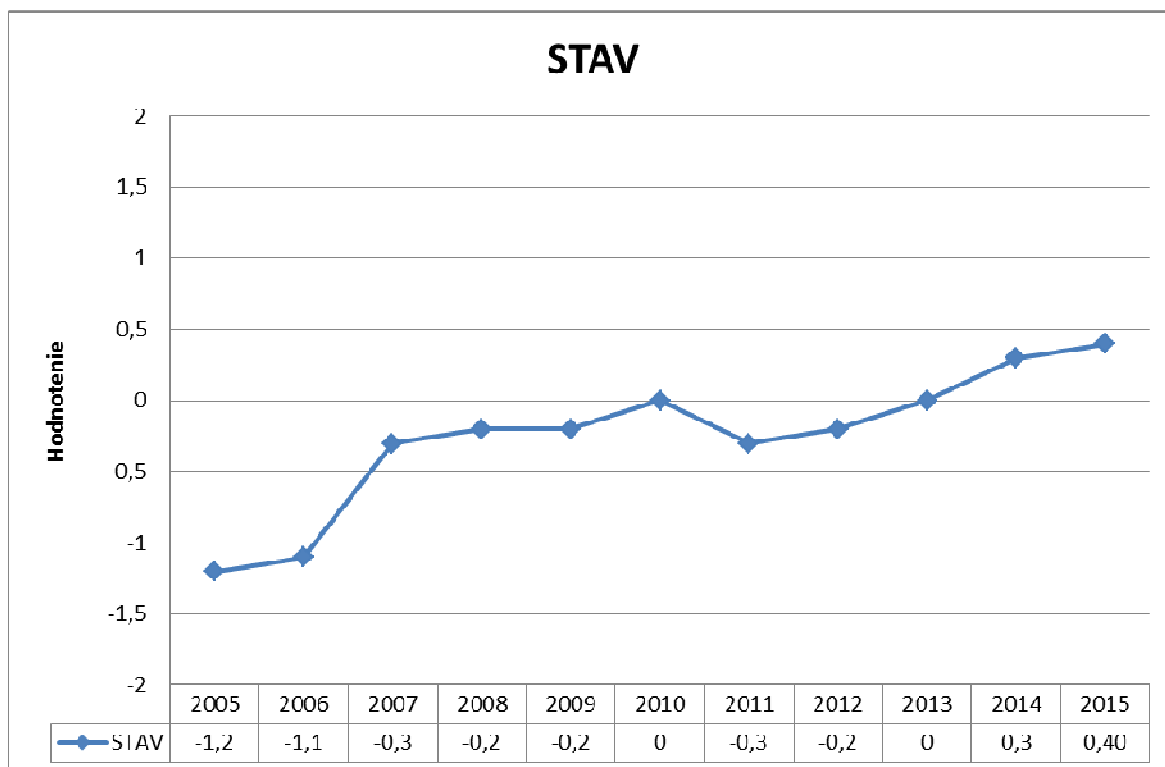
Na celkové hodnotenie stavu resp. vývoja ekonomiky SR sme použili medián (prostrednú hodnotu) z hodnotení jednotlivých expertov pomocou priemernej hodnoty (tabuľka č.1).

Tabuľka č. 1: Expertné hodnotenie STAVu ekonomiky SR

Rok 2015	x1	x2	x3	x4	x5	priemer
Beka	2,0	-1,5	-0,5	0,5	1,5	0,40
Haluška	0,5	2,0	-2,0	0,5	2,0	0,60
Chajdiak	0,0	1,5	-1,0	-1,0	1,5	0,20
Radvanský	0,5	2,0	-1,0	-1,0	2,0	0,50
Sivák	1,5	-1,0	-0,5	0,0	1,0	0,20
Vaňo	1,0	2,0	1,0	0,0	2,0	1,20
Medián						0,40

STAV ekonomiky SR v roku 2015 hodnotia experti známami od -2 po +2, z priemerných známok od +0,2 po +1,2 pri výslednej prostrednej (mediánovej) hodnote z celkových hodnotení expertov **+0,4**. Už druhý rok po sebe sme dosiahli najlepšie hodnotenie stavu. V riadku Medián (spolu - posledný riadok) je z jednotlivých priemerných hodnôt expertov určený medián z celkových expertných hodnotení rovný 0,40.

Expertné hodnotenie a realizuje od roku 2006. Dosiahnuté hodnoty sú za STAV na grafoch č.1 a č.2. Plastickejšie možno celkové expertné hodnotenie STAVu ekonomiky vyjadriť graficky (Graf č.1). V uplynulých ročníkoch bolo výsledné hodnotenie stavu za rok 2005 **-1,2**, za rok 2006 **-1,1**, za rok 2007 **-0,3**, za rok 2008 **-0,2**, za rok 2009 **-0,2**, za rok 2010 **0,0**, za rok 2011 **0,3**, za rok 2012 **0,2**, za rok 2013 **+0,5**, za rok 2014 za **+0,3** a za rok 2015 **+0,4**. Časový rad 2005 až 2015: (-1,2; -1,1; -0,3; -0,2; -0,20; 0; -0,3; -0,2; 0,0; 0,3; **0,4**).

Graf č. 1: Expertné hodnotenie STAVu ekonomiky SR

Vývoj ekonomiky SR v roku 2015 oproti roku 2014 hodnotia experti známkami od -1,5 po +2 z priemerných známok od 0,0 po +1,1 pri výslednej (mediánovej) hodnote z celkových hodnotení expertov **+0,9**. V riadku Medián (spolu - posledný riadok) je z jednotlivých priemerných hodnôt expertov určený medián z celkových expertných hodnotení expertov rovný **+0,90**.

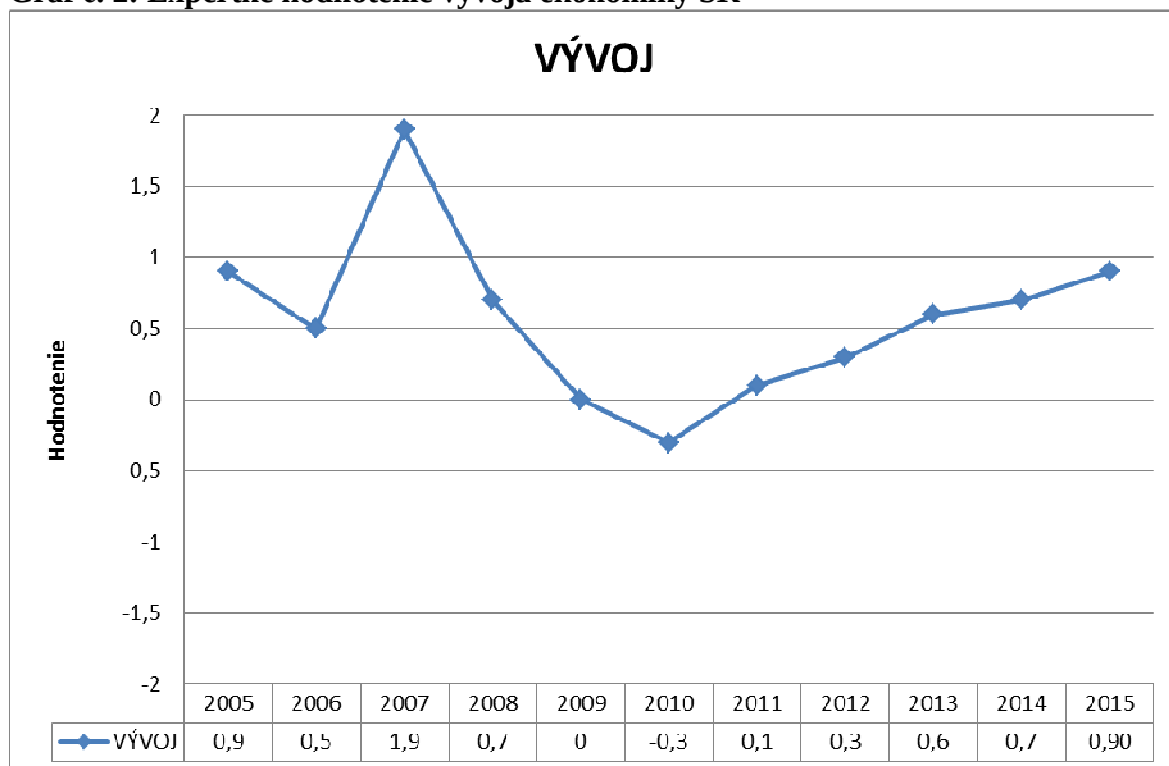
Tabuľka č. 2: Expertné hodnotenie VÝVOJa ekonomiky SR

Vývoj: 2015/2014	x1	x2	x3	x4	x5	priemer
Beka	2,0	-1,5	1,5	-1,5	-0,5	0,00
Haluška	0,5	1,5	0,5	0,5	1,5	0,90
Chajdiak	1,5	1,5	1,5	0,0	1,0	1,10
Radvanský	1,0	1,5	1,5	0,5	0,0	0,90
Sivák	1,0	0,0	1,0	0,0	-0,5	0,30
Vaňo	1,0	2,0	0,5	0,0	1,5	1,00
Medián						0,90

V hodnotení vývoja roku 2005 oproti 2004 bol výsledok **+0,9**, v hodnotení vývoja roku 2006 oproti 2005 bol výsledok **+0,5**, v hodnotení vývoja roku 2007 oproti 2006 bol výsledok **+1,9**, v hodnotení vývoja roku 2008 oproti 2007 bol výsledok **+0,7**, v roku 2009 oproti roku 2008 bol výsledok **0**, v roku 2010 oproti roku 2009 bol výsledok **-0,3**, v roku 2011 oproti roku 2010 bol výsledok **+0,1**, v roku 2012 oproti roku 2011 bol výsledok **+0,3**; v roku 2013 oproti roku 2012 bolo hodnotenie **0,6**; v roku 2014 oproti roku 2013 bolo hodnotenie **+0,7** a v roku 2015 oproti roku 2014 je hodnotenie **+0,90** t.j. vcelku zmiešaný vývoj s výrazne pozitívnym vývojom roku 2007 oproti roku 2006 a následným spomaľovaním vývoja v roku 2008 a v roku 2009 a miernym zlepšením od roku 2012. Časový rad

2005 až 2014: (+0,9; +0,5; +1,9; 0,7; 0; -0,3; +0,1; +0,3; +0,6; 0,7). Sme v strede. Grafická prezentácia vývoja je na grafe č.2.

Graf č. 2: Expertné hodnotenie vývoja ekonomiky SR

Celkove za priebeh konferencií Pohľady na ekonomiku Slovenska 2001 až 2015 môžeme pozorovať prechod z neradostného hodnotenia stavu ekonomiky pri vcelku dobrom vývoji ekonomiky do stredových hodnotení aj stavu aj vývoja.

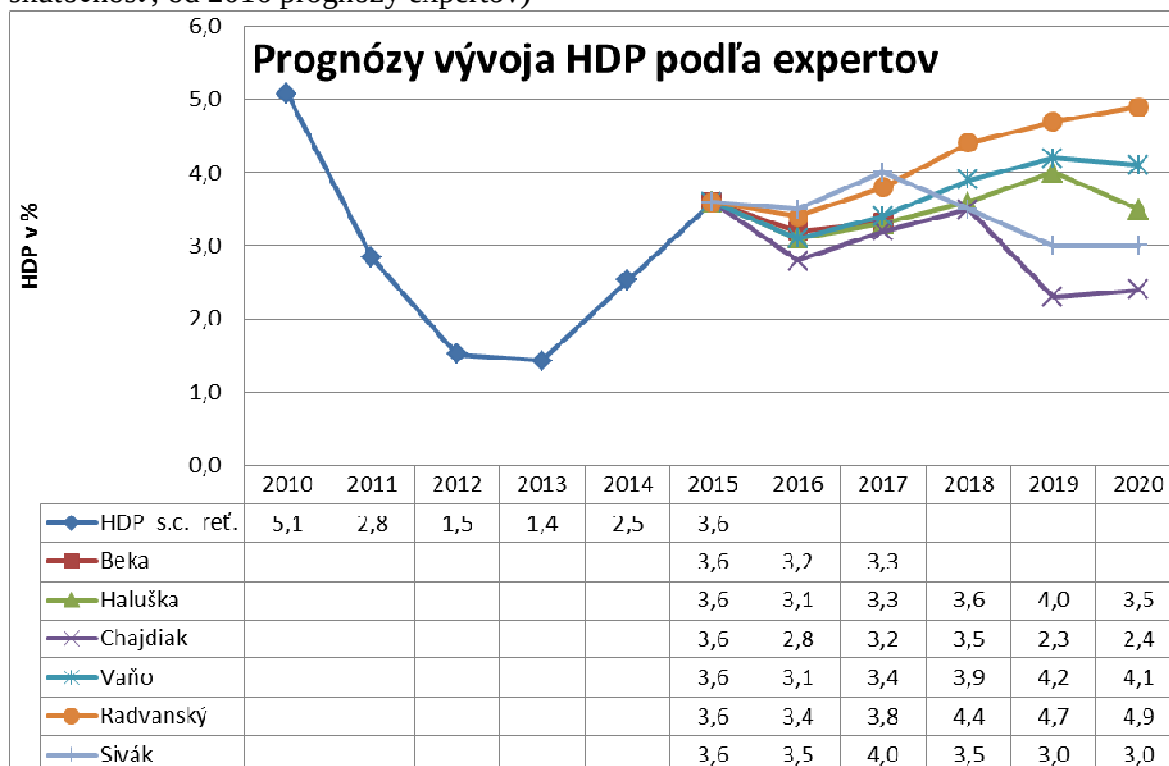
Odhad budúceho vývoja (2016 až 2020) tempa zmeny objemu HDP

Tab č. 3: Expertné hodnotenie tempa rastu HDP na roky 2016 až 2020 (v % s.c.ref.)

ROK	HDP_s.c._ref.	Beka	Haluška	Chajdiak	Radvanský	Sivák	Vaňo
2015	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6
2016		3,2	3,1	2,8	3,4	3,5	3,1
2017		3,3	3,3	3,2	3,8	4,0	3,4
2018			3,6	3,5	4,4	3,5	3,9
2019			4,0	2,3	4,7	3,0	4,2
2020			3,5	2,4	4,9	3,0	4,1

Beka – NBS, Haluška – Infostat, Chajdiak – ÚM STU, Radvanský – EÚ SAV, Sivák – EÚ, Vaňo – Sberbank

Graf č. 3: Expertné hodnotenie tempa prírastku (poklesu) HDP (2000až 2015 skutočnosť; od 2016 prognózy expertov)

V roku 2010 sme dosiahli rast HDP (v % s.c. reť.2010) vo výške +5,1 % . V roku 2011 sme dosiahli rast HDP vo výške +2,8 %, v roku 2012 nasledovalo ďalšie spomalenie rastu +1,5%, a v roku 2013 spomalenie na +1,4 %. V roku 2014 nastáva zrýchlenie rastu +2,5% a v roku 2015 je to rast o +3,6%. Výsledky modelovania ekonomiky a odhadovania budúceho vývoja na roky 2016 až 2020 jednotlivých pracovísk a prednášateľov sú v tabuľke č. 3 a na grafe č. 3. Autori sú v svojich prognózach vcelku optimistický, predpokladajú vývoj od 2,3 % (Chajdiak – rok 2019) až po +4,9 (Radvanský – rok 2020), t.j. všetci predpokladajú rast HDP v celom období prognózovania 2016 až 2020.

Práca bola podporená grantom:

- úloha VEGA č.1/0241/16: „Big Data ako nástroj predikcie a projektovania socio-ekonomických procesov“

Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v 4. štvrťroku 2015

Medziročný rast výkonnosti slovenskej ekonomiky sa v priebehu roka 2015 postupne zrýchľoval. V 4. štvrťroku 2015 sa objem **hrubého domáceho produktu** (HDP) zvýšil v stálych cenách o 4,3 %, čo bolo o 1,5 p. b. viac ako v 4. štvrťroku 2014. Bol to najvyšší medziročný rast za posledných päť rokov. V medzikvartálnom porovnaní (4. štvrťrok 2015 oproti 3. štvrťroku 2015) sa objem HDP po sezónnom očistení zvýšil reálne o 1 %.

V roku 2015 sa vytvoril hrubý domáci produkt v objeme 78 070,8 mil. Eur. V porovnaní s rokom 2014 vzrástol v bežných cenách o 3,3 %. V stálych cenách sa zvýšil o 3,6 %, čo bol najvyšší medziročný prírastok od roku 2011.

K posilneniu ekonomického rastu prispel zahraničný aj domáci dopyt, ktoré sa v jednotlivých štvrťrokoch 2015 neustále zrýchľovali. V 4. štvrťroku 2015 sa zvýšil vývoz výrobkov a služieb o 9,1 % a domáci dopyt o 6,5 % (bol to jeho najvyšší rast od 3. štvrťroka 2010). Rozhodujúcim faktorom rastu domáceho dopytu bola vyššia tvorba hrubého kapitálu o 19,7 % (z toho tvorba hrubého fixného kapitálu o 19,4 %). Výdaje na konečnú spotrebu vzrástli medziročne v úhrne o 2,9 %, v tom na konečnú spotrebu verejnej správy o 3,2 %, na konečnú spotrebu domácností o 2,9 % a na konečnú spotrebu neziskových inštitúcií slúžiacich domácnostiam o 1,9 %.

Podiel domáceho dopytu na HDP sa oproti 4. štvrťroku 2014 zvýšil o 2,2 p. b. v dôsledku rastu podielu tvorby hrubého kapitálu o 3,1 p. b. na 23,7 %, z toho tvorby hrubého fixného kapitálu o 3,7 p. b. na 28,3 %. Naopak, podiel konečnej spotreby domácností sa znížil o 0,9 p. b. na 54,1 %. Exportná výkonnosť ekonomiky (meraná podielom zahraničného dopytu na HDP) vzrástla o 3,6 p. b. na 95,8 %. Dovozná náročnosť (podiel dovozu výrobkov a služieb na HDP) sa zvýšila o 4,6 p. b. na 95 %.

V roku 2015 medziročne vzrástol zahraničný dopyt o 7 %. Domáci dopyt sa zvýšil o 4,9 % v dôsledku rastu všetkých jeho výdavkových zložiek. Vzrástla tvorba hrubého kapitálu o 13,1 % (z toho tvorba hrubého fixného kapitálu o 14 %), konečná spotreba verejnej správy o 3,4 %, konečná spotreba domácností o 2,4 % a konečná spotreba neziskových inštitúcií slúžiacich domácnostiam o 3,1 %.

Podľa predbežných výsledkov bolo v 4. štvrťroku 2015 saldo **zahraničného obchodu výrobkov a služieb** aktívne v objeme 154,9 mil. Eur. Jeho úroveň ovplyvnilo najmä saldo vývozu a dovozu výrobkov, ktoré bolo aktívne vo výške 237,6 mil. Eur. Saldo vývozu a dovozu služieb bolo pasívne v objeme -82,7 mil. Eur.

Medziročný rast tvorby **hrubého kapitálu** sa od začiatku roka postupne zrýchľoval. Oproti 4. štvrťroku 2014 vzrástla tvorba hrubého kapitálu o 19,7 %, čo bolo najvyššie tempo rastu od 2. štvrťroka 2011. Zvýšenie investičného dopytu, meraného tvorbou hrubého fixného kapitálu, sa zrýchľilo o 15,4 p. b. na 19,4 %. V 4. štvrťroku dosiahla celková tvorba hrubého kapitálu objem 4 788,5 mil. Eur, z toho tvorba hrubého fixného kapitálu 5 698,7 mil. Eur. Zmena stavu zásob vykázala zápornú hodnotu -910,2 mil. Eur.

Tvorbu **hrubého fixného kapitálu** ovplyvnil hlavne rast tvorby nových fixných aktív o 19,2 % (na 6 120,4 mil. Eur), nárast objemu nadobudnutého použitého dlhodobého majetku o 7,6 % (na 215,8 mil. Eur) a nárast úbytku použitého dlhodobého majetku o 13,9 % (na 641,6 mil. Eur).

Vysoký medziročný rast investičnej aktivity súvisel najmä s investíciami vo verejnej správe, ich objem vzrástol o 69,4 %. Viac prostriedkov sa investovalo aj v nefinančných korporáciách o 6,1 %, vo finančných korporáciách o 4,3 %, v domácnostiach o 1,2 % a v neziskových inštitúciách slúžiacich domácnostiam o 0,8 %. Z hľadiska jednotlivých sektorov najväčší podiel investícií smeroval do nefinančných korporácií 49,8 %.

Do rozvoja technického potenciálu vo forme strojov a zariadení, zbraňových systémov smerovalo 2 744,6 mil. Eur (z toho do ostatných strojov a zariadení 2 114,7 mil. Eur). Tvorba hrubého fixného kapitálu v oblasti stavieb dosiahla 2 394,4 mil. Eur (z toho budov na bývanie 567,3 mil. Eur). Na získanie produktov duševného vlastníctva sa vynaložilo 489,2 mil. Eur a kultivovaných biologických zdrojov 70,5 mil. Eur. Vývoj v oblasti strojov ovplyvnili vyššie kapitálové výdavky do dopravných zariadení o 15,4 % a do ostatných strojov a zariadení o 20,6 %. Objem stavebných investícií vzrástol o 21,6 % pri raste investičných prostriedkov do ostatných stavieb o 28 % a do budov na bývanie o 4,6 %. Viac financií sa vynaložilo aj na zaobstaranie produktov duševného vlastníctva o 13 %. Obstaranie kultivovaných biologických zdrojov ostalo na rovnakej medziročnej úrovni.

Stav **zásob** v ekonomike sa k 31. decembru 2015 oproti stavu na začiatku roka 2015 znížil o 86,4 mil. Eur. Zníženie zásob ovplyvnil najmä pokles zásob výrobkov a zvierat o 227,8 mil. Eur a tovaru o 105,8 mil. Eur. Naopak, vzrástli zásoby materiálu o 244,3 mil. Eur a nedokončenej výroby o 2,9 mil. Eur.

V roku 2015 dosiahla celková tvorba hrubého kapitálu 17 882,2 mil. Eur, v tom objem hrubého fixného kapitálu 17 968,6 mil. Eur a zmena stavu zásob -86,4 mil. Eur. Oproti roku 2014 vzrástla tvorba hrubého kapitálu o 13,1 %, z toho tvorba hrubého fixného kapitálu o 14 %.

Konečná spotreba domácností sa v 4. štvrťroku 2015 medziročne zvýšila o 2,5 %, čo bolo o 0,8 p. b. menej ako v 4. štvrťroku 2014. Disponibilné zdroje domácností sa zvýšili o 4,3 % v dôsledku zvýšenia odmien zamestnancov o 6,9 % (pri raste hrubých miezd a platov o 7,1 %).

Najväčší podiel na konečnej spotrebe domácností v objeme 10 909,7 mil. Eur mali výdavky za bývanie 23,7 % a za nákupy potravinárskeho tovaru 18,6 %. Zvýšenie spotrebiteľského dopytu ovplyvnil rast výdavkov vo všetkých odboroch klasifikácie COICOP. Najrýchlejšie rástli výdavky za rekreáciu a kultúru o 5,7 % a za reštaurácie a hotely o 5,5 %. Najpomalšie rástli výdavky za bývanie o 0,3 %.

Verejná správa použila v 4. štvrťroku 2015 na konečnú spotrebu finančné prostriedky v objeme 4 382,2 mil. Eur. V porovnaní so 4. štvrťrokom 2014 to bolo o 4,2 % viac. Medziročne vzrástli výdavky na odmeny zamestnancov (tvoria ich mzdy, platy a sociálne príspevky zamestnávateľov) o 5,8 % a naturálne sociálne transfery o 3,8 %. Významný podiel na raste konečnej spotreby verejnej správy mala aj medzispotreba (tvoria ju spotreba materiálu, energie a služieb). Objem výdavkov

určených na medzispotrebu dosiahol 1 394,7 mil. Eur pri medzироčnom zvýšení o 5,2 %.

V celkovej štruktúre konečnej spotreby verejnej správy predstavovali výdavky na odmeny zamestnancov podiel 46,8 %, výdavky na medzispotrebu 31,8 % a naturálne sociálne transfery 23,4 %. Z celkových výdavkov smerovalo na individuálnu spotrebu 52,4 %, zvyšok sa použil na kolektívnu spotrebu.

Produkčná výkonnosť ekonomiky, meraná objemom pridanej hodnoty, sa v 4. štvrťroku 2015 zvýšila vo väčšine odvetví. V informačných a komunikačných činnostiach vzrástla o 13,8 %, stavebníctve o 8,3 %, priemysle o 5,6 %, finančných a poisťovacích činnostiach o 2,2 %, verejnej správe; vzdelávaní; zdravotníctve a sociálnej pomoci o 2,1 %, odborných, vedeckých a technických činnostiach o 1,7 %, činnostiach v oblasti nehnuteľností o 1,2 %, veľkoobchode a maloobchode, oprave motorových vozidiel a motocyklov; doprave a skladovaní; ubytovaní a stravovaní o 0,7 %, v umení, zábave a rekreácii; ostatných činnostiach o 0,3 %. Pridaná hodnota sa znížila len v pôdohospodárstve o 1,8 %. Pozitívne pôsobil aj vyšší výber čistých daní z produktov o 9,2 %.

Na celkovom objeme pridanej hodnoty 18 103,6 mil. Eur mal dominantný podiel priemysel 29,2 % (z toho priemyselná výroba 24 %). Významný bol aj podiel obchodu; dopravy a skladovania; ubytovacích a stravovacích služieb 17,7 %, verejnej správy; vzdelávania; zdravotníctva a sociálnej pomoci 13,8 %. V porovnaní so 4. štvrťrokom 2014 najviac vzrástol podiel v stavebníctve o 1,1 p. b., najviac klesol podiel vo veľkoobchode a maloobchode, oprave motorových vozidiel a motocyklov; doprave a skladovaní; ubytovaní a stravovaní o 0,5 p. b.

V roku 2015 súvisela tvorba HDP s medzироčným rastom pridanej hodnoty o 3,1 %, hrubej produkcie o 5,4 % a medzispotreby o 7 %. Objem čistých daní z produktov sa zvýšil o 8,2 %.

Z vytvoreného HDP dôchodkovou metódou tvoril hrubý prevádzkový prebytok a zmiešané dôchodky 9 851 mil. Eur. V porovnaní so 4. štvrťrokom 2014 vzrástol ich objem v bežných cenách o 1,9 %. Odmeny zamestnancov v hodnote 8 258 mil. Eur vzrástli o 6,3 %. Objem vybraných daní z produkcie a dovozu vzrástol o 6,9 % na 2 330 mil. Eur. Hodnota subvencií bola vyššia o 9,1 % a dosiahla 270,2 mil. Eur.

Najväčší podiel na tvorbe HDP (48,8 %) mal hrubý prevádzkový prebytok a zmiešané dôchodky. Oproti 4. štvrťroku 2014 klesol o 1,1 p. b. Podiel odmien zamestnancov vzrástol o 0,8 p. b. na 40,9 %. Podiel vybraných daní z produkcie a dovozu sa zvýšil o 0,3 p. b. na 11,6 %. Na rovnakej medzироčnej úrovni ostal podiel subvencií (1,3 %).

Bežné príjmy domácností dosiahli v 4. štvrťroku 2015 objem 18 156,9 mil. Eur. Oproti 4. štvrťroku 2014 sa ich dynamika rastu zrýchlila o 2,7 p. b. na 5,9 % (reálne vzrástli o 6,4 %). Vývoj ovplyvnil rast odmien zamestnancov o 6,9 %, dôchodkov z majetku o 13,4 %, sociálnych dávok o 12,8 % a ostatných bežných transferov o 5,7 %. Hlavným zdrojom príjmov domácností boli odmeny zamestnancov, ktoré sa na celkových príjmoch podieľali 47,7 %.

Bežné výdavky domácností dosiahli 5 029,3 mil. Eur. V porovnaní so 4. štvrťrokom 2014 nominálne vzrástli o 10,5 % (reálne o 11,1 %).

Domácnostiam zostal na ďalšie použitie hrubý disponibilný dôchodok v objeme 13 127,6 mil. Eur. Oproti 4. štvrťroku 2014 vzrástol o 4,3 %. Úpravy vyplývajúce zo zmeny nároku na dôchodok dosiahli hodnotu 201,3 mil. Eur. Z disponibilného dôchodku použili domácnosti na konečnú spotrebu 83,1 %. Zvyšok tvorili hrubé úspory, ktoré medziročne vzrástli o 16,2 %. Miera úspor v 4. štvrťroku 2015 dosiahla 18,4 %.

V roku 2015 v porovnaní s rokom 2014 vzrástli bežné príjmy domácností o 4 % a bežné výdavky domácností o 7,1 %.

Cenový vývoj počas celého roka 2015 charakterizovalo deflačné prostredie. K zápornej dynamike spotrebiteľských cien prispel predovšetkým pokračujúci pokles cien energií ovplyvnený najmä znížením cien ropy.

Priemerná medziročná miera inflácie v 4. štvrťroku 2015 dosiahla zápornú hodnotu -0,5 %. Najväčší vplyv na pokles cenovej hladiny mali regulované ceny, ktorých medziročný pokles sa prehĺbil o 1,3 p. b. na 2,1 %. Jadrová inflácia dosiahla zápornú hodnotu -0,1 % pri raste cien potravín o 0,2 %. Po dlhodobom medziročnom raste zaznamenala zápornú hodnotu aj čistá inflácia (bez zmien nepriamych daní), a to -0,2 %.

Priemerná miera inflácie v roku 2015 bola na úrovni -0,3 % (v roku 2014 dosiahla -0,1 %).

Nefinančné a finančné korporácie hospodárili v 4. štvrťroku 2015 so ziskom v objeme 2 251,9 mil. Eur. V porovnaní so 4. štvrťrokom 2014 sa zisk zvýšil o 11,7 %.

Tvorba zisku v **nefinančných korporáciách** sa oproti 4. štvrťroku 2014 zvýšila o 146,8 mil. Eur (o 8 %) na 1 980,4 mil. Eur. Ku zvýšeniu zisku nefinančných korporácií najviac prispel rast zisku v priemyselnej výrobe o 49,6 % na 478,2 mil. Eur.

Ku zvýšeniu zisku nefinančných korporácií v 4. štvrťroku 2015 najviac prispel rast zisku v priemyselnej výrobe o 49,6 % na 478,2 mil. Eur, stavebníctve o 77,4 % na 154,9 mil. Eur, informačných a komunikačných činnostiach o 11,1 % na 220,4 mil. Eur, činnostiach v oblasti nehnuteľností; odborných, vedeckých a technických činnostiach; administratívnych a podporných službách o 10,6 % na 174,4 mil. Eur, v dodávke vody, čistení a odvoze odpadových vôd; odpadoch a službách odstraňovania odpadov o 36,1 % na 32,1 mil. Eur.

Na celkovej ziskovosti nefinančných korporácií sa v 4. štvrťroku podieľali veľké podniky 49,1 %, stredné podniky 32,9 % a malé podniky 18 %. Vývoj ovplyvnila vyššia tvorba zisku v stredných podnikoch o 28 %, vo veľkých podnikoch o 12,4 % a nižšia v malých podnikoch o 22,6 %.

Finančné korporácie dosiahli v 4. štvrťroku 2015 zisk v objeme 271,5 mil. Eur. Medziročné zvýšenie ziskovosti finančných korporácií ovplyvnili peňažné finanč-

né inštitúcie, ktoré prešli zo straty do zisku a vyšší zisk u ostatných finančných sprostredkovateľov. Poistovacie korporácie a penzijné fondy medziročne zaznamenali pokles zisku.

Nefinančné a finančné korporácie vytvorili v roku 2015 zisk v hodnote 11 609,2 mil. Eur, v tom nefinančné korporácie 10 301,4 mil. Eur a finančné korporácie 1 307,8 mil. Eur. V porovnaní s rokom 2014 vzrástol celkový objem zisku o 13,6 %. Zisk v nefinančných korporáciách vzrástol o 21,4 %, vo finančných korporáciách klesol o 24,4 %.

Silný rast ekonomiky napomohol aj udržaniu pozitívnych trendov na trhu práce počas celého roka 2015. **Zamestnanosť** podľa Výberového zisťovania pracovných síl (VZPS) sa v 4. štvrťroku 2015 v porovnaní so 4. štvrťrokom 2014 zvýšila o 2,6 % na 2 452,4 tis. osôb. V absolútnom vyjadrení tak počet pracujúcich vzrástol o 61,5 tis. osôb. Sezónne očistená celková zamestnanosť sa oproti 3. štvrťroku 2015 zvýšila o 0,9 %, resp. o 21,7 tis. osôb na 2 450,8 tis. osôb.

Nárast celkovej zamestnanosti ovplyvnilo najmä zvýšenie počtu zamestnancov o 52 tis. osôb (o 2,6 %) na 2 080,8 tis. osôb. Vzrástol aj počet podnikateľov o 8,2 tis. osôb (o 2,3 %) na 368,3 tis. osôb z dôvodu zvýšenia počtu podnikateľov pracujúcich v zahraničí. Počet podnikateľov bez zamestnancov sa zvýšil o 5,5 tis. osôb (o 1,9 %) na 290,6 tis. osôb a podnikateľov so zamestnancami o 2,7 tis. osôb (o 3,6 %) na 77,7 tis. osôb. Počet osôb podnikajúcich na území SR klesol o 4,3 tis. na 315,8 tis.

Najvyšší absolútny medziročný prírastok v zamestnanosti dosiahol obchod (25,3 tis. osôb) a priemysel (25,2 tis. osôb). Počet pracujúcich v sektore služieb sa zvýšil o 40,3 tis. osôb na 1 490,3 tis. osôb. Z jednotlivých odvetví okrem obchodu výrazne vzrástol aj v doprave a skladovaní o 15,1 tis., vo vzdelávaní o 10,2 tis., v informačných a komunikačných činnostiach o 8,9 tis. osôb. V priemysle prispel k tomu najmä rast v priemyselnej výrobe o 30,3 tis. osôb. Tretí štvrťrok po sebe klesala zamestnanosť v pôdohospodárstve. Oproti 4. štvrťroku 2014 klesla o 10,4 tis. osôb.

Miera zamestnanosti osôb vo veku 20 - 64 rokov v porovnaní so 4. štvrťrokom 2014 vzrástla o 1,8 p. b. na 68,4 %. Bola to najvyššia hodnota za posledných sedem rokov. Miera zamestnanosti mužov sa zvýšila o 1,5 p. b. na 75,7 % a žien o 2,1 p. b. na 61,1 %.

Dlhodobý trend zvyšovania vzdelanostnej úrovne pracujúcich pokračoval aj v poslednom štvrťroku 2015. Medziročne na trhu práce pribudlo najviac osôb s vysokoškolským vzdelaním (o 40,8 tis. osôb) a s úplným stredným odborným vzdelaním s maturitou (o 38 tis. osôb). Naopak, najviac klesol počet osôb so stredným odborným (učňovským) vzdelaním s maturitou o 17,9 tis. osôb.

Vekové zloženie trhu práce sa zmenilo vďaka prírastkom pracujúcich vo väčšine vekových kategórií. Najviac v prospech pracujúcich vo veku 25 - 34 rokov o 19,5 tis. osôb a vo veku 35 - 49 rokov o 18,2 tis. osôb. Počet pracujúcich sa znížil len vo vekovej kategórii 15 - 24 rokov o 0,8 tis. osôb.

Rast počtu pracujúcich osôb a miery zamestnanosti zaznamenali všetky kraje. Zamestnanosť relatívne najviac vzrástla v Žilinskom (o 5,2 %), Banskobystrickom (o 4,8 %) a Trnavskom kraji (o 4,7 %). Najvýraznejší rast miery zamestnanosti vo vekovej skupine 20 - 64 ročných bol v Banskobystrickom, Trnavskom (zhodne o 3,6 p. b.) a Žilinskom kraji (o 3,4 p. b.). Bratislavský kraj dosiahol najvyššiu mieru zamestnanosti (76 %), ale zaznamenal jej druhý najpomalší rast (o 0,6 p. b.).

V priemere za rok 2015 vzrástla celková zamestnanosť o 2,6 % na 2 424 tis. osôb.

V **zahraničí** pracovalo krátkodobo podľa VZPS 160,6 tis. osôb. V porovnaní so 4. štvrťrokom 2014 ich počet vzrástol o 24,4 tis. osôb (o 17,9 %). Medzi migrantmi prevládali pracujúci v stavebníctve (42,4 tis.), priemysle (36,5 tis.), v zdravotníctve a sociálnej pomoci (35,8 tis. osôb). Z hľadiska vekovej štruktúry prevládala kategória pracujúcich od 25 do 34 rokov, ktorých podiel na zamestnanosti za hranicami tvoril 33,3 %. Z európskych krajín najviac slovenských občanov pracovalo v Rakúsku (49,7 tis.) a v Českej republike (40,3 tis.). Prácu v zahraničí nachádzali predovšetkým pracujúci z Prešovského (39,3 tis.) a Žilinského kraja (29,8 tis.). Najviac ich počet vzrástol v Trnavskom kraji (o 53,8 %), jediný pokles zaznamenal Nitriansky kraj (o 0,9 %).

Priemerný počet **voľných pracovných miest** v 4. štvrťroku 2015 medziročne vzrástol o 2 891 (o 18,6 %) na 18 455 miest. Absolútne najviac sa zvýšil v obchode (o 514 miest). Výraznejšie zvýšenie bolo aj vo verejnej správe, sociálnom zabezpečení; v doprave a skladovaní; zdravotníctve a sociálnej pomoci. Najvýraznejší medziročný pokles počtu voľných miest bol v odborných, vedeckých a technických činnostiach (o 122 miest). Ponuka voľných pracovných miest sa znížila aj v dodávke vody; dodávke elektriny, plynu, pary; umení, zábave a rekreácii a v činnostiach v oblasti nehnuteľností.

Podľa územného členenia takmer polovicu voľných pracovných miest ponúkal Bratislavský kraj (8 914 miest). V ostatných krajoch sa ich počet pohyboval v rozpätí od 1 123 miest (Košícký kraj) do 1 618 miest (Trnavský kraj). Vyšší počet voľných miest ako v 4. štvrťroku 2014 bol vo všetkých krajoch, z toho najmä v Trnavskom (o 97,8 %) a Žilinskom kraji (o 52,6 %).

Trend poklesu **nezamestnanosti** pokračoval v priebehu celého roka 2015. Počet nezamestnaných osôb v metodike VZPS sa v 4. štvrťroku 2015 medziročne znížil o 42,1 tis. (o 12,2 %) na 302,7 tis. osôb. Pokles nezamestnanosti sa prejavil viac u mužov (o 35,4 tis.) než u žien (o 6,8 tis.). Miera nezamestnanosti sa znížila o 1,6 p. b. na 11 %. U mužov klesla o 2,3 p. b. na 9,6 % a u žien o 0,8 p. b. na 12,7 %. V medzikvartálnom porovnaní (4. štvrťrok 2015 oproti 3. štvrťroku 2015) klesla sezónne očistená nezamestnanosť o 13,8 tis. (o 4,4 %) na 298,3 tis. osôb.

Na pozitívnom vývoji sa podieľalo najmä zníženie dlhodobej nezamestnanosti zahrnujúcej osoby, ktoré boli v čase zisťovania bez práce dlhšie ako 1 rok. Ich počet sa medziročne znížil o 44,7 tis. osôb (o 20,1 %) na 177,6 tis. osôb. Počet krátkodobo nezamestnaných (do 1 roka) sa zvýšil o 2,5 tis. osôb na 125,1 tis. osôb.

Z hľadiska vekovej štruktúry tvorili najpočetnejšiu skupinu nezamestnaných osoby vo veku 35 - 49 rokov s počtom 96,9 tis. osôb a podielom 32 % na celkovej

nezamestnanosti. Medziročný úbytok nezamestnaných zaznamenala väčšina vekových kategórií, z toho najvýraznejší kategória 25 - 34 ročných (o 22,1 tis. osôb). Viac nezamestnaných bolo len v kategórii nad 60 rokov (o 1,7 tis. osôb).

Nezamestnaní, ktorí ešte nikdy nemali zamestnanie, tvorili 21,6 % z celkovej nezamestnanosti. Z hľadiska ekonomickej činnosti posledného zamestnávateľa najviac osôb naposledy pracovalo v priemysle (21,6 %). V tomto odvetví sa nezamestnanosť znížila o 3 tis. osôb. Najviac klesla nezamestnanosť v obchode o 9,2 tis. osôb.

Najvyšší počet nezamestnaných bol v Prešovskom (64,5 tis.) a Košickom kraji (49,9 tis.). Nezamestnanosť klesla vo všetkých krajoch, relatívne najviac v Trnavskom (o 24 %) a Banskobystrickom kraji (o 23,4 %). Najvyššia regionálna miera nezamestnanosti (16,2 %) bola v Prešovskom kraji. Miera nezamestnanosti sa znížila vo všetkých krajoch, najvýraznejšie v Banskobystrickom kraji (o 4,2 p. b.).

V roku 2015 nezamestnanosť medziročne klesla o 12,4 % na 314,3 tis. osôb. Miera nezamestnanosti sa znížila o 1,7 p. b. na 11,5 %.

V 4. štvrtroku 2015 sa priemerná nominálna mesačná **mzda** zamestnanca v hospodárstve SR (vrátane odhadu za zamestnancov u živnostníkov) medziročne zvýšila o 4,1 % na 956 Eur. Mierny pokles spotrebiteľských cien v porovnaní s rastom nominálnej mzdy ovplyvnil vývoj reálnej mzdy, ktorá sa medziročne zvýšila o 4,6 %. Sezónne očistená priemerná nominálna mzda oproti 3. štvrtroku 2015 vzrástla o 1,2 %.

Najvyššiu priemernú mesačnú mzdu dosiahli zamestnanci v informačných a komunikačných činnostiach (1 944 Eur), vo finančných a poisťovacích činnostiach (1 686 Eur), dodávke elektriny, plynu a pary (1 560 Eur). V desiatich odvetviach bola mzda nižšia ako v priemere za hospodárstvo SR. Najnižšiu priemernú nominálnu mzdu mali zamestnanci v ubytovacích a stravovacích službách (580 Eur), ostatných činnostiach (661 Eur), pôdohospodárstve (692 Eur) a v stavebníctve (699 Eur).

Oproti 4. štvrtroku 2014 priemerná nominálna mzda relatívne najrýchlejšie vzrástla v činnostiach v oblasti nehnuteľností (o 14,3 %), v informačných a komunikačných činnostiach (o 10,2 %). Klesla v odborných, vedeckých a technických činnostiach (o 8,6 %), pôdohospodárstve (o 3,9 %), dodávke elektriny, plynu a pary (o 1,6 %) a v administratívnych službách (o 0,7 %).

Z pohľadu právnej formy právnických subjektov priemerná nominálna mesačná mzda vzrástla v porovnaní so 4. štvrtrokom 2014 v príspevkových organizáciách o 6,2 % na 1 023 Eur, rozpočtových organizáciách o 5,9 % na 1 013 Eur, veľkých podnikoch s 20 a viac zamestnancami o 4,3 % na 1 118 Eur a v malých podnikoch do 19 zamestnancov o 4,2 % na 748 Eur.

Z územného hľadiska vyššia ako v priemere za celé hospodárstvo SR bola priemerná nominálna mesačná mzda iba v Bratislavskom kraji (1 185 Eur). V ostatných krajoch sa pohybovala od 776 Eur v Prešovskom kraji do 894 Eur v Trenčianskom kraji. Vo všetkých krajoch bola priemerná mzda vyššia ako v 4. štvrtroku 2014 s najvyšším prírastkom v Žilinskom (6,9 %) a Nitrianskom kraji (5,1 %).

V roku 2015 dosiahla priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v hospodárstve hodnotu 883 Eur. Medziročne sa nominálne zvýšila o 2,9 %, reálna mzda vzrástla o 3,2 %. Rast nominálnej mzdy bol o 1,2 p. b. pomalší ako v roku 2014.

V 4. štvrťroku 2015 sa začalo stavať 4 452 **bytov**. V porovnaní so 4. štvrťrokom 2014 sa ich počet zvýšil o 12,6 %. Vývoj ovplyvnil najmä rast počtu začatých bytov v súkromnom sektore o 11,3 % na 4 348 bytov. Celkový počet dokončených bytov vzrástol o 4,9 % na 5 555 bytov v dôsledku rastu v súkromnom sektore o 8,5 %.

K 31. decembru 2015 bolo rozostavaných 66 268 bytov. V porovnaní s rovnakým obdobím roka 2014 sa ich počet zvýšil o 6,8 %, pričom v súkromnom sektore vzrástol o 7,4 % na 64 191 bytov. V priebehu roka 2015 sa začala výstavba 19 640 bytov a dokončilo sa 15 471 bytov. V porovnaní s rokom 2014 sa zvýšil počet začatých bytov o 24 % a počet dokončených bytov o 3,2 %.

Podľa **demografických** údajov sa v 4. štvrťroku 2015 v Slovenskej republike narodilo 13 789 živých detí (o 312 viac ako v 4. štvrťroku 2014) a zomrelo 13 516 osôb (o 406 menej ako vlani). Prirodzený prírastok obyvateľstva bol 273 osôb. Zahraničnou migráciou získala Slovenská republika 1 923 osôb (pristáhovalo sa 2 769 a vysťahovalo sa 846 osôb). Celkový prírastok obyvateľstva Slovenska bol 2 196 osôb (o 1 881 osôb viac ako vlani). K 31. decembru 2015 mala Slovenská republika 5 426 252 obyvateľov.

Rozpočtová politika EÚ a ďalšie aspekty vzťahu SR a EÚ

Ing. Vladimír Maňka, poslanec Európskeho parlamentu

Dnešný systém financovania rozpočtu EÚ je neprehľadný a komplikovaný. Jeho fungovaniu rozumie len malá skupina odborníkov. Mnoho členských štátov ho považuje za nespravodlivý. Občania budú dnes skôr brzdiť navýšenie európskeho rozpočtu. Majú pocit, že im berieme financie z domácich rozpočtov.

Pritom nové výzvy vyžadujú spoločné riešenia a viac zdrojov v spoločnom rozpočte. Potrebujeme ďalej pokračovať v európskej integrácii a z vnútroštátnej úrovne preniesť na európsku úroveň všetko, čo dokážeme spoločne robiť efektívnejšie.

Najpálčivejšie súčasné rozpočtové výzvy:

1. EÚ si neplatí záväzky načas.

Európsky parlament a Rada EÚ odsúhlasili stratégiu zamestnanosti a rastu do roku 2020. Aká je to však stratégia, keď Rada na jej plnenie neposkytuje dostatok rozpočtových zdrojov? Okrem toho mnohé štáty si neplnia svoje záväzky voči spoločnému rozpočtu a to má ďalšie dôsledky.

Na konci roka 2014 EÚ dlhovala na nezaplatených faktúrach takmer 25 miliárd eur. Do konca roka 2015 bol plán znížiť to na 20 miliárd a do konca 2016 na 2 miliardy. Nedostatok prostriedkov na platby sa okrem toho premietol do pomalšieho vykonávania programov na roky 2014 – 2020. **Ak by sme išli v Európe touto cestou, hrozia nám štrukturálne deficity a deformácie**

s dôsledkami. Je nevyhnutné, aby sa európske inštitúcie a členské štáty spoločnými silami pričínili o to, aby sa takáto situácia v budúcnosti nezopakovala.

Ak nedokážeme systémovo vyriešiť takú zásadnú vec, ako je problém neuhradených faktúr, nemôžeme sa čudovať, že sa nám USA a vyspelý svet bude vzdávať.

2. Zmena filozofie tvorby príjmovej časti rozpočtu EÚ.

Každý rok pri rokovaní o rozpočte cítiť napätie medzi Radou EÚ a Európskym parlamentom. Aj preto **potrebujeme vytvoriť inteligentný európsky rozpočet**, ktorý Európskej únii na dosiahnutie cieľov poskytne vlastné zdroje a zníži príspevok štátov do rozpočtu EÚ.

Rada EÚ musí naplniť svoj záväzok z Rímskych zmlúv a podporiť taký systém príjmov do rozpočtu, ktorý nebude závislý od politickej či ekonomickej situácie v jednotlivých štátoch.

Hlavným zámerom reformy vlastných zdrojov sú stabilnejšie, spravodlivejšie a predvídateľnejšie príjmy rozpočtu Únie. Zároveň sa zmierni záťaž v podobe nadmerných výdavkov z vnútroštátnych rozpočtov a zlepší transparentnosť a viditeľnosť pre občanov.

Reforme systému vlastných zdrojov v rozpočte Únie sa venuje skupina na vysokej úrovni na čele

s Mariom Montim, bývalým premiérom a ministrom financií Talianska. Okrem iného skupina skúma možnosť zavedenia vlastného zdroja, ktorý bude založený na zdanení finálnej spotreby podľa množstva spotrebovanej energie a množstva emisií CO₂ vo výrobnom reťazci. Tento systém bude mať motivačný efekt pre tretie krajiny a ich podnikateľské subjekty, ktoré výrazne znečisťujú životné prostredie. Týmto krajinám sa potom aj ekonomicky opláti ísť cestou znižovania emisií. Okrem toho sa zlepší konkurenčné prostredie pre európske podniky, ktoré dnes nie sú v spravodlivej hospodárskej súťaži s neeurópskymi konkurentmi, pretože títo ich vytláčajú lacnou neekologickou výrobou.

Počas slovenského predsedníctva Rady EÚ v druhom polroku 2016 budú vrcholiť rokovania o novom systéme vlastných zdrojov. Obyvatelia Európskej únie si zaslúžia, aby Európska únia dosiahla svoje ciele bez toho, aby sa zvýšilo celkové daňové zaťaženie na ľudí a podnikateľov.

3.V Európe akútne chýbajú investície, ktoré nutne potrebujeme na to, **aby naše ekonomiky rástli, aby sme vytvárali nové pracovné miesta**. Aj preto vznikol Európsky investičný plán

a Európsky fond pre strategické investície (EFSI). Investičný plán je z princípu určený na financovanie investícií, ktoré by bez znášania rizík nebolo možné realizovať.

Posilnenie investícií, a to aj lepšie koordinovaným zvyšovaním verejných a súkromných investícií so zameraním na ciele stratégie Európa 2020, je najlepšou politickou odpoveďou pri tvorbe rozpočtov na ďalšie roky.

V roku 2015 na Slovensku sa tempo medziročného rastu HDP zrýchlilo o 1,1 bodu na 3,6 %. Hnacím faktorom bolo značné zvýšenie investičnej činnosti a výrazná spotreba domácností. Celkovo sa odhaduje, že investície v roku 2015 narástli o 12,7 % vďaka intenzívnejšiemu čerpaniu finančných prostriedkov EÚ, keďže financovanie dostupné v rámci programového obdobia 2007 – 2013 sa chýlilo ku koncu.

Reálne približovanie Slovenska smerom k rozvinutejším členským štátom pokračuje, aj keď pomalšie než pred krízou. Reálny HDP na obyvateľa predstavoval v roku 2014 na Slovensku približne 75 % úrovne EÚ.

Štrukturálne a kohézne fondy EÚ (vrátane vnútroštátneho spolufinancovania) v rokoch 2011 až 2013 predstavovali 86 % verejných investícií Slovenska. V tejto súvislosti je chvályhodné úsilie Európskej komisie o rozšírenie využívania európskych štrukturálnych a investičných fondov na podporu kľúčových priorít zdôraznených v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny.

4.Vyhýbanie sa daňovým povinnostiam právnických osôb spôsobilo obrovské straty v daňových príjmoch členských štátov a tým aj zníženie ich príspevkov do rozpočtu EÚ. Takáto nespravodlivá daňová súťaž v niektorých prípadoch znamená presun HDP z jedného členského štátu do druhého a presun HND do daňových rajov mimo EÚ. Tým sa znižujú celkové príspevky členských štátov do rozpočtu EÚ.

5.Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí je základným príspevkom k prioritnému cieľu Únie, ktorým je tvorba pracovných miest a rast. Je potrebné pokračovať vo financovaní tohto programu s cieľom rozšíriť ho a ponúknuť tak väčšiemu počtu mladých ľudí perspektívu skutočného vstupu na pracovný trh prostredníctvom ponuky kvalitných pracovných miest, ďalšieho vzdelávania alebo učňovskej prípravy.

6.Vyriešenie migračnej a utečeneckej krízy si vyžaduje spoločný koordinovaný postup. Rozpočtové prostriedky na riešenie tohto problému sú však nedostatočné. Na rozpočet na rok 2017 budú mať vplyv vnútorné a vonkajšie bezpečnostné výzvy, ktoré môžu nadobudnúť aj formu zvyšovania hrozieb terorizmu alebo extrémizmu.

Európska komisia musí predložiť strednodobý a dlhodobý politický a finančný plán na riešenie migračnej krízy a jej vplyvu na rozpočet na rok 2017. Všetky opatrenia financované z prostriedkov EÚ by sa mali považovať za investície na riešenie výziev spojených s utečencami a migráciou. Musíme riešiť základné príčiny fenoménu migrácie zlepšením životných podmienok, najmä prostredníctvom lepšieho vzdelávania a zdravotníckych služieb, ako aj posilnením podpory investícií do infraštruktúry v krajinách pôvodu migrantov alebo v krajinách, kde najprv hľadali útočisko.

Financovanie zamerané na zvládnutie migračnej a utečeneckej krízy nemôže ohrozovať ani brzdiť vykonávanie iných dôležitých politík EÚ.

Je dôležité zvýšiť financovanie programov pre presídľovanie, postupov premiestňovania a procesov návratu, s cieľom dosiahnuť efektívnu európsku azylovú a migračnú politiku a zároveň predchádzať neregulárnej migrácii a obmedzovať ju. Potrebujeme vytvoriť v rámci rozpočtu EÚ možnosti na rozvoj oblastí presídlenia a bezpečných zón na africkom kontinente a na Blízkom Východe.

Záver:

V Európe nám hrozí, že po siedmich rokoch v kríze vstúpime do dlhého obdobia nízkeho hospodárskeho rastu, nízkej inflácie a nezamestnanosti.

Dvadsaťpäť miliónov ľudí v EÚ vrátane päť miliónov mladých ľudí nemá prácu; 124 miliónov ľudí je vystavených chudobe. Čelíme klimatickým zmenám a hrozbám v oblasti energetickej bezpečnosti. Mnoho podnikov stráca pôdu pod nohami a má obmedzený prístup k financiam.

Príliš veľa sme sa sústredili na úsporné opatrenia a príliš málo sme investovali do oblastí, ktoré prinášajú vysokú návratnosť, rast a zamestnanosť.

Ak vytvoríme synergiu spolu s opatreniami ECB v oblasti emitovania peňazí, s opatreniami na boj proti daňovým únikom a daňovým podvodom, ak využijeme eurofondy na financovanie projektov

s vysokou pridanou hodnotou a vysokou návratnosťou, ak pomôžeme mladšej generácii získať prácu a ak sa nám týmito aktivitami podarí vytvoriť pozitívne nálady našich obyvateľov, dokážeme naštartovať rast, zamestnanosť, životnú úroveň v celej Európe.

Koncept európskeho karbónového poplatku ako možná súčasť Slovenského predsedníctva v Rade EÚ

Viliam Páleník¹

Predsedníctvo Slovenskej republiky v Rade Európskej únie bude v druhom polroku 2016 nadväzovať na Holandské predsedníctvo. Vláda na konci februára 2016 schválila dokument Východiská programu predsedníctva Slovenskej republiky v Rade EÚ [3]. Obsahuje pravdepodobné témy, ktoré budú počas nášho predsedníctva kľúčové. Patria medzi ne hospodársky rast, jednotný digitálny trh, budovanie Energetickej únie, migrácia a rozširovanie EÚ.

Slovensko bude zmysle tohto dokumentu počas svojho predsedníctva podporovať prehlbovanie Hospodárskej a menovej únie, ktorá pomôže zvýšiť konkurencieschopnosť. Ďalšími dôležitými ekonomickými témami budú rokovania o rozpočte Únie na rok 2017 a budovanie Únie kapitálových trhov. V oblasti budovania digitálneho trhu sa počas predsedníctva zameriame na odstraňovanie bariér digitálnej ekonomiky, zjednodušenie využívania elektronických služieb a prístupu na trh, dostupnosť elektronického obsahu, ako aj vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov. Cieľom slovenského predsedníctva v oblasti migrácie bude predovšetkým naplňovať politiky ochrany vonkajších hraníc EÚ a integrita schengenského priestoru. Ako predsedajúca krajina sa plánujeme zamerať na pozitívnu agendu, napr. balík predpisov o inteligentných hraniciach, ktorého cieľom je prispieť k boju proti neregulárnej migrácii a urýchliť proces vybavovania cestujúcich s využitím moderných technológií. Jednou z výziev pre Európsku úniu sú ohniská napätia v jej susedstve. Počas nášho predsedníctva sa chceme zamerať aj na udržanie dynamiky a dôveryhodnosti procesu rozširovania EÚ.

Program a priority slovenského predsedníctva vláda SR síce predstaví až v júni 2016 [4], avšak už dnes sa dá predpokladať že okrem iného budú reflektovať európsku agendu, ktorá má v budúcom polroku finišovať.

Únia zamestnanosti, rastu a konkurencieschopnosti

Prvou oblasťou slovenského predsedníctva je téma únie zamestnanosti, rastu a konkurencieschopnosti. Jeho súčasťou je aj strednodobé preskúmanie Viacročného finančného rámca 2014-2020 (VFR), ktoré sa očakáva počas slovenského predsedníctva. Cieľom preskúmania je zistiť, či sú zdroje rozpočtu EÚ dostatočné, či sú alokované na správne priority a či je potrebné zmeniť jeho fungovanie. Slovenské predsedníctvo bude viesť diskusiu o návrhu na preskúmanie VFR s cieľom priblížiť sa k dohode, prípadne preskúmanie VFR uzavrieť. S VFR zo strany jeho príjmov priamo súvisia vlastné zdroje EÚ. V prípade, že sa počas holandského predsedníctva nepodarí dosiahnuť dohodu k novele nariadenia o sprístupňovaní vlastných zdrojov rozpočtu EÚ, bude slovenské predsedníctvo pokračovať v rokovaní. Európska komisia touto novelou chce riešiť zmenu postupov a pravidiel súvisiacich so sprístupňovaním tradičných vlastných zdrojov rozpočtu EÚ a vlastných zdrojov založených na DPH a HND (napr. strop pre úrokovú sadzbu pri omeškaní sprístupnenia vlastných zdrojov, vyžiadanie ďalších dvanásť zdrojov založených na DPH a HND vopred, oslobodenie členských štátov od finančnej zodpovednosti v určitých prípadoch, ako aj prípad záporného úročenia vkladov na účet vlastných zdrojov). V ďalšom sa budeme venovať novej alternatíve zásadnej zmeny vlastných zdrojov EÚ².

¹ Práca bola vypracovaná v rámci projektu APVV-0371-11 „Inkluzívny rast v stratégii Európa 2020 – naivita alebo genialita?“

² Nasledujúce časti tohto príspevku vznikli skrátením práce [1], kde tiež možno nájsť viac informácií a argumentov.

Skupina na vysokej úrovni pre vlastné zdroje EÚ

V roku 2014 bola vytvorená skupina na vysokej úrovni pod vedením pána Maria Montiho za účelom reformy vlastných zdrojov EÚ, lebo je nevyhnutné vypracovať novú koncepciu systému vlastných zdrojov, a to čo v najkratšom možnom čase. Prvá hodnotiaca správa skupiny na vysokej úrovni o systéme vlastných zdrojov poukazuje na fakt, že súčasný systém je neprehľadný a komplikovaný, pričom viacero hodnotiacich kritérií nedosahuje požadované výsledky [2]. Navyše sa rozširuje zoznam krajín, ktoré pri súčasnom nastavení dostávajú rabaty a korekcie, čím sa zmiernuje ich záťaž na financovaní rozpočtu. Pri takto nastavenom systéme sa následne dospieva do bodu, v ktorom sa diskusia o rozpočte mení na minimalizovanie príspevkov členských krajín do európskeho rozpočtu.

Aj vďaka zložitým rozhovorom o viacročnom finančnom rámci európskeho rozpočtu 2014 – 2020 vznikla skupina na vysokej úrovni, ktorá má za úlohu pripraviť zmenu systému tvorby vlastných zdrojov Európskej únie, čím pomôže zväčšiť pravý ekonomický potenciál rozpočtu. Skupina má pokračovať v prácach, v ktorých sa Komisia zaoberala prípravou rozpočtu EÚ.

Medzi hlavné úlohy, ktorými sa zaoberala skupina, patria závery, ku ktorým sa dopracovala Komisia a ktoré prerokovala Rada počas prác na viacročnom finančnom rámci 2014 – 2020. Tieto závery obsahujú tri nasledujúce elementy, ktoré sú žiaduce pri tvorbe nového systému vlastných zdrojov EÚ: zjednodušenie systému príspevkov a platieb pre členské štáty, predstavenie nového systému vlastných zdrojov a reforma systému korekcií.

Kritika terajšieho systému vlastných zdrojov EÚ

Kritika systému vlastných zdrojov, ktorý je momentálne v platnosti, pochádza predovšetkým od Európskeho parlamentu, Komisie, Dvoru audítorov a EHSV. Hlavné problémy môžeme rozčleniť do štyroch bodov:

a) Terajší systém vlastných zdrojov je príliš komplexný a netransparentný, najmä v prípade príspevkov z hrubého národného dôchodku a harmonizovanej dane z pridanej hodnoty. Predovšetkým príspevkov z harmonizovanej dane z pridanej hodnoty by sa mal nahradiť jednoduchšou formou, ktorá by bola adresnejšia a jej výber jednoduchší. Dôvod je v tom, že v prípade harmonizovanej dane z pridanej hodnoty nejde o daň, ale o umelý prepočet situácie, keby taká harmonizovaná daň existovala. Jej skutočné zavedenie by si u platcov a správcoch dane vyžiadalo veľké administratívne náklady, ktoré by neboli vyvážené pozitívnym vplyvom na hospodársky rast, skôr naopak.

b) Vlastné zdroje nie sú originálne, ale de facto sú to príspevky z vládnych rozpočtov, z ktorých pochádza až 83 % európskeho rozpočtu (rok 2013). Táto situácia kulminuje od roku 1988, kedy sa príspevkov na základe hrubého domáceho dôchodku zaviedol. Ďalším negatívnym dôsledkom tohto rozhodnutia je fakt, že jednotlivé členské štáty sa začali deliť na čistých prispievateľov a príjemcov. V prípade neefektívnosti vynaloženia finančných prostriedkov z európskeho rozpočtu narastajú negatívne emócie týkajúce sa potreby európskeho rozpočtu.

c) Aj národné fiškálne deficity spôsobujú, že narastá počet prispievateľov, u ktorých Komisia eviduje oneskorené platby do rozpočtu. Systém, ktorý dovoľuje oneskorenie platieb, nie je kompatibilný s viacročným finančným rámcom, v ktorom sú výdavky vopred naplánované a garantované. Oneskorenie platieb od jednotlivých členských štátov dostáva pod tlak aj európsky rozpočet, ktorý si následne nemusí byť schopný plniť svoje záväzky. Navyše silnejú hlasy volajúce po poskytnutí dodatočných korekcií pre niektoré členské štáty, ktoré sú v omeškani.

d) Na reformu systému vlastných zdrojov je nevyhnutný súhlas všetkých členských krajín. Aj to je príčinou, prečo sa takáto reforma neudiala skôr. Predošlé pokusy o významnú zmenu pravidiel boli neúspešné. Pri diskusiách v národných parlamentoch sa často stáva, že

rozhodujúci činitelia na národnej úrovni vidia len výšku príspevku do európskeho rozpočtu, avšak nevidia benefity, ktoré európske politiky prinášajú európskym občanom,, alebo ich vnímajú ako malé, prípadne sa spoliehajú, že príspevok uhradí niekto iný.

Návrh nových vlastných zdrojov

Možnou alternatívou vlastných zdrojov EÚ je návrh zaviesť nový karbónový poplatok, ktorý má charakter environmentálnej dane s nasledujúcimi vlastnosťami:

Zdanenie spotreby energie a emisií CO₂: nový poplatok či daň má cieľ zosúladiť ochranu životného prostredia s oživením hospodárskeho rastu. Bude spoplatňovať konečné užitie tovarov a služieb podľa množstva spotrebovanej energie a množstva emisií CO₂ vo výrobnom reťazci, bez ohľadu na to, či je celý výrobný reťazec alebo niektorá jeho časť v EÚ alebo mimo nej. Daňové sadzby budú rozdielne pre niekoľko desiatok typov produktov. Výška týchto daňových sadzieb bude určená na základe input-output analýzy za celý výrobný proces reprezentatívneho produktu. Daňovo zaťažené budú tovary a služby pri konečnom využití na európskom trhu. Exportované tovary a služby nebudú zdanené. V zmysle princípu fiškálnej neutrality budú zrušené nákladové alebo administratívne náročné požiadavky v oblasti ochrany životného prostredia a/alebo bude znížené daňové zaťaženie práce. Bude to mať tieto efekty:

- V dôsledku zníženia nákladov podnikov stúpne ich konkurencieschopnosť na domácom aj zahraničnom trhu, čo povedie k rastu odbytu domácej produkcie, následne aj k rastu zamestnanosti a HDP.
- Európske podniky sa dostanú do spravodlivej hospodárskej súťaže, pokiaľ ide o neeurópskych konkurentov, uplatnený bude pri tom princíp rovnakých podmienok pre všetkých, a teda nedôjde k rozporu s pravidlami WTO.
- Zavedením environmentálnych poplatkov relatívne zdražujú environmentálne náročné produkty a relatívne zlacnejú produkty, ktoré sú šetrné voči životnému prostrediu, čo priaznivo ovplyvní správanie spotrebiteľov z hľadiska ochrany životného prostredia.
- V dôsledku rozpočtovej neutrality absolútne ceny európskych výrobkov nestúpnu.
- V dôsledku dane pravdepodobne stúpnu absolútne ceny dovážaných výrobkov, čím dovozcovia zaplatia značnú časť vlastných zdrojov.
- Posilnený hospodársky rast a zvýšená zamestnanosť viac ako vykompenzujú nárast cien dovážaných produktov spôsobený environmentálnou daňou.
- Dodatočný hospodársky rast bude generovať dodatočné daňové príjmy, čo podporí akceptáciu dane členskými štátmi.

Súbežné zníženie nákladov podnikov by spočívalo v zrušení alebo znížení daní, poplatkov a iných nákladov podnikovej sféry v EÚ, s cieľom podporiť konkurencieschopnosť podnikov. Ako veľmi vhodné sa javí zníženie daňového zaťaženia práce.

Záver a odporúčania

Momentálny stav je vlastných zdrojov EÚ je nevyhovujúci a preto je potrebná ich reforma. Vhodnou zmenou vlastných zdrojov by sa článok 201 Rímskych zmlúv začal skutočne uplatňovať, keďže rozpočet EÚ je ešte stále v prevažnej miere tvorený príspevkami členských štátov.

Vhodným organizačným riešením bolo vytvorenie skupiny na vysokej úrovni, ktorá má za úlohu pripraviť zmenu vlastných zdrojov EÚ. Súčasný stav vlastných zdrojov je neprehľadný a komplikovaný. Navyše rastúci počet členských štátov dostáva korekcie a rabaty, čím sa potvrdzuje fakt nerovnomerného zaťaženia financovania rozpočtu EÚ bohatšími štátmi. Podiel z hrubého národného dôchodku, ktorý tvorí najvyššiu časť rozpočtu EÚ nie je vo svojej podstate vlastným zdrojom, ale príspevkom z rozpočtov jednotlivých členských štátov. Navyše sa tento podiel stále zvyšuje. Preto je nevyhnutné spolupracovať na

nasledujúcich úlohách: zjednodušenie systému príspevkov a platieb pre členské štáty, predstavenie nového systému vlastných zdrojov a reforma systému korekcií.

Nový systém vlastných zdrojov by mal spĺňať nasledujúce kritériá: rovnosť a spravodlivosť, efektivita, stabilita, transparentnosť a jednoduchosť, zodpovednosť a rozpočtová disciplína, zameranie sa na európsku pridanú hodnotu, subsidiarita a fiškálna suverenita a existencia limitov politických transakčných nákladov.

Vhodné by bolo zavedenie európskeho karbónového poplatku typu environmentálnej dane, ktorý by bol založený na spoplatnení finálnej spotreby podľa množstva spotrebovanej energie a množstva emisií CO₂ vo výrobnom reťazci, bez ohľadu na to, či je celý výrobný reťazec alebo niektorá jeho časť v EÚ alebo mimo nej. V zmysle princípu fiškálnej neutrality by boli európskym producentom poskytnuté kompenzácie v podobe zrušenia alebo zníženia niektorých poplatkov a daní, prioritne daňového zaťaženia práce.

Potenciálnym účinkom zavedenia novej environmentálnej dane či poplatku je, že sa európske podniky dostanú do spravodlivejšej hospodárskej súťaže, pokiaľ ide o neeurópskych konkurentov. Okrem toho zavedením takéhoto poplatku relatívne zdražejú environmentálne náročné produkty a relatívne zlacnejú produkty, ktoré sú šetrné voči životnému prostrediu.

Literatúra

[1] PÁLENÍK, Viliam – MIKLOŠOVIČ, Tomáš: Environmentálna daň ako možná súčasť vlastných zdrojov Európskej únie. WP 71 Ekonomický ústav SAV, Bratislava 2015, 17 s. ISSN 1337-5598.

<http://ekonom.sav.sk/sk/publikacie/-p315>

[2] HIGH LEVEL GROUP ON OWN RESOURCES (2014): First Assessment Report. Brussels, 48 p.
http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/documents/multiannual_framework/HLGOR_1stassessment2014final_en.pdf

Elektronické zdroje:

[3] <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=25364>

[4] http://www.mzv.sk/europske_zalezitosti/predsednictvo_v_rade_eu-slovenske_predsednictvo_v_rade_eu

Adresa autora:

RNDr. Viliam Páleník, PhD.

Ekonomický ústav SAV

811 06 Bratislava 1

viliam.palenik@savba.sk

www.ekonom.sav.sk

Predsedníctvo Slovenskej republiky v Rade Európskej únie v roku 2016

František Bernadič

Cieľom predkladaného materiálu je predstaviť podstatu a východiská prípravy a výkonu predsedníctva v Rade Európskej únie. Vo všeobecnej časti sú uvedené aspekty prípravy a výkonu predsedníctva všeobecne. Osobitná časť informuje o opatreniach, ktoré sa v súvislosti s predsedníctvom SR v Rade EÚ v roku 2016 (SK PRES) uskutočnili na úrovni Štatistického úradu Slovenskej republiky (ŠÚ SR).

I. Predsedníctvo v Rade EÚ

1. Podstata a úlohy predsedníctva v Rade EÚ

Slovenská republika bude predsedáť Rade EÚ v rámci predsedníckeho tria spolu s Holandskom a Maltou (Trio). Keďže Rada vystupuje v úlohe zákonodarcu, úlohou predsedníckej krajiny je najmä **zabezpečiť kontinuitu legislatívneho procesu pri schvaľovaní právnych aktov EÚ a dosiahnuť pokrok v legislatívnom procese** na všetkých rozhodovacích stupňoch – od pracovnej skupiny, cez Výbor stálych zástupcov (COREPER), po rokovania jednotlivých formácií Rady (ide celkovo o cca 200 pracovných skupín a výborov, plus formácií, tzv. ministerských rád). Predsedajúca krajina **určuje priority, agendu, vedie a riadi rokovania** na všetkých spomínaných úrovniach, okrem Rady pre zahraničné veci, ktorej predsedá Vysoký predstaviteľ Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku.

*Za úspešné predsedníctvo sa považuje predsedníctvo schopné posunúť dopredu spoločnú európsku agendu a priniesť hmatateľné výsledky, či už v podobe dosiahnutia pokroku pri rokovaniach alebo schválenej legislatívy¹. Väčšina z predsedníckych krajín si navyše určí **vlastný leitmotív** svojho predsedníctva – môže ním byť snaha o všeobecný konsenzus, zabezpečenie čo najužšej kontinuity legislatívneho procesu v rámci Tria alebo presadenie vlastných predstáv o dosahovaných výsledkoch. Najmä pri snahe o presadenie vlastných národných záujmov je však nevyhnutné rešpektovať skutočnosť, že predsednícky tím reprezentuje svoju krajinu len do určitej miery. Z inštitucionálneho hľadiska totiž Rada reprezentuje jednotlivé členské štáty Únie, preto aj **predsedajúca krajina reprezentuje nielen Radu ako inštitúciu, ale aj všetkých 28 členských štátov**, čo predstavuje takmer pol miliardy obyvateľov. Z toho vyplýva požiadavka neustrannosti pri rokovaniach nielen v rámci pracovných skupín a na medziinštitucionálnej úrovni, ale aj pri rokovaniach s ostatnými medzinárodnými subjektmi.*

V prípade riadneho legislatívneho procesu, ktorým je prijímaných cca 90 percent právnych aktov EÚ, si dosiahnutie kontinuity a pokroku v rámci schvaľovacieho procesu vyžaduje **dosiahnutie kompromisu** nielen medzi členskými štátmi EÚ v rámci pracovných skupín Rady, ale aj kompromisu medzi všetkými účastníkmi legislatívneho procesu na inštitucionálnej úrovni, teda medzi Európskou komisiou ako predkladateľom návrhov právnych aktov a Európskym parlamentom (EP) ako spoluzákonodarcom. *Predsednícka krajina je pritom v roli neutrálneho vyjednávača alebo tzv. férového sprostredkovateľa (honest broker). Predsednícka pozícia by sa teda nemala využívať na riešenie národných problémov či záujmov.*

¹ Materiál MZVaEZ SR Program rotujúceho predsedníctva v Rade EÚ – program Tria a program slovenského predsedníctva, s. 1

Možno ale upriamiť pozornosť a diskusiu na témy, ktoré sú z pohľadu predsedníckej krajiny dôležité a ktoré majú pridanú hodnotu pre EÚ ako celok².

2. Predpoklady úspešného predsedníctva

2.1 Návrhy právnych aktov

Je nevyhnutné **poznať detailne každý návrh právneho aktu** (dossier, file), tzn. cieľ návrhu, detailný rozbor každého ustanovenia, presnú pozíciu návrhu v legislatívnom procese, problémové body, pozície ostatných členských štátov. Okrem interných databáz sa k návrhom právnych aktov EÚ vypracúvajú prehľady, tzv. **fiche** v anglickom jazyku, ktoré obsahujú podrobné informácie o predkladanom návrhu vrátane kontaktov na zodpovedné osoby v Komisii a EP. Fiche sa zasiela na Stále zastúpenie SR pri Rade EÚ v Bruseli (SZ Brusel) a aktualizuje sa mesačne.

Dôležité je **venovať návrhu pozornosť** už pred jeho predložením Rade a EP, aby mohol predsednícky tím v návrhu odhadnúť prípadné problematické záležitosti. Komisia síce nie je zákonodarný orgán, ale má právo návrh kedykoľvek v prvom čítaní stiahnuť ak sa jej zdá, že rokovania sa od jej prvotného zámeru príliš odkláňajú. Keďže Komisia sa ako predkladateľ vyjadruje ku každej zmene návrhu a rokuje nielen v rámci trialógu s oboma zákonodarcami súčasne, ale aj bilaterálne (zvlášť s Radou a zvlášť s EP), je nevyhnutné, aby predsednícky tím poznal názory a postoje vecne príslušných kolegov v Komisii.

Rovnako je vhodné už v expertnej fáze riešiť **lingvistické pripomienky** s prekladateľským odborom Komisie, keďže v neskorších fázach schvaľovacieho procesu sa už musia využívať oficiálne nástroje (jazykové výhrady, korigendá), čo môže prispieť k zdržaniu celého procesu prijímania právneho aktu.

K novému návrhu sa, v závislosti od jeho priority, vypracúva **riadne predbežné stanovisko**. Toto obsahuje podrobnú vecnú a právnu analýzu návrhu vrátane podrobnej analýzy jednotlivých ustanovení. Riadne predbežné stanovisko sa predkladá do medzirezortného pripomienkového konania a na validáciu Výboru pre európske záležitosti NR SR.

V rámci schvaľovacieho procesu sa predsedníctvu odporúča **zapájať čo najviac relevantných subjektov do pripomienkových konaní**, a to nielen vo forme medzirezortného pripomienkového konania na vnútroštátnej úrovni, ale na úrovni EÚ formou tzv. hearingov – teda písomného pripomienkovania vo forme tabuľky, v ktorej každý členský štát môže uviesť svoje stanovisko ku každému ustanoveniu návrhu. Výsledky písomných hearingov slúžia predsedníckemu tímu ako východiskový podklad pre rokovania v pracovnej skupine. Taktiež je potrebné zohľadňovať stanoviská povinne konzultujúcich subjektov – napr. Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru alebo Európskej centrálnej banky.

2.2 Materiály

Dôležitou úlohou predsedníckeho tímu je **dbať na dôkladnú prípravu podkladových materiálov k návrhom legislatívnych aktov a iným dokumentom, ktorými sú napr.:**

² Materiál MZVaEZ SR Program rotujúceho predsedníctva v Rade EÚ – program Tria a program slovenského predsedníctva, s. 1

- **návrh programu** tria za príslušnú oblasť, a následne návrh národného programu predsedníctva za príslušnú oblasť,
- **podkladové materiály k rokovaniam** – tzv. 4 stĺpcové dokumenty pre účely pripomienkového konania a kompromisné návrhy predsedníctva, ktoré okrem odôvodnených návrhov predsedníckeho tímu musia zohľadniť pripomienky všetkých zainteresovaných subjektov,
- **informačné materiály** – „state of play“ popisujúci aktuálny stav jednotlivých návrhov, informácie o výsledkoch rokovaní,
- **záverečné hodnotiace správy predsedníctva** (dokument obsahujúci úspechy dosiahnuté predsedníctvom a podrobný popis jednotlivých dossierov).

2.3 Kontakty

Predsednícky tím musí **nastaviť spoluprácu so subjektmi**, s ktorými bude počas výkonu predsedníctva úzko spolupracovať:

Generálny sekretariát Rady (GSR): podľa Zmlúv a svojho rokovacieho poriadku plní GSR najrôznejšie úlohy pri pomoci Rade na rôznych úrovniach. Poskytuje najmä logistickú podporu (pridelovanie čísla a cirkulácia dokumentov, rezervovanie miestností pre zasadnutie pracovných skupín, atď.), pomoc predsedníctvu pri formulovaní dokumentov, podporu predsedníctva z organizačného hľadiska (stanovenie kalendára zasadnutí pracovných skupín, pracovné stretnutia pred zasadnutiami pracovných skupín).

Asistuje predsedníctvu počas zasadnutí v procedurálnych otázkach (napr. poradie udelenia slova delegáciám, spočítavanie hlasov), vypracúva záznamy zo zasadnutí (k dispozícii iba predsedníctvu), predstavuje „administratívnu pamäť“ predsedníctiev/Rady, slúži ako styčný bod s Právnou službou Rady, vydáva oznámenia o prijatých právnych aktoch, reprezentuje Radu pred výbormi EP. Tlačová kancelária je zodpovedná za styk s médiami a poskytovanie informácií o Rade verejnosti.

SZ Brusel: plní v súvislosti s SK PRES osobitné úlohy - podieľa sa na koordinácii prípravy, presadzuje záujmy a realizáciu programu predsedníctva SR a programu predsedníckeho Tria, podieľa sa na koordinácii činností a agendy jednotlivých formácií Rady, predsedá pracovným skupinám, podporuje hľadanie konsenzu a plní úlohu sprostredkovateľa v rámci zasadnutí formácií Rady, zastupuje Radu na rokovaniach s Komisiou a EP, v súčinnosti s GSR koordinuje organizačné, technické a logistické zabezpečenie prípravných orgánov Rady, zabezpečuje pravidelný kontakt a distribúciu informácií o predsedníctve smerom k médiám a verejnosti³.

Ostatní účastníci schvaľovacieho procesu, a to najmä:

- **delegácie členských štátov** – okrem využívania neformálnych kontaktov získaných pri bežnej pracovnej činnosti môže k nadviazaniu kontaktu pomôcť SZ a GSR, ktorý poskytuje potrebné kontakty,
- **Komisia** – pracovné kontakty s Komisiou, ako predkladateľom návrhu, sa začínajú už pred predložením návrhu zákonodarcom, čiže na technickej/expertnej úrovni. Legislatívny plán Rady aj EP je do značnej miery ovplyvnený pracovným programom

³ Štatút Stáleho zastúpenia Slovenskej republiky pri Európskej únii

Komisie v príslušnom roku a aj keď predsedajúca krajina nie je povinná zaradiť do svojho programu každý návrh, ktorý Komisia predloží Rade a EP, v rámci dodržiavania zásady medziinštitucionálnej spolupráce je potrebné zámery a pracovný program Komisie vo vysokej miere zohľadniť.

Oficiálne stretnutie s Komisiou absolvuje predsedajúca krajina cca dva mesiace pred začatím predsedníctva, predmetom stretnutia je pracovný program predsedníctva. Počas výkonu predsedníctva sa okrem neformálnych pracovných kontaktov uskutočňujú pracovné stretnutia vo forme bilaterálnych technických stretnutí, neformálnych trialógov a stretnutí pred každým zasadnutím pracovnej skupiny (spolu s GSR). Okrem samotných Zmlúv je spolupráca s Komisiou ovplyvnená inštitucionálnymi dohodami, či už bilaterálnymi alebo multilaterálnymi (nová medziinštitucionálna dohoda má byť schválená začiatkom roka 2016).

- **Európsky parlament:** v riadnom legislatívnom procese nie je možné schváliť právny akt bez súhlasu EP. Keďže EP vydáva svoju pozíciu ako prvý (následne reaguje Rada vydaním svojej pozície, v ktorej pozíciu EP prijme alebo zamietne. Pred jej vydaním však Rada prerokúva na pracovnej skupine jednotlivé pozmeňujúce návrhy EP), je nevyhnutné dohodnúť sa s EP na konečnom znení právneho aktu. Pre predsedníctvo to znamená nutnosť ovplyvniť výslednú pozíciu EP tak, aby predstavovala pre Radu (a teda členské štáty) prijateľný kompromis, resp. prijateľné východisko pre rokovania v druhom čítaní.

V súvislosti s EP je potrebné dobre poznať **mechanizmus prípravy parlamentnej pozície** – po určení gestorského výboru a konzultačných výborov sa určí spravodajca (rapporteur), politické skupiny (odlišné od politickej skupiny spravodajcu) určia svojich tieňových spravodajcov, gestorský výbor pripraví návrh správy výboru, ktorá sa najprv schvaľuje samotným výborom a neskôr je predložená na schválenie plénu. Práve v období od vydania predbežnej správy výboru je pre predsednícky tím priestor na rokovania s príslušnými kolegami EP v snahe ovplyvniť výslednú podobu správy výboru, keďže táto slúži ako podklad pre finálnu pozíciu EP v prvom čítaní.

Rokovania s výborom EP môžu prebiehať vo forme bilaterálnych technických (pracovných) stretnutí, alebo vo forme neformálnych trialógov za účasti Komisie. Keďže v EP pôsobia politici, ktorí vo svojich pozmeňujúcich návrhoch často presadzujú politické hľadisko, bývajú rokovania s EP označované zo strany expertov Komisie a Rady ako veľmi náročné, často dokonca ako najnáročnejšia časť schvaľovacieho procesu. Na trialógoch sa navyše vyžaduje zastúpenie vysokého úradníka predsedajúcej krajiny a treba počítať s tým, že napriek tomu, že si vedúci predsedníckeho tímu môže na rokovania prizvať spolupracovníkov, delegácia EP rokuje len s ním. Preto sa odporúča nadviazať osobné kontakty s EP v čo možnom najväčšom predstihu pred začatím predsedníctva, čo uľahčí následné vyjednávania.

V praxi to znamená vytipovať si a osloviť poslancov, ktorí pôsobia v relevantných výboroch, resp. národných poslancov. Počas predsedníctva je nevyhnutné spojiť sa so spravodajcom, a to so spravodajcom samotným, nielen s jeho asistentom. Treba poznať aj postoje tieňových spravodajcov. Pri prieniku na túto politickú úroveň môže byť nápomocné SZ Brusel.

Ministerská úroveň navyše absolvuje pravidelné informovanie EP o programe a činnosti predsedníctva a interpelácie poslancov – pred výbormi EP aj plénom.

2.4 Komunikácia

K zvyšovaniu dôveryhodnosti predsedníctva prispieva **otvorená a včasná informovanosť zúčastnených**: napr. poskytovaním agendy a materiálov na zasadnutia pracovnej skupiny v dostatočnom časovom predstihu a prostredníctvom dokumentov typu „state of play“, v ktorých predsedníctvo informuje členské štáty o stave jednotlivých dossierov. Predsedníctvo by malo informovať o dosiahnutých pokrokoch v rokovaní, o výsledkoch trialógov a o výsledkoch písomných hearingov. SZ Brusel a koordinujúci orgán na vnútroštátnej úrovni (v podmienkach SR je to MZVaEZ SR) sú informované aj prostredníctvom správ o priebehu zasadnutí pracovných skupín.

Pre predsedníctvo je nevyhnutné **vystupovať v pozícii nestranného koordinátora a vždy sa snažiť o dosiahnutie konsenzu medzi zainteresovanými stranami**. Ako bolo uvedené vyššie, predsednícka krajina reprezentuje nielen Radu ako inštitúciu, ale aj všetkých 28 členských štátov a vystupuje v pozícii nestranného mediátora pri dosiahnutí pokroku v legislatívnom procese .

2.5 Pracovná skupina

Dôkladná príprava zasadnutí pracovných skupín zahŕňa:

V prípravnej fáze - určiť si cieľ zasadnutia, dôkladne pripraviť materiály, vypracovať program a spolu s relevantnými materiálmi ho zverejniť na sieti Extranet a poskytnúť členským štátom v dostatočnom časovom predstihu (v spolupráci s GSR), zistiť pozície členských štátov (neformálnymi kontaktmi alebo hearingom), vypracovať scenár zasadnutia s podrobnými informáciami pre predsedajúceho pracovnej skupiny s možnými variantmi vývoja diskusie.

Priamo pred začatím zasadnutia - absolvovať pracovné stretnutia s národnými delegátmi, GSR, Komisiou, prípadne s určitými členskými štátmi. **Počas zasadnutia** – predstaviť a dať hlasovať o programe zasadnutia, cirkulovať materiály a informácie, viesť diskusiu tak, aby bola efektívna obsahovo aj časovo (napr. vyzvať delegácie, nech sa prihlásia len tie, ktoré nesúhlasia s návrhom, vyhýbať sa systému okrúhleho stola), sumarizovať výsledky diskusií (po každom článku resp. diskutovanej otázke), v rámci bodu „ostatné“ informovať o stave ostatných návrhov, dosiahnutom pokroku a ďalších krokoch predsedníctva.

Po zasadnutí – vypracovať správu, pripraviť relevantné materiály.

2.6 COREPER

V neskorších štádiách schvaľovacieho procesu sa návrh predkladá na **zasadnutie COREPER**, ktorý koordinuje a pripravuje prácu rôznych zložení Rady, zabezpečuje konzistentnosť politik EÚ, pripravuje dohody a kompromisy, ktoré sa potom predkladajú na prijatie Rade. COREPER taktiež schvaľuje všeobecné smerovanie (general approach), otvorené otázky horizontálneho charakteru a predstavuje posledný stupeň pred finálnym schválením právneho aktu Radou.

Je potrebné dôkladne zvážiť, **kedy návrh predložiť COREPER**. Keďže ide o politickú úroveň so zastúpením veľvyslancov, treba technické otázky a maximum otvorených otázok doriešiť na pracovnej skupine, inak hrozí, že COREPER sa v hlasovaní prikloní k väčšine, ktorá nemusí hlasovať v súlade so stanoviskom predsedníctva. Program COREPER sa zverejňuje v piatok (zasadnutia sú zvyčajne v stredu, príp. v piatok nasledujúceho týždňa), na vnútroštátnej úrovni sa vypracúvajú inštrukcie pre veľvyslancov.

Na úrovni predsedníctva treba predložiť najmenej jeden z nasledovných dokumentov:

- **úvodnú poznámku** (introductory note) – od predsedníctva, GSR a Komisie – účelom je určiť, akým smerom sa má rokovanie COREPER uberať,
- **správu zo zasadnutia pracovnej skupiny**, ktorú pripravuje GSR alebo informáciu (note) vypracovanú predsedníctvom – výber spomedzi týchto dvoch dokumentov môže byť z hľadiska stratégie rozhodujúci.

Zasadnutia COREPER pripravujú **skupiny Antici a Mertens**, ktoré pomáhajú formovať počiatočnú podobu pozícií členských štátov na zasadnutí COREPER a sú zodpovedné za organizáciu COREPER a formácií Rady. Preto je dôkladné poznanie zástupcov v týchto skupinách a úzka spolupráca s nimi pre predsednícky tím nevyhnutnosťou.

Ministerská úroveň predsedníctva je zapojená aj do prípravy neformálnych rád ministrov (pri ktorých neasistuje GSR a je plne v gescii predsedníckej krajiny po logistickej aj finančnej stránke) a prípravy a vedenia rokovaní ministerských Rád (formácií Rady – okrem Rady pre zahraničné veci (FAC). Stály zástupca, resp. zástupca stáleho zástupcu (SZ Brusel), ktorý predsedá Rade pre všeobecné záležitosti, predsedá zasadnutiam COREPER.

2.7 Národní delegáti

Na zasadnutí pracovných skupín treba počítat s účasťou a pôsobením národných delegácií.

Úlohy predsedníctva	Úlohy národných delegátov
Pred zasadnutím	
Určenie priorít predsedníctva (a tria)	Určenie národných priorít
Kalendár stretnutí	Národné pozície a stanoviská (čo konkrétne chceme dosiahnuť)
Program/zameranie stretnutí	Koordinácia pripomienkovania s ostatnými zainteresovanými stranami
Spracovať výsledky pripomienkového konania	Poskytnúť Chairovi informácie, návrhy, materiály

Zabezpečenie dokumentov (návrhy, správy, kompromisné návrhy)	
Počas zasadnutia	
Viesť rokovania	Účasť, prezentácia národnej pozície, rokovanie, vyjednávanie, lobbovanie
Dosiahnuť pokrok v prerokováanej záležitosti	Podpora predsedajúceho pracovnej skupiny kedykoľvek je to možné
Po zasadnutí	
Vypracovať záznam a správu zo zasadnutia (spolu s GSR, pre potreby ministerstva, CRP, atď.)	Vypracovať správu zo stretnutia (pre interné potreby)
Tlačová správa a médiá národný cieľ	Zistiť, nakoľko sa podarilo splniť určený cieľ zasadnutia
Komunikácia s „problematickými“ členskými štátmi (tie, ktoré majú výhrady a námietky)	Príprava na ďalšie zasadnutie/príprava implementácie prijatých aktov
Príprava nasledujúceho zasadnutia	

2.8 Formát výkonu predsedníctva

Výkon predsedníctva môže byť organizovaný vo „formáte Brusel“ tzv. **Brussels based**, t.j. zásadná časť výkonu predsedníctva bude v podmienkach ministerstiev v kompetencii SZ Brusel. V tejto súvislosti rezort MZVaEZ SR, ako centrálny orgán štátnej správy zodpovedný za prípravu a koordinovanie výkonu SK PRES, výrazne posilnil (zdvojnásobil) počet diplomatických pracovníkov, z ktorých mnohí budú počas SK PRES predsedáť pracovným skupinám a výborom. V dôsledku zvýšenia počtu zamestnancov SZ Brusel bola v Bruseli prenajatá nová budova.

Druhou možnosťou organizovania predsedníctva je „formát hlavného mesta“, tzv. **capital based**, v rámci ktorého prebieha organizácia z ústredia. Tento model sa považuje za nákladnejší a menej efektívnejší ako model „Brussels based“.

Optimálnym riešením v prípade „capital based“ modelu je mať priamo v Bruseli **zástupcu**, ktorý by sa venoval najmä budovaniu kontaktov nevyhnutných pre výkon úspešného predsedníctva a podávaniu informácií. Kontaktnou osobou môže byť zamestnanec SZ Brusel, v kompetencii ktorého je príslušná oblasť zastupovanej inštitúcie, priamo vyslaný zamestnanec ústredia (ktorý by sa však dočasne musel stať zamestnancom MZVaEZ SR v pozícii diplomata) alebo sa predsedníctvo môže

rozhodnúť uzavrieť dohodu o výkone zastupiteľskej činnosti s osobou „na voľnej nohe“.

Úlohou vyslaného zamestnanca je udržiavať kontakty a zabezpečovať osobné konzultácie s GSR a s Právnou službou Rady, so spravodajcami EP a ich tímami. Častý osobný kontakt s príslušnými pracovníkmi európskych inštitúcií, resp. stálych zastúpení iných krajín, prináša časovú úsporu pre celý tím, ktorý sa tak počas pobytu v Bruseli môže plne sústrediť na samotné rokovanie pracovnej skupiny, prípadne doriešiť niektoré otvorené záležitosti.

Záver:

Pre úspešné zvládnutie predsedníctva je potrebná včasná a dôsledná príprava, keďže organizačno-technická a administratívna príprava predsedníctva je predovšetkým v prípade prvého predsedníctva porovnateľná s prípravou na vstup do Európskej únie⁴.

Nevyhnutným predpokladom pre úspešný výkon predsedníctva je podpora na vnútrorezortnej úrovni, t.j. zo strany vedenia organizácie. Okrem administratívno-organizačných aspektov je dôležité dbať na aktívne a pohotové zapájanie expertov, zodpovedajúce technické vybavenie, finančné zdroje a nastavenie motivačného systému pre zamestnancov zapojených do prípravy a výkonu predsedníctva.

II. Predsedníctvo v podmienkach ŠÚ SR

1. Pracovná skupina

Zástupcovia ŠÚ SR pôsobia v **Pracovnej skupine Rady EÚ pre štatistiku (STATIS)**. Tá má v porovnaní s ostatnými pracovnými skupinami isté **špecifiká**:

- jej činnosť je výlučne legislatívna, tzn. že prerokováva návrhy právnych aktov a nie napr. pracovné programy, dokumenty politického charakteru alebo metodické záležitosti,
- schádza sa pravidelne – zvyčajne 6 x za pol roka (predsedníctvo môže v prípade potreby naplánované zasadnutie zrušiť, príp. naplánovať dve zasadnutia v jeden mesiac),
- má prierezový charakter – väčšina ministerských pracovných skupín je zameraná užšie, STATIS prerokováva návrhy právnych aktov zo všetkých dotknutých oblastí štatistiky,
- nemá ustálený zoznam členov – na zasadnutiach sa zúčastňujú vecne príslušní experti (väčšinou na úrovni riaditeľa odboru). Niektoré štáty majú zastúpenie v podobe 1 „stály“ člen (policy advisor/head of international dpt./legal advisor) + expert, za niektoré štáty sa podľa potreby zúčastňuje na mieste národného delegáta zástupca zo SZ (napr. CZ). Predsedajúci je z najvyššej úrovne úradu, často samotný predseda úradu. Predsedajúci STATIS sa zúčastňuje aj všetkých rokovaní s EK a EP vrátane trialógov (keďže ministerské pracovné skupiny predstavujú často expertnú úroveň, ktorej predsedá referent, žiada sa pre kontakty s ostatnými inštitúciami prítomnosť vyššieho úradníka, čo nie je prípad STATIS),

⁴ Materiál MZVaEZ SR Príprava predsedníctva Slovenskej republiky v Rade Európskej únie v roku 2016 – základné východiská a aktuálne priority, s. 2

- ku koncu každého predsedníctva sa koná tzv. handover meeting, ktorý organizuje končiace predsedníctvo v svojej domovskej krajine, preto s ním treba počítať, pokiaľ ide o propagačné predmety a rozpočet. Zúčastňujú sa ho zástupcovia Tria a Eurostatu, prípadne zástupcovia všetkých 6 predsedníctiev (končiace a nastupujúce Trio), ak ide o začatie nového Tria ako celku. Ide zvyčajne o dvojdnové stretnutie, kedy sa v prvý deň koná sociálny program (napr. pracovná večera) a počas druhého dňa sa koná pracovné stretnutie, na ktorom bývalé predsednícke tímy odprezentujú svoje pôsobenie počas predsedníctva a informujú o stave jednotlivých návrhov. Nastupujúce predsedníctva predstavia svoj program a priority,
- pokiaľ sa predsedníctvo nerozhodne organizovať sprievodné podujatie (konferenciu, odborný seminár atď.), môže využiť ponuku Eurostatu na zorganizovanie konferencie, zvyčajne na tému súvisiacu s lepším využívaním štatistických údajov, zlepšenia tvorby štatistík atď., ktorá je logisticky a finančne zabezpečená zo strany Eurostatu.

2. Iniciačná fáza SK PRES 2012 – 2013

Iniciačná fáza sa týkala najmä rezortov MZVaEZ SR a MF SR, keďže spočívala v analýze stavu a možností štátnej správy, definovaní potrieb jednotlivých rezortov, a následne vytvorení rozpočtových predpokladov a základných administratívnych štruktúr s koordinačnými a rozhodovacími právomocami.

ŠÚ SR bol aktívny už v tejto fáze – zriadil sa Prípravný výbor SK PRES pri ŠÚ SR, vyberal sa nominant na pozíciu predsedajúceho pracovnej skupiny STATIS a jeho zástupcu, na MZVaEZ SR sa zasielali požadované informácie o administratívnych a rozpočtových možnostiach úradu, vo forme dotazníkov zasielaných MZVaEZ SR sa vypracúvali predbežné odhady potrieb úradu v súvislosti s SK PRES, zintenzívňovala sa spolupráca so SZ Brusel a začali sa prvé rokovania o rozpočte predsedníctva s MF SR.

Prípravná fáza SK PRES 2014 – prvá polovica r. 2016

Ide o bezprostrednú realizáciu prípravy vo všetkých oblastiach:

3.1 Personálna oblasť

V roku 2014 bol určený predsedajúci pracovnej skupiny STATIS F. Bernadič a zástupkyňa predsedajúceho A. Ridzoňová. MZVaEZ SR poskytlo finančné prostriedky na vytvorenie jedného pracovného miesta určeného priamo SK PRES – koordinátora (K. Vacháľková). Nové organizačné útvary neboli na úrade zriadené a činnosti súvisiace s SK PRES zabezpečovali zamestnanci odboru európskych záležitostí a medzinárodnej spolupráce a predsednícky tím v zložení Bernadič, Ridzoňová, Vacháľková, Benková. Od r. 2014 sa predsedajúci a minimálne jeden ďalší člen predsedníckeho tímu zúčastňoval každého zasadnutia STATIS. Cestovné výdavky boli (a do konca roka 2016 aj budú) hradené MZVaEZ SR z rozpočtu predsedníctva.

Vybraní zamestnanci úradu absolvovali **program vzdelávania**, ktorý bol zabezpečovaný centrálne z úrovne MZVaEZ SR (jazykové kurzy a moduly inštitucionálneho vzdelávania). Prípravu v oblasti odbornej jazykovej terminológie zabezpečoval osobný úrad priamo na ŠÚ SR. Predsednícky tím absolvoval obzvlášť intenzívnu prípravu - okrem odbornej jazykovej prípravy absolvovali členovia tímu série školení zamerané na prípravu predsedníctva, a to tak v SR (AI Nova), ako aj

v zahraničí (EIPA). Veľmi užitočné boli aj konzultačné návštevy v krajinách, ktoré už predsedníctvo absolvovali (Grécko, Lotyšsko), resp. návštevy z týchto krajín (Poľsko, ČR). Zástupkyňa predsedajúceho A. Ridzoňová absolvovala 2-týždňovú stáž na SZ v Bruseli, ktorej hlavným prínosom bola možnosť zoznámiť sa so zástupcami inštitúcií zainteresovanými do výkonu predsedníctva s možnosťou diskutovať o jeho výkone v oblasti štatistiky, ako aj o možných návrhoch právnych aktov, prerokovávaných počas SK PRES.

Na jeseň 2015 absolvoval predsednícky tím konzultačnú návštevu Eurostatu, kde sa oboznámil so systémom práce jednotlivých organizačných útvarov Komisie a získal aj cenné kontakty, ktoré bude možné počas výkonu SK PRES využiť. (Oficiálne pracovné stretnutie s predsedníctvom sa uskutoční cca dva mesiace pred začiatkom SK PRES. Predmetom rokovania bude pracovný program predsedníctva).

3.2 Organizačno-koordinačné štruktúry

V januári 2015 bola na MZVaEZ SR zriadená sekcia **Sekretariát pre prípravu predsedníctva SR v Rade EÚ** ako hlavný útvar koordinácie príprav a realizácie SK PRES. V roku 2015 vymenovala vláda SR do funkcie **splnomocnenca vlády SR pre prípravu SK PRES 2016** Ivana Korčoka, ktorý predtým pôsobil ako stály predstaviteľ SR pri EÚ. Splnomocnenec koordinuje úlohy súvisiace s prípravou a výkonom funkcie slovenského predsedníctva v Rade EÚ vo vzťahu k orgánom štátnej správy a orgánom územnej samosprávy. Medzi jeho úlohy patrí aj komunikácia s predsedom, podpredsedomi a poslancami Národnej rady SR, médiami, občanmi, podnikateľmi a mimovládny sektorom.

Na MZVaEZ SR začali v období prípravnej fázy fungovať aj **medzirezortné pracovné skupiny**, na ktorých sa zúčastňovali predsedníčka úradu (Medzirezortná koordinačná rada, ktorá na úrovni štátnych tajomníkov ministerstiev, vedúceho Úradu vlády SR a za účasti vedúcich predstaviteľov OÚOŠS určuje zameranie SK PRES na politickej úrovni), hovorca úradu (Pracovná skupina pre medializáciu a propagáciu), riaditeľ osobného úradu (Pracovná skupina pre ľudské zdroje a vzdelávacie aktivity) a členovia predsedníckeho tímu (Pracovná skupina pre logistiku). Úlohou týchto novovytvorených administratívnych štruktúr boli spočiatku najmä organizačné aspekty - neformálne zasadnutia Rady na úrovni ministrov, sprievodné podujatia organizované na území SR (20 podujatí na vysokej úrovni za účasti ministrov plus ďalších približne 180 pracovných stretnutí - konferencie, semináre, summity s tretími štátmi), rozpočtové a personálne podmienky na jednotlivých rezortoch. Obsahové zabezpečenie v súvislosti s prípravou priorít a programového dokumentu Tria sa zintenzívnili od r. 2014.

Pre informovanie a prediskutovávanie otázok spojených s SK PRES sa začali využívať aj zasadnutia **Komisie pre európske záležitosti** (KEÚ), ktorá je prioritne venovaná prerokovávaniu bodov zasadnutí COREPER. Na zasadnutiach KEÚ sa začali pravidelne zúčastňovať aj zástupcovia ŠÚ SR. Priamo na úrade pokračovalo intenzívne využívanie stretnutí **Rezortnej koordinačnej skupiny** (RKS), a to nielen na prerokovávanie mandátov pre zástupcov ŠÚ SR na zasadnutia STATIS, ale aj ako nastavenie možného spôsobu zapojenia expertov pri výkone SK PRES.

3.3 Trio

Intenzívne kontakty s partnermi v rámci Tria – Holandskom a Maltou nadviazal predsednícky tím ŠÚ SR v roku 2014. Z iniciatívy predsedníckeho tímu ŠÚ SR sa v septembri 2014 uskutočnilo prvé **stretnutie Tria** na pôde ŠÚ SR. Ďalšie stretnutia

sa uskutočnili v máji 2015 v Haagu a v októbri 2015 na Malte. Účastníci stretnutí sa informovali o aktuálnom stave príprav výkonu predsedníctva v podmienkach svojich národných štatistických úradov. Hlavným bodom programu stretnutí bolo nastavenie systému vzájomnej spolupráce a precizovanie programu Tria, ktorý vypracoval predsednícky tím ŠÚ SR. Na každom stretnutí bol venovaný priestor konzultáciám o praktických aspektoch výkonu predsedníctva so skúsenými holandskými partnermi.

3.4 Program

V roku 2015 sa zintenzívnili práce na **spoločnom programe Tria**. V prípade Tria Holandsko – Slovensko - Malta ide o nový spôsob prípravy programu. Programy predchádzajúcich predsedníctiev boli rozsiahle, často 100 stranové dokumenty politického charakteru. V prípade „nášho“ Tria sa uplatnil nový prístup a program je chápaný ako stručný (cca 20 – 30 stranový) politický komunikačný nástroj, nastavený podobne ako 10 bodové Politické usmernenie pre Komisiu od J. C. Junckera a zacielený na 5 priorít Strategickej agendy Európskej rady (zamestnanosť rast a konkurencieschopnosť; únia chrániaca všetkých občanov; energetická únia s pokrokovou klimatickou politikou; sloboda, bezpečnosť a spravodlivosť; únia ako silný globálny hráč). Zmenil sa aj spôsob koncipovania programu. Jeho základ už netvorila vstupy poskytnuté členskými štátmi, ale text vypracovaný GSR, ktorý v apríli/máji 2015 vyzval členov Tria len k stručným komentárom. Program Tria bol finalizovaný v novembri 2015 a Radou pre všeobecné záležitosti schválený (GAC) v decembri 2015.

Okrem politickej časti je súčasťou programu Tria tzv. technická časť, špecifikujúca najvýznamnejšie legislatívne a nelegislatívne zámery a priority Tria. Kvôli zachovaniu stručnosti a uvádzaniu naozaj prioritných tém boli rezorty upozornené, že niektoré agendy, najmä technické, nebudú v programe uvedené, bude sa však treba nimi zaoberať v rámci rezortov. Technická časť programu Tria predstavuje agendu Rady na 18 mesiacov, a keďže ide skôr o interný dokument Rady, ktorý nie je verejne prezentovaný ani osobitne schvaľovaný, bol zverejnený tesne pred začiatkom predsedníctva Tria – v decembri 2015.

Na program Tria nadväzuje detailnejší „**národný**“ program so špecifickými prioritami SR, ktorými sú napr. rozvoj spolupráce so susednými krajinami EÚ vo východnej Európe a na Balkáne, dlhodobé politiky typu Stratégia 2020, ktorá počas výkonu SK PRES bude vchádzať do druhej polovice realizácie a nie je možné vylúčiť potrebu jej priebežného vyhodnotenia alebo revízie. V apríli 2016 sa uskutoční zasadnutie strategickej KEÚ na úrovni generálnych riaditeľov zodpovedných za záležitosti EÚ. Zverejnenie národného programu SK PRES sa uskutoční v prvej polovici roka 2016.

ŠÚ SR zasielal MZVaEZ SR vstupy za **oblasť štatistiky**. Vzhľadom na technický charakter štatistiky neboli identifikované národné priority, význam a potreba štatistických údajov je však spomenutá na viacerých miestach programu Tria - v podčasti Energetika, kde sa deklaruje, že „SR sa bude zasadzovať aj za nákladovo efektívny prístup k príprave opatrení v jednotlivých oblastiach energetickej politiky“ k čomu bude nevyhnutná analýza nákladov a cien energií. Jedna časť programu je venovaná politike sociálnej kohézie, zvyšovaniu zamestnanosti a sociálnej ochrane. K naplneniu cieľov týchto politík sú takisto nevyhnutné relevantné a spoľahlivé štatistické údaje.

V roku 2014 vypracoval predsednícky tím ŠÚ SR návrh programu Tria **v oblasti štatistiky**. Ide o štandardný dokument, ktorý obsahuje všeobecnú časť

zdôrazňujúcu snahu Tria o tvorbu kvalitnej a dôveryhodnej štatistiky, ako aj zachovanie kontinuity legislatívneho procesu a nadviazanie na prácu predchádzajúcich predsedníctiev. Druhá časť programu je technického charakteru, uvádza návrhy právnych aktov, ktoré sa počas predsedníctva Tria pravdepodobne vyskytnú v schvaľovacom procese. Táto časť je aktualizovaná v závislosti od vývoja legislatívneho procesu.

O príprave programu Tria pre oblasť štatistiky bolo pravidelne informované vedenie úradu predkladaním odpočtov úloh na porady vedenia.

3.5 Kalendár

Dôležitým organizačným aspektom bolo naplánovanie **zasadnutí STATIS**. MZVaEZ SR sa zasadnutiam pracovných skupín začalo venovať v druhej polovici roka 2015 po tom, čo sa ukončilo plánovanie ministerských Rád a sprievodných podujatí. Vytváranie harmonogramu zasadnutí STATIS prebiehalo v spolupráci so SZ Brusel a muselo zohľadňovať viaceré aspekty:

- zasadnutia budú prebiehať v Bruseli (na ministerskej úrovni je možné usporiadať zasadnutie pracovnej skupiny alebo výboru aj v SR, mnohé sa konajú v tretích krajinách v závislosti od zamerania),
- k dispozícii bude len budova Justus Lipsius, nová budova Rady bude otvorená koncom roka 2016,
- v budove Justus Lipsius bude SK PRES k dispozícii 14 miestností, t.j. pre 28 poldňových rokovaní denne. (Počas pol roka výkonu SK PRES sa počíta s cca 2000 zasadnutiami pracovných skupín a výborov Rady). Zasadnutia STATIS sú zvyčajne plánované na celý deň (10.00 – 17.00),
- pri výbere miestnosti je treba brať do úvahy tlmočenie – napriek tomu, že zasadnutia STATIS bude predsedajúci viesť v anglickom jazyku, aktívne aj pasívne tlmočenie zo/do slovenského jazyka bude zachované,
- pri výbere dátumov zasadnutia sa museli vziať do úvahy zasadnutia EP (kvôli šetreniu cestovných nákladov v prípade stretnutia), zasadnutia Európskej rady (vtedy je budova Justus Lipsius dva dni nedostupná), termíny štátnych sviatkov v oboch krajinách (BE aj SR), termíny zasadnutí dôležitých výborov na úrovni Komisie (ESSC, PG, ESF, riaditeľské skupiny, DGINS) a pri plánovaní júlového zasadnutia aj termín posledného zasadnutia STATIS naplánované holandskými kolegami v júni.

Kalendár bol v decembri zadaný do systému MZVaEZ SR, do marca bude upravovaný a v apríli definitívne potvrdený objednaním miestností.

3.6 Propagácia

SK PRES má aj silný propagačno-prezentačný potenciál, nielen v rámci EÚ a jej členských štátov, ale aj v medzinárodných inštitúciách, v krajinách mimo EÚ a aj dovnútra krajiny v rámci zvyšovania povedomia o EÚ u občanov SR⁵. Predsednícky tím ŠÚ SR spolu s vedením úradu preto venujú veľkú pozornosť prezentácii úradu počas výkonu SK PRES. Základné sady **propagačných predmetov** zahŕňajúce šatky/kravaty, perá a notesy s logom SK PRES budú poskytované centrálné Sekretariátom SK PRES, počet týchto sád je však obmedzený presne na počet

⁵ Materiál MZVaEZ SR Príprava predsedníctva Slovenskej republiky v Rade Európskej únie v roku 2016 – základné východiská a aktuálne priority, s. 9

účastníkov prvého zasadnutia STATIS a nepočíta s ich poskytovaním na ďalšie akcie (v prípade STATIS handover meetingu alebo konferencie). Predsedníctvo je navyše príležitosť spropagovať ŠÚ SR medzi kolegami štatistikmi z ostatných členských štátov, preto sa na úrade pripravuje niekoľko brožúr o histórii a činnosti ŠÚ SR.

Dôležité je oboznámiť s podstatou a úlohami predsedníctva aj samotných zamestnancov úradu. Okrem absolvovaných školení je jedným zo spôsobov zvýšenia povedomia zamestnancov úradu o predsedníctve vytvorenie **osobitnej stránky na Intranete** úradu, kde budú k dispozícii základné informácie o predsedníctve, ako aj informácie o činnosti predsedníckeho tímu a novinkách v rámci prípravy SK PRES. Od 1. júla 2016 sa na webovom sídle ŠÚ SR sprístupní **oficiálna web stránka** SK PRES v oblasti štatistiky. Stránka bude obsahovať štandardné komponenty, ako je to zaužívané už roky pri predchádzajúcich predsedníctvach: uvítanie, novinky (news), informácie o predsedníckom tíme, kalendár zasadnutí STATIS, prehľad a informácie o prerokovávaných návrhoch právnych aktov. Na sociálnych sieťach (Facebook, Twitter) sa aktivity ŠÚ SR neplánujú. Oblasť medializácie a externej komunikácie je v rámci agendy SK PRES určená hovorcovi úradu.

3.7 Sledovanie legislatívy

Keďže hlavnou náplňou činnosti STATIS je prerokovávanie návrhov štatistických právnych aktov, je nevyhnutné poznať dokonale stav každého z návrhov v rámci schvaľovacieho procesu. Odbor medzinárodnej spolupráce a európskych záležitostí ŠÚ SR priebežne sleduje vývoj návrhov právnych aktov (dostupné na Intranete úradu), táto činnosť sa však od konca roka 2015 zintenzívnila. Ku každému návrhu právneho aktu je rozpracovaný fiche s podrobnými informáciami. Fiche sú zasielané na SZ Brusel a pravidelne aktualizované. Predsednícky tím pripravuje a aktualizuje aj tabuľku s legislatívnymi návrhmi, a to nielen už predloženými do schvaľovacieho procesu, ale aj potenciálnymi. V tabuľke sú vyznačené prípadné presahy do výkonu SK PRES.

3. Realizačná a postrealizačná fáza SK PRES druhá polovica 2016 – prvá polovica 2017

4.1 Formát výkonu SK PRES v oblasti štatistiky

Výkon predsedníctva v oblasti štatistiky bude prebiehať vo „formáte hlavného mesta“ (capital based). Pôvodne sa uvažovalo o **vyslaní zástupcu ŠÚ SR do Bruselu**, ktorý by tam zostal počas celého výkonu predsedníctva. Na vyslanie uvedeného zástupcu však neboli zo strany MF SR poskytnuté finančné prostriedky a táto myšlienka nebola podporená ani MZVaEZ SR.

Na **SZ Brusel** sú určení dvaja **zamestnanci**, ktorí majú na starosti oblasť štatistiky. Obaja však majú na starosti aj iné pracovné skupiny a výbory, ani počas výkonu predsedníctva sa nebudú venovať výlučne štatistike.

Počas výkonu SK PRES sa odporúča, aby predsedajúci, prípadne aj jeho zástupca, zostával v prípade potreby v Bruseli počas celého týždňa, v ktorom sa koná zasadnutie STATIS. Rovnako treba počítať s **účasťou** viacerých členov predsedníckeho tímu – predsedajúci, zástupca predsedajúceho, koordinátor, minimálne dve osoby robiace záznam a národný delegát. Keďže samotné zasadnutie STATIS sprevádza množstvo stretnutí (neformálne stretnutia, stretnutia s Komisiou a GSR, atď.), je potrebné počítať s tým, že viacerí členovia tímu budú v čase zasadnutia STATIS tráviť v Bruseli viac dní.

V závislosti od stavu prerokovávaného návrhu treba počítať so **stretnutiami s EP**. Tieto môžu byť naplánované vopred (zrealizovať stretnutie s poslancom EP trvá údajne 2 – 4 týždne), alebo ad hoc (na požiadanie EP). Preto je potrebná vysoká miera flexibility, pokiaľ ide o zabezpečovanie leteniek, cestovných lístkov a ubytovania.

4.2 Predsednícky tím

Od januára 2016 funguje predsednícky tím ŠÚ SR v zložení:

Predsedajúci pracovnej skupiny STATIS	František Bernadič (generálny riaditeľ sekcie makroekonomických štatistík)
Zástupca predsedajúceho	Alžbeta Ridzoňová (odbor štatistiky zahraničného obchodu)
Koordinátor	Elena Benková (riaditeľka odboru medzinárodnej spolupráce a európskych záležitostí)
Interný koordinátor	Monika Kúšiková (odbor medzinárodnej spolupráce a európskych záležitostí)
Právne poradenstvo	Katarína Vacháľková (odbor medzinárodnej spolupráce a európskych záležitostí)

S predsedníckym tímom úzko spolupracujú experti úradu, do ktorých vecnej príslušnosti spadajú prerokovávané návrhy.

4.3 Hlavné úlohy predsedníckeho tímu ŠÚ SR počas výkonu SK Pres:

- Zintenzívnenie kontaktov s členskými štátmi, GSR, Právnou službou Rady, Európskym parlamentom, Komisiou, SZ Brusel, relevantnými ministerstvami a orgánmi SR,
- príprava zasadnutí STATIS,
- predsedanie STATIS,
- vyhodnotenie a príprava nasledujúceho zasadnutia,
- organizovanie a účasť na poradách s GSR a Právnou službou Rady (v prípade potreby aj s Komisiou),
- týždenný a v prípade potreby denný kontakt so SZ Brusel,
- organizovanie a vyhodnotenie písomných pripomienkových konaní,
- vypracovávanie kompromisných textov,
- vypracovávanie podkladových materiálov,
- vypracovávanie týždenných informácií o aktivitách predsedníckeho tímu ŠÚ SR pre holandských a maltských partnerov (tzv. logy),
- bilaterálne a multilaterálne konzultácie s členskými štátmi,
- bilaterálne konzultácie s Komisiou,

- podľa stavu návrhov právnych aktov konzultácie a rokovania so spravodajcami a tieňovými spravodajcami EP, politickými poradcami a sekretariátom Komisie,
- príprava a účasť na technických a neformálnych dialógoch s EP,
- úlohy spojené s preberaním predsedníctva od holandských kolegov,
- v prípade potreby poskytnutie podpory nastupujúcim maltským kolegom (príp. na požiadanie ostatným krajinám),
- úlohy spojené s odovzdaním predsedníctva Malte,
- interná a externá komunikácia.

4.4 Po skončení predsedníctva 2017

Hlavnou úlohou predsedníckeho tímu ŠÚ SR bude **odovzdanie predsedníctva** a v rámci zachovania kontinuálnosti legislatívneho procesu **poskytnúť asistenciu** nastupujúcim maltským kolegom. Rovnako je zvykom odovzdať skúsenosti kolegom z krajín budúcich predsedníctiev, ak o to požiadajú.

Počas predsedníctva (september 2016) a pred ukončením predsedníctva (november 2016) vypracuje predsednícky tím **správu o výkone predsedníctva**, ktorá sa predkladá na ESSC a zverejňuje na webovej stránke predsedníctva.

Veľkým prínosom pre úrad bude nepochybne aj **využívanie zručností a skúseností** zamestnancov ŠÚ SR získaných počas prípravy a výkonu SK PRES v ich ďalšom pôsobení na úrade.

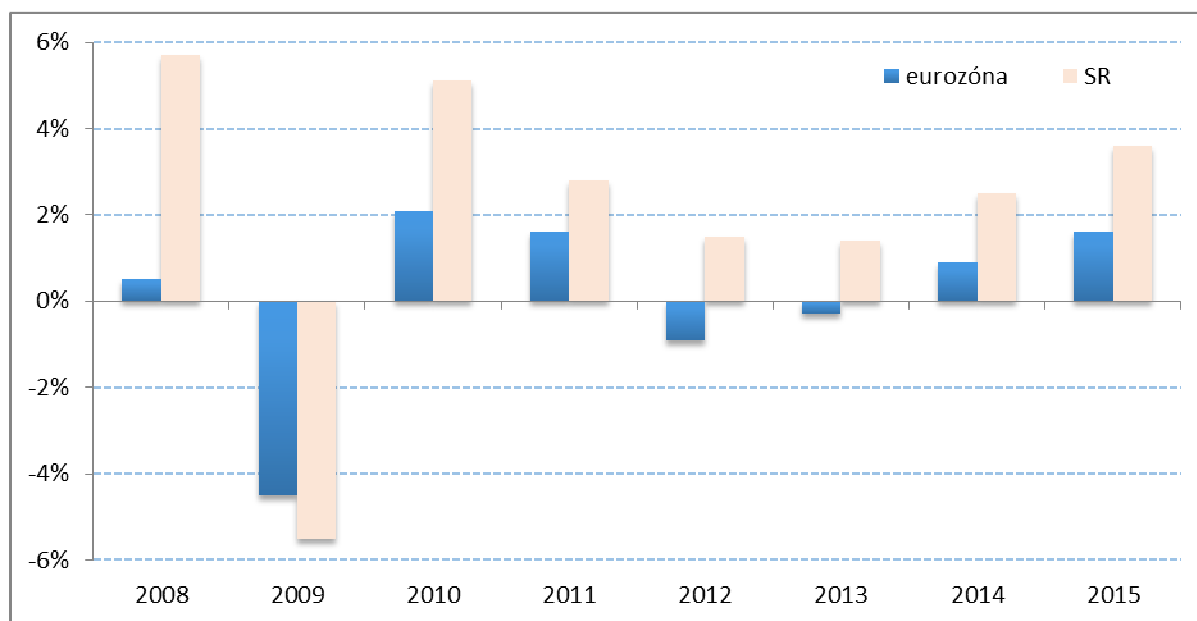
Analýza vývoja ekonomiky SR v roku 2015 a niektoré predpoklady vývoja v roku 2016

Dr.h.c. prof. Ing. Rudolf Sivák, PhD., prorektor Ekonomickej univerzity v Bratislave

Trend zrýchľovania ekonomického rastu na Slovensku možno pozorovať už od začiatku roku 2013 a pokračoval aj v roku 2015. Medziročný rast reálneho HDP v SR postupne akceleroval z 2,9% v prvom štvrtroku na 4,3% v poslednom štvrtroku 2015. Štvrťročné tempo rastu reálneho HDP (po sezónnom očistení) sa počas roku 2015 pohybovalo stabilne okolo 1%. Za celý rok 2015 vzrástla ekonomika SR o 3,6%, čo je citeľné zrýchlenie oproti 2,5% v roku 2014 a zároveň najrýchlejšie tempo rastu za posledných päť rokov. Celkovo môžeme konštatovať pokračujúce zreteľné pokrízové oživenie slovenskej ekonomiky. V závere roka bol reálny sezónne očistený HDP SR oproti predkrízovému vrcholu (posledný štvrtrok 2008) vyšší o 11,4%, resp. oproti krízovému dnu (1. štvrtrok 2009) vyšší o 22,8%.

Vzostupný trend prírastkov reálneho HDP na Slovensku v posledných rokoch značne korešponduje so silnejúcim ekonomickým oživením v eurozóne, ktorá je kľúčovým exportným trhom pre SR. Ekonomický rast eurozóny sa v roku 2015 zrýchlil z 0,9% na 1,6%. Rast reálneho HDP bol na Slovensku v porovnaní s eurozónou o dva percentné body (ďalej len p. b.) vyšší, čo zodpovedá dlhodobému priemeru rozdielov v raste obidvoch ekonomických subjektov.

Graf č. 1: Rast reálneho HDP v SR a v eurozóne

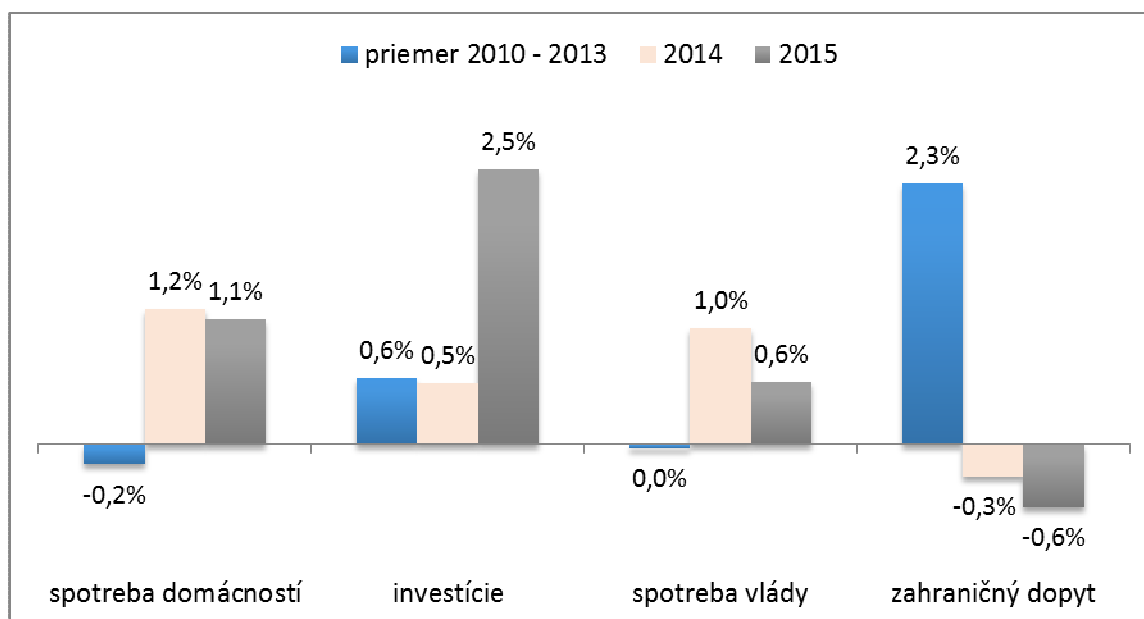

Zdroj: Eurostat

Pozoruhodným procesom prebiehajúcim v slovenskej ekonomike v posledných rokoch je pomerne výrazná **zmena zdrojov rastu HDP**. Graf č. 2 dokumentuje, že v rokoch bezprostredne po globálnej finančnej kríze a recesii v ekonomike SR bol dominantným zdrojom rastu HDP zahraničný dopyt (t. j. čistý export). V rámci zložiek domáceho dopytu k rastu slovenskej ekonomiky v rokoch 2010 až 2013 prispievali len investície (t. j. tvorba hrubého kapitálu). V roku 2014 došlo k zmene a v roku 2015 sa pozitívne príspevky domáceho dopytu a záporný príspevok čistého exportu k rastu HDP ešte zvýraznili.

Záporný príspevok čistého exportu k rastu HDP v kontexte silnejúceho oživenia eurozóny a rastu ďalších významných obchodných partnerov SR (najmä V4) – sa môže na prvý pohľad zdať ako paradoxný. V skutočnosti v roku 2015 celkový export zo SR rástol v reálnom vyjadrení o 7%, čo je takmer dvojnásobné tempo rastu exportu v porovnaní s 3,6% v roku 2014. Rast kľúčových obchodných partnerov Slovenska sa teda prejavil na raste nášho exportu pozitívne. Prebytok obchodnej bilancie (a tiež príspevok čistého exportu k rastu HDP) sa však medziročne znížil o 465 mil. eur (v stálych cenách) v dôsledku rýchlejšieho rastu dovozu (8,2% medziročne v stálych cenách). Značnú časť prírastku dovozu možno dať do súvisu so zrýchlenou dynamikou domáceho dopytu. Celkový domáci dopyt v SR vzrástol v roku 2015 medziročne o 4,9%, čo je najvyššie tempo rastu od roku 2008.

Graf č. 2: *Percentuálne príspevky hlavných dopytových zložiek k ročnému rastu reálneho HDP v SR*

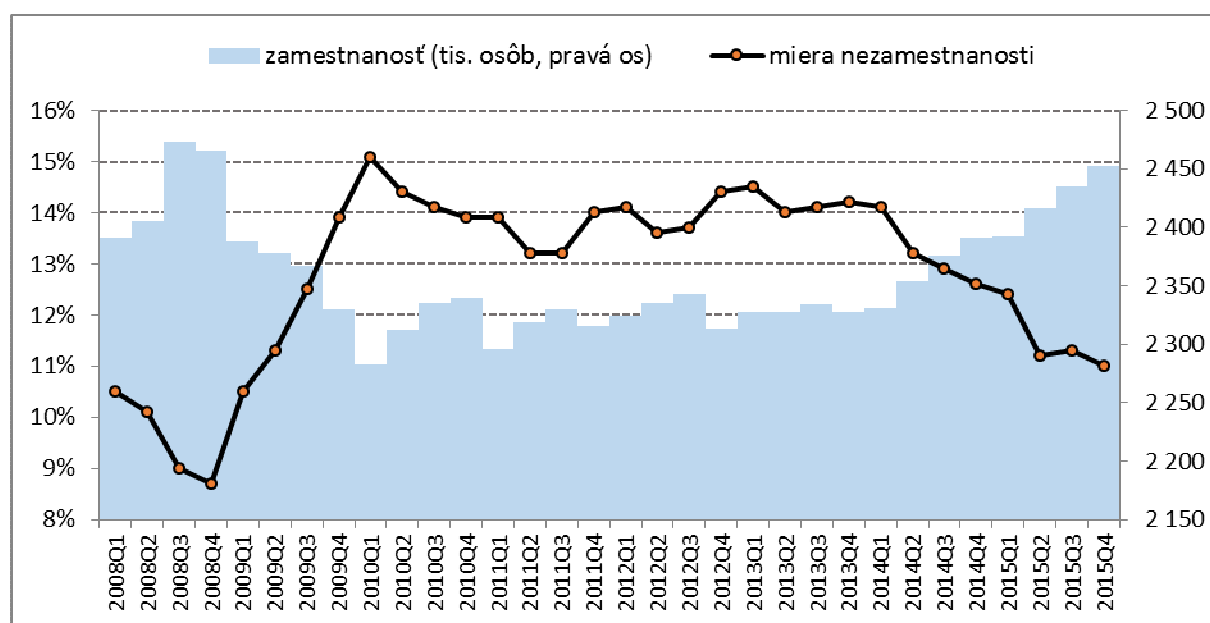
Zdroj: Výpočty autora z podkladov Štatistického úradu SR

Z rozkladu rastu HDP na grafe č. 2 vyplýva, že najvýraznejším faktorom zrýchlenia rastu ekonomiky SR boli v roku 2015 investície (tvorba hrubého kapitálu). Z celkového rastu slovenskej ekonomiky o 3,6% tvoril príspevok investícií až 2,5 p. b. Výrazne sa na rase celkových investícií podieľali investície do dopravnej infraštruktúry. V rámci údajov o stavebníctve rástla produkcia inžinierskych stavieb medziročne o 57%, resp. o 696 mil. eur, čo je ekvivalent 0,9% HDP. Možno teda konštatovať, že zrýchlenie produkcie inžinierskych stavieb tvorilo v roku 2015 až štvrtinu celkového rastu slovenskej ekonomiky. Skokový rast investícií do dopravnej infraštruktúry bol evidentne podporený zrýchleným dočerpávaním fondov EÚ z programového obdobia 2007 – 2013.

Celková stavebná produkcia v tuzemsku vzrástla v medziročnom porovnaní o 18,5%, čo je najrýchlejšie tempo rastu tohto odvetvia v období samostatnej SR. Zároveň stavebníctvo prerušilo negatívnu sériu šiestich rokov nepretržitého poklesu produkcie (2009 – 2014). V roku 2015 sa darilo aj priemyslu v SR, ktorý medziročne zvýšil svoju produkciu o 6%, čo bolo najrýchlejšie tempo rastu za posledné tri roky.

Pozitívnu črtou slovenskej ekonomiky v roku 2015 bol aj vývoj na **trhu práce**. Solídny ekonomický rast sa odzrkadlil v poklese miery nezamestnanosti, resp. rastom celkovej zamestnanosti. V poslednom štvrtroku 2015 miera nezamestnanosti (podľa metodiky VZPS) klesla na 11,0%, čo je medziročné zníženie o 1,6 p. b. Zamestnanosť (t. j. celkový počet pracujúcich) v slovenskej ekonomike presiahla 2 450 000 osôb a v medziročnom porovnaní vzrástla o 62 tis. osôb. Na grafe č. 3 vidíme, že miera nezamestnanosti v SR v závere roka 2015 poklesla najnižšie, resp. zamestnanosť dosahovala najvyššie hodnoty od recesie v roku 2009. Zároveň od druhého štvrtroku 2014 pozorujeme trend rapídneho zlepšovania obidvoch ukazovateľov.

Graf č.3: Vývoj hlavných ukazovateľov trhu práce v SR

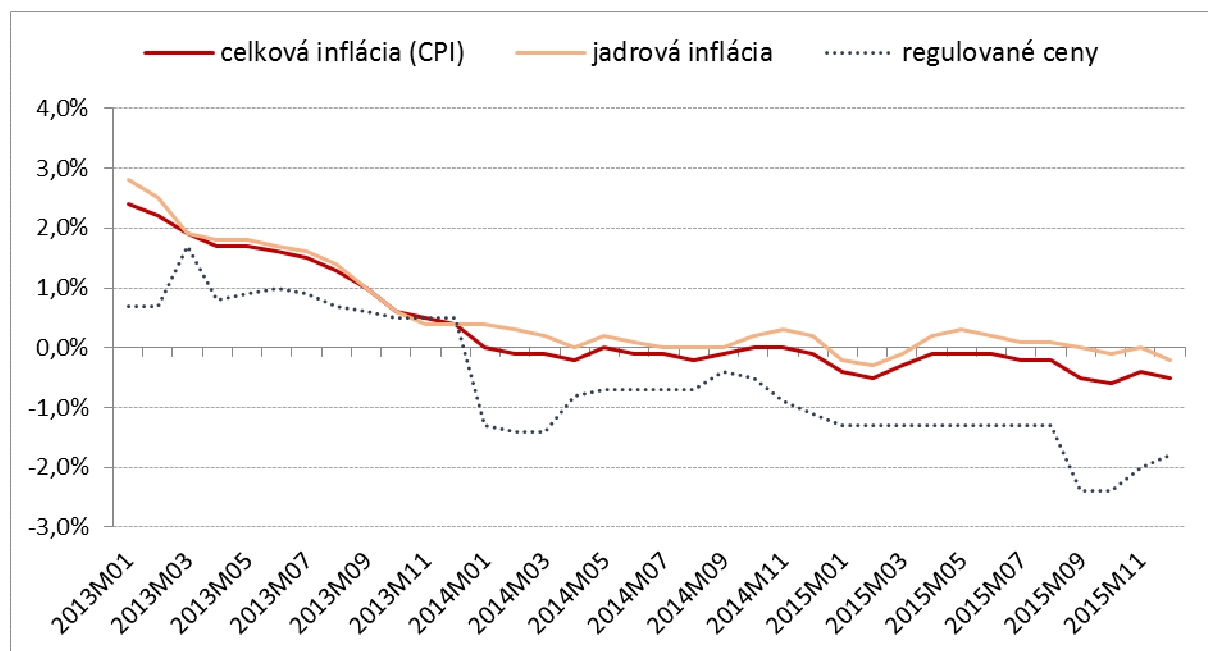
Zdroj: Štatistický úrad SR

Počas uplynulého roku pokračoval pomerne silný **rast reálnych miezd**, aj keď o niečo pomalším tempom ako v roku 2014. Príčinu tohto spomalenia treba hľadať najmä v spomalení rastu nominálnych miezd z 4,1% na 2,9%, čo v kombinácii s veľmi nízkou mierou inflácie viedlo k priemernému rastu reálnych miezd o 3,2% (oproti 4,2% v roku 2014). Tempo rastu reálnych miezd sa v posledných dvoch rokoch približuje hodnotám predchádzajúceho cyklického vrcholu v rokoch 2006 – 2008. Rast zamestnanosti v kombinácii so solídny rastom reálnych miezd boli v rokoch 2014 a 2015 zrejme hlavnou príčinou oživenia spotreby domácností, ktoré dokumentuje graf č. 2.

Charakteristickým javom ekonomického vývoja na Slovensku bola v rokoch 2014 a 2015 mimoriadne nízka **miera inflácie**. Za celý rok 2015 dosiahla priemerná medziročná miera inflácie zápornú hodnotu -0,3%, a to tak podľa indexov CPI aj európskej metodiky HICP. V porovnaní s rokom 2014 bo medziročný pokles spotrebiteľských cien o 0,2 p. b. Pokles inflácie možno z niektorých uhlov pohľadu vnímať aj pozitívne (najmä z pohľadu spotrebiteľa), avšak vzhľadom na to, že takáto nízka hodnota miery inflácie je výrazne vzdialená od inflačného cieľa (2%), z hľadiska menovej a hospodárskej politiky je vhodné hovoriť o ohrození cenovej stability. Jadrová inflácia bola v roku 2015 najnižšia v histórii samostatnej SR, pričom za celý rok dosiahla priemer 0,0%.

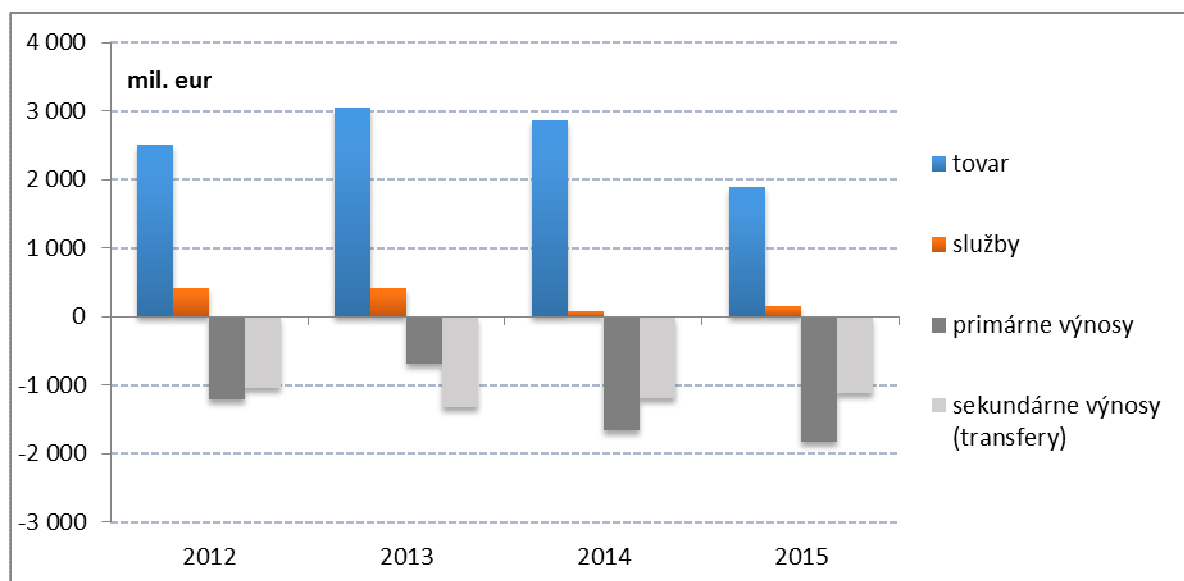
Pokles spotrebiteľských cien sa počas roku 2015 prejavil vo všetkých hlavných zložkách spotrebného koša. Ceny potravín boli medziročne nižšie v priemere o 0,3%, ceny bývania a súvisiacich energií klesali o 1% a regulované ceny sa medziročne znížili v priemere o 1,6%. V rámci dôležitých zložiek spotrebného koša najvýraznejší pokles 6,2% zaznamenali ceny v doprave. Za pokračujúcim poklesom spotrebiteľských cien na Slovensku sú aj naďalej externé faktory, najmä všeobecný a prudký pokles cien komodít na svetových trhoch. Podľa komoditných indexov MMF počas roka 2015 klesali ceny energetických surovín na svetových trhoch v priemere o 45%, ceny potravinových komodít boli nižšie o 17% a ceny priemyselných vstupov klesali v priemere o 19% (ide o ceny v USD). Mimoriadne nízka miera inflácie je od roku 2014 globálnym fenoménom a zasiahla takmer všetky vyspelé ekonomiky.

Graf č.4: Vývoj spotrebiteľských cien v SR (medziročná zmena)

Zdroj: Štatistický úrad SR

Z hľadiska externých finančných tokov sa slovenská ekonomika v roku 2015 mierne vychýlila z rovnovážneho stavu roku 2014. **Bežný účet platobnej bilancie** za rok 2015 skončil v schodku 897 mil. eur, čo je ekvivalent 1,1% HDP. Deficit bežného účtu Slovensko vykázalo prvýkrát od roku 2011 (vtedy -3,5 mld. eur), pričom najvyšší prebytok bol dosiahnutý v roku 2013 (1,45 mld. eur). Ako vidieť na grafe č. 5, postupné zhoršovanie vonkajšej pozície slovenskej ekonomiky je vyvolané najmä klesajúcimi prebytkami zahraničného obchodu s tovarmi a rastúcim odsunom primárnych výnosov (najmä ziskov podnikateľských subjektov) do zahraničia. V roku 2015 sa prebytok zahraničného obchodu s tovarmi medziročne znížil o takmer 970 mil. eur a odsun primárnych výnosov vzrástol o 179 mil. eur. Napriek istému zhoršeniu vonkajšej pozície nie je zatiaľ nutné vnímať deficit bežného účtu platobnej bilancie v hodnote 1,1% HDP ako výraznejšie riziko pre slovenskú ekonomiku.

Graf č.5: Vývoj hlavných zložiek bežného účtu platobnej bilancie SR (saldo v mil. eur)

Zdroj: NBS

Zhrnutie a niektoré predpoklady pre vývoj v roku 2016

V ekonomickom vývoji SR prevládali v roku 2015 pozitívne javy, pričom domáci dopyt rástol najrýchlejšie od roku 2008. K zrýchleniu ekonomického rastu z 2,5% na 3,6% výrazne prispeli investície, čo vytvára priaznivé predpoklady pre budúci vývoj. Ekonomické oživenie sa v posledných dvoch rokoch prejavuje výraznejšie aj na trhu práce, čo sa odzrkadľuje v silnejšom raste reálnych miezd a spotreby domácností. Aktuálne záporná miera inflácie je výrazne vzdialená od inflačného cieľa (2%), preto z pohľadu menovej a hospodárskej politiky je vhodné hovoriť o nerovnovážnom stave. Mimoriadne nízka miera inflácie je však už od roku 2014 globálnym fenoménom vyplývajúcim z prepadu cien komodít. V roku 2015 došlo k miernemu zhoršeniu ukazovateľov vonkajšej pozície slovenskej ekonomiky (čistý export, bežný účet platobnej bilancie).

Je pravdepodobné, že solídne tempo rastu slovenskej ekonomiky sa zachová aj v roku 2016, tzn. tempo rastu reálneho HDP by malo zotrvať blízko úrovne 3,5%. Po zrýchlenej výstavbe dopravnej infraštruktúry v roku 2015 bude zrejme tempo rastu mierne tlmené pôsobením bázičného efektu. Na druhej strane sa dá očakávať rýchlejší rast súkromných investícií, podstatnou mierou podporený príchodom ďalšej automobilky. Pokračujúci rast zamestnanosti a reálnych miezd bude podporovať súkromnú spotrebu. Turbulencie na globálnom finančnom trhu (súvisiace najmä so spomaľovaním rastu Číny) sa v úvode roka v reálnej ekonomike kľúčových exportných trhov SR výraznejšie neprejavili. Preto sa dá očakávať, že externé prostredie bude v roku 2016 vytvárať vcelku priaznivé predpoklady pre pokračovanie ekonomického rastu na Slovensku. Pre vývoj inflácie bude rozhodujúci vývoj na trhoch dôležitých komodít (najmä ropy a potravín). Je pravdepodobné, že miera inflácie v SR zotrvá aj v roku 2016 na mimoriadne nízkych hodnotách a za celý rok by nemala presiahnuť 1%.

Makroekonomický vývoj SR do februára 2016

Jozef Chajdiak

Celkovo možno náš makroekonomický vývoj charakterizovať ako mierne sa zlepšujúci s otázkou, či to je už jednoznačný trend rastu alebo len postupné náročné šplhanie sa zo dna.

Na obr.1 je znázornený vývoj počtu obyvateľov. Môžeme konštatovať, že prakticky stagnuje a očakávať jeho pokles. Na obr.2 je znázornený vývoj počtu narodených. Zdá sa, že ostatná demografická vlna v roku 2009 dosiahla vrchol v počte narodených (61445) a od roku 2010 (60599 narodených) začína pokles (podľa autorových prognóz sa počet narodených bude znižovať a sú odhady, že aj pod 40000 narodených ročne v nie veľmi vzdialenej budúcnosti). Na obr.3 je zobrazená veková štruktúra podľa pohlavia v rokoch 1980 a 2014 v tzv. „strome života“. Na obr.4 je vývoj očakávanej (strednej) dĺžky života 0-ročných a 65-ročných mužov a žien..

Na obr.5 je znázornený vývoj kurzu českej koruny v SKK v prepočte cez platný kurz eura. Kurz českej koruny sa postupne zhoršuje v súčasnom období na 1,11 SKK za 1 CZK.

Na obr.6 je vývoj medziročnej inflácie/deflácie na Slovensku. Podarilo sa nám znížiť infláciu do záporných čísiel (deflácie).

Na obr.7 až obr. 14 je vývoj príjmov a výdavkov štátneho rozpočtu a ich častí resp. vývoj po prepočtoch. Napriek proklamovaným úmyslom sa nám od roku 1996 zatiaľ nepodarilo dosiahnuť vyrovnaný rozpočet (dostupnosť údajov).

Na obr.15 máme vývoj sadla zahraničného obchodu. Prepracovali sme sa do polohy kladného salda.

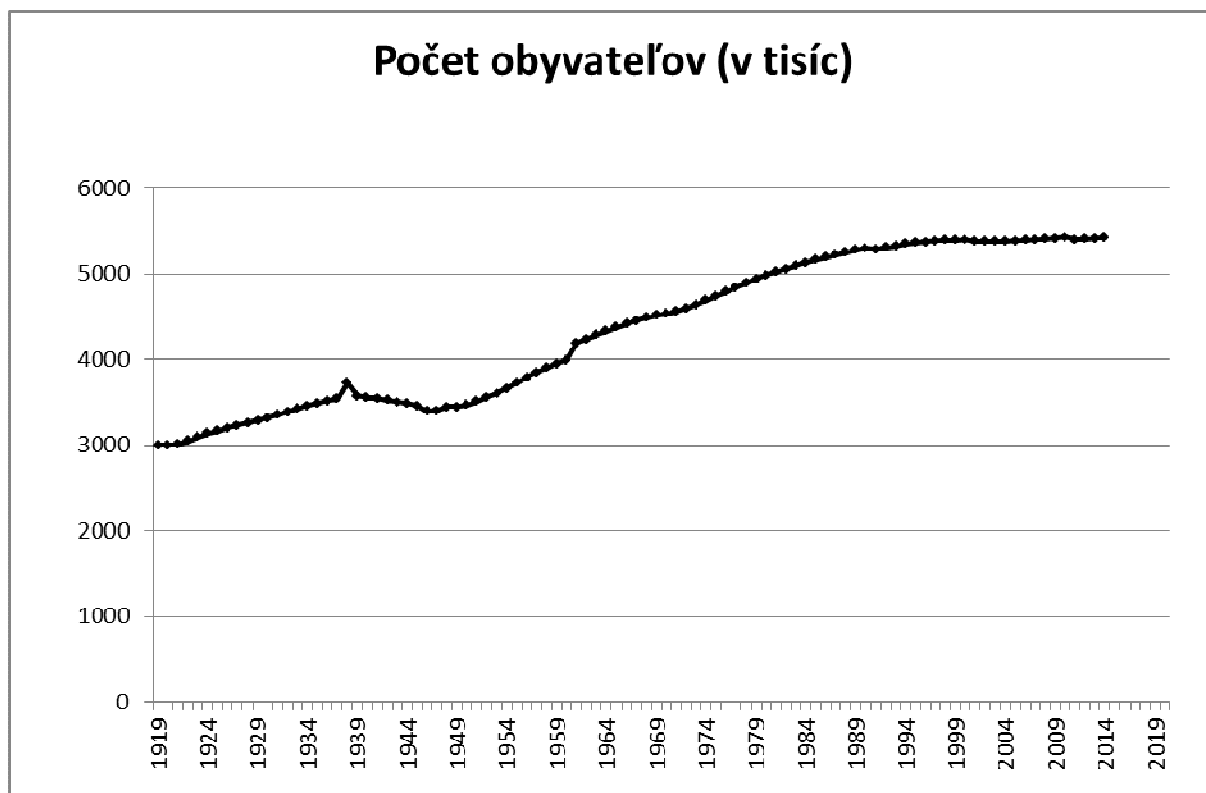
Na obr.16 a 17 máme vývoj HDP (v s.c. reť.). Z výnimkou roku 1999 a obdobia 2008 až 2012 môžeme pozorovať rast objemu HDP.

Na obr 18 a obr. 19 je objem zadlženosti ústrednej vlády (tzv. Maastricht dlh) v % z HDP a v absolútnom vyjadrení.

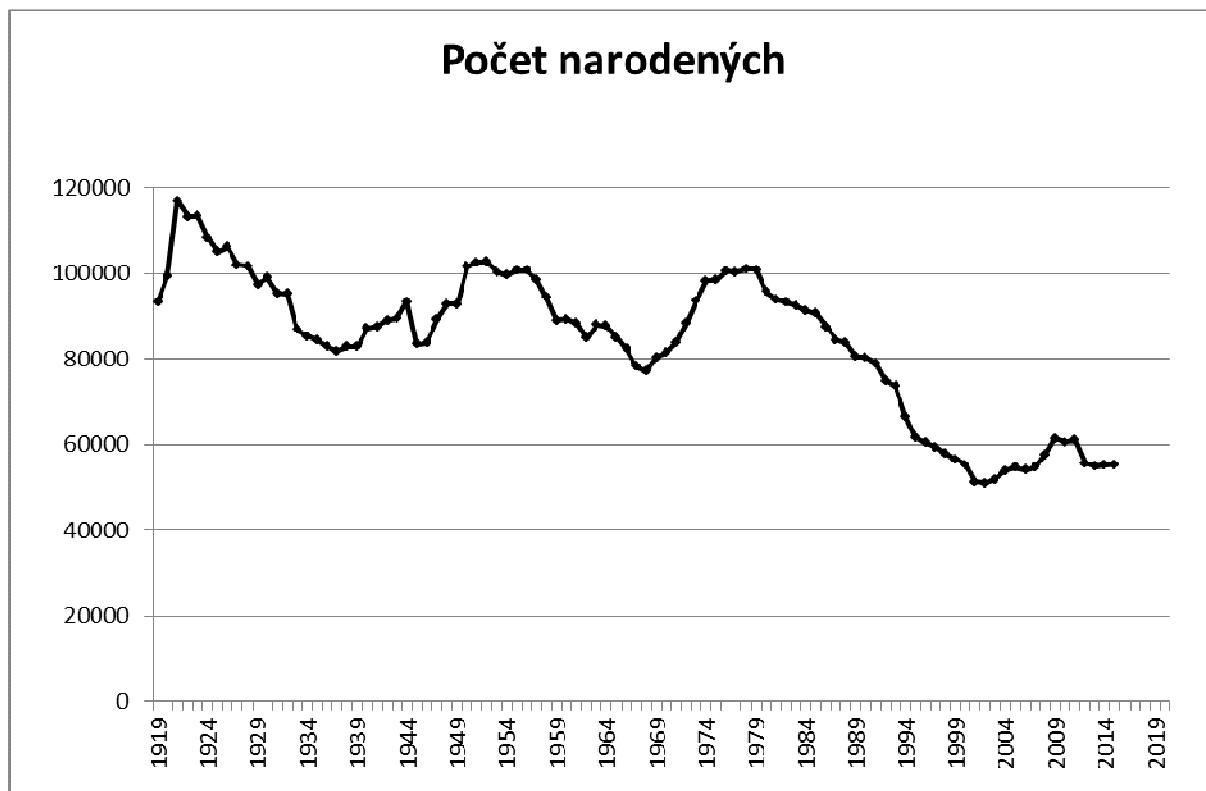
Na obr.20 a obr.21 je zobrazený mzdový vývoj pracujúceho v národnom hospodárstve. V nominálnych mesačných hodnotách v prepočte na úroveň štvrt'rokov roku 1989.

Na obr.22 je znázornený vývoj celkového počtu nezamestnaných. V poslednom období môžeme pozorovať ich pokles.

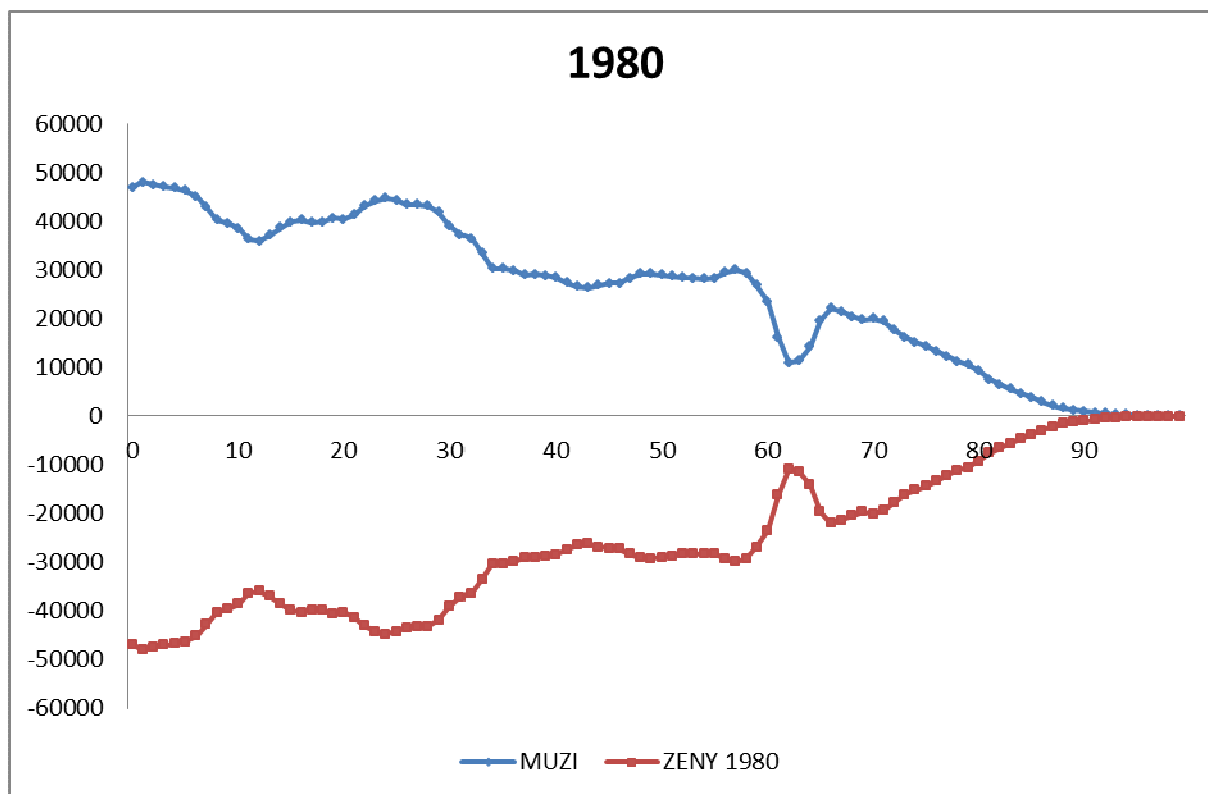
Na obr.23 je vývoj počtu zamestnaných podľa Výberového zisťovania pracovných síl. Môžeme sledovať rast tohto počtu až po bod, po ktorom nastal trendový pokles. Od predminulého roku počet zamestnaných opäť rastie.

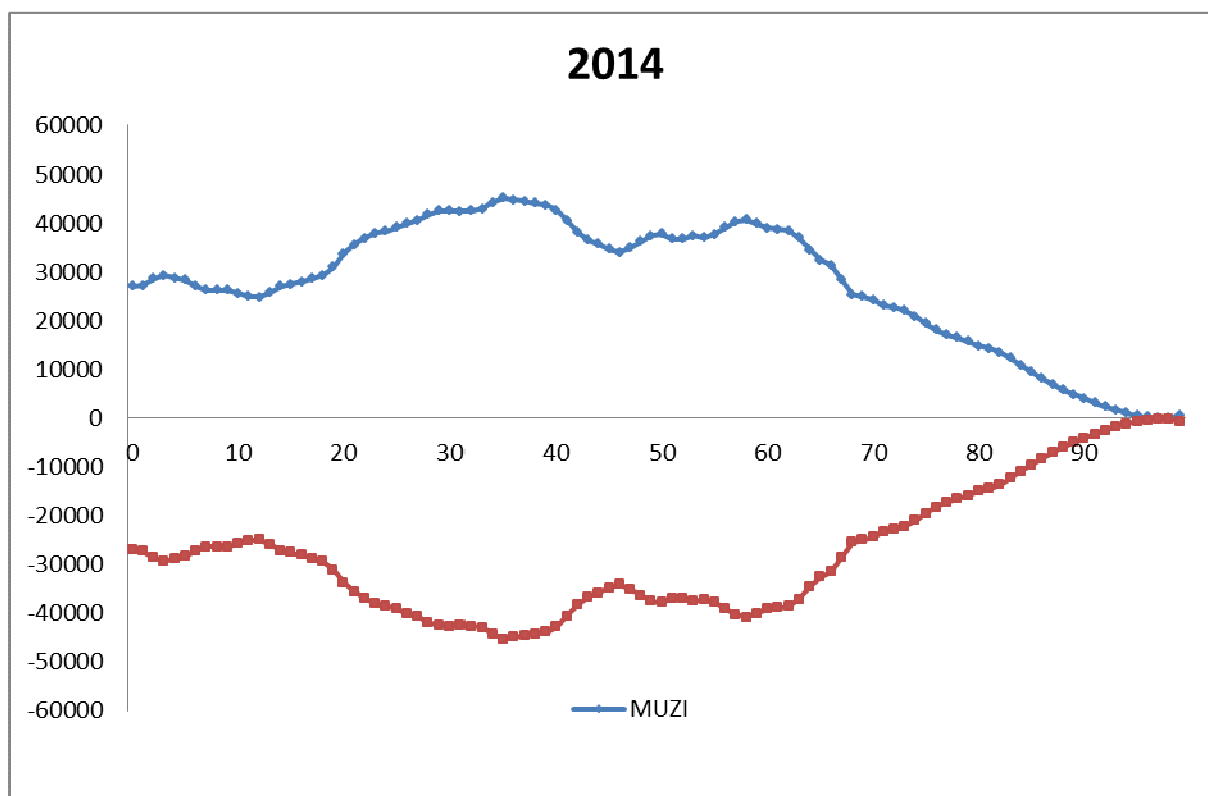
Obr. 1 Počet obyvateľov

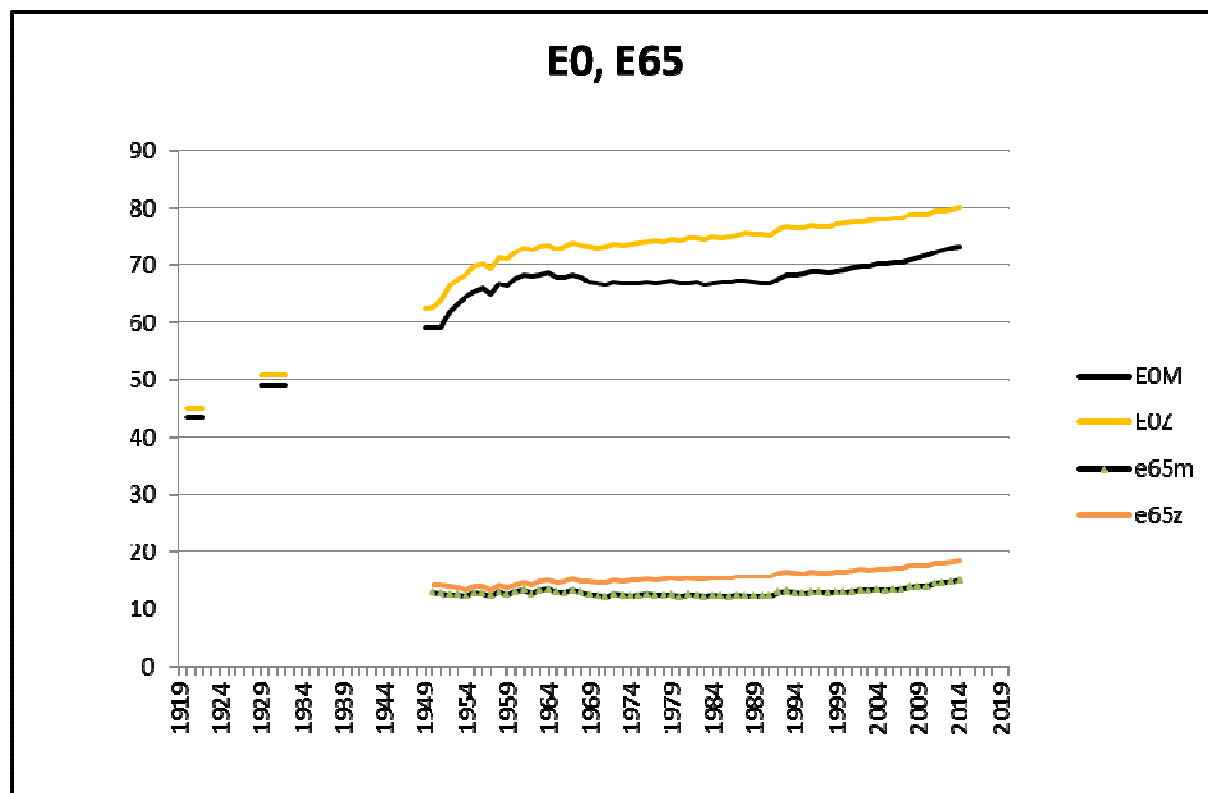
Obr.2 Vývoj počtu narodených

Obr.3a „Strom života“ - rok 1980

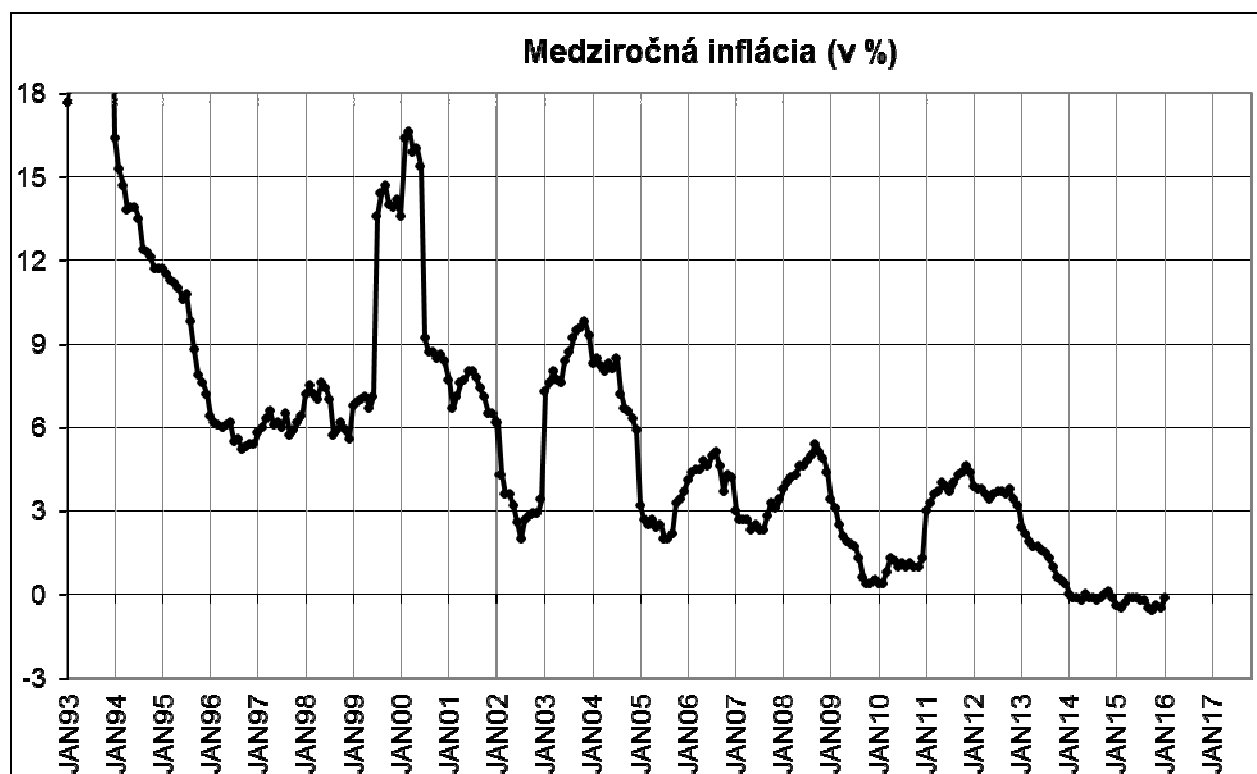
Obr. 3b „Strom života“ – rok 2014

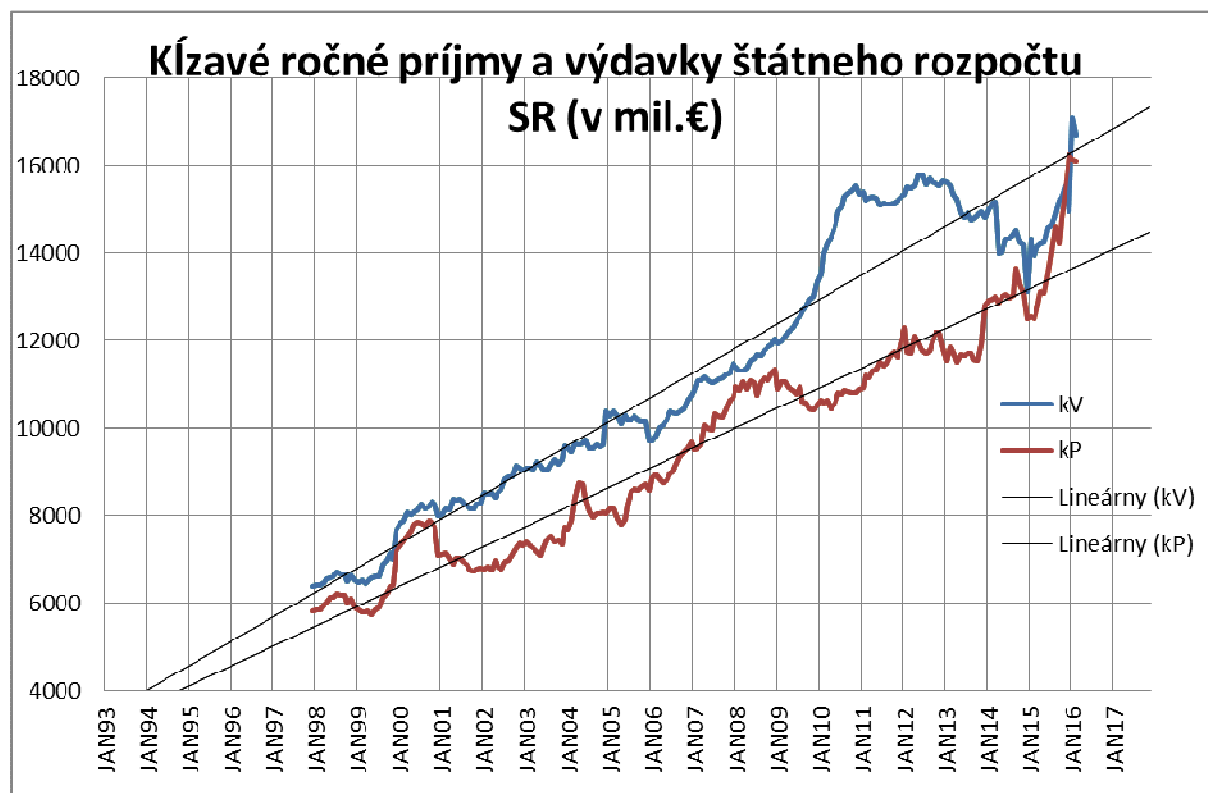
Obr. 4 Očakávaná (stredná) dĺžka života O a 65 ročných mužov a žien

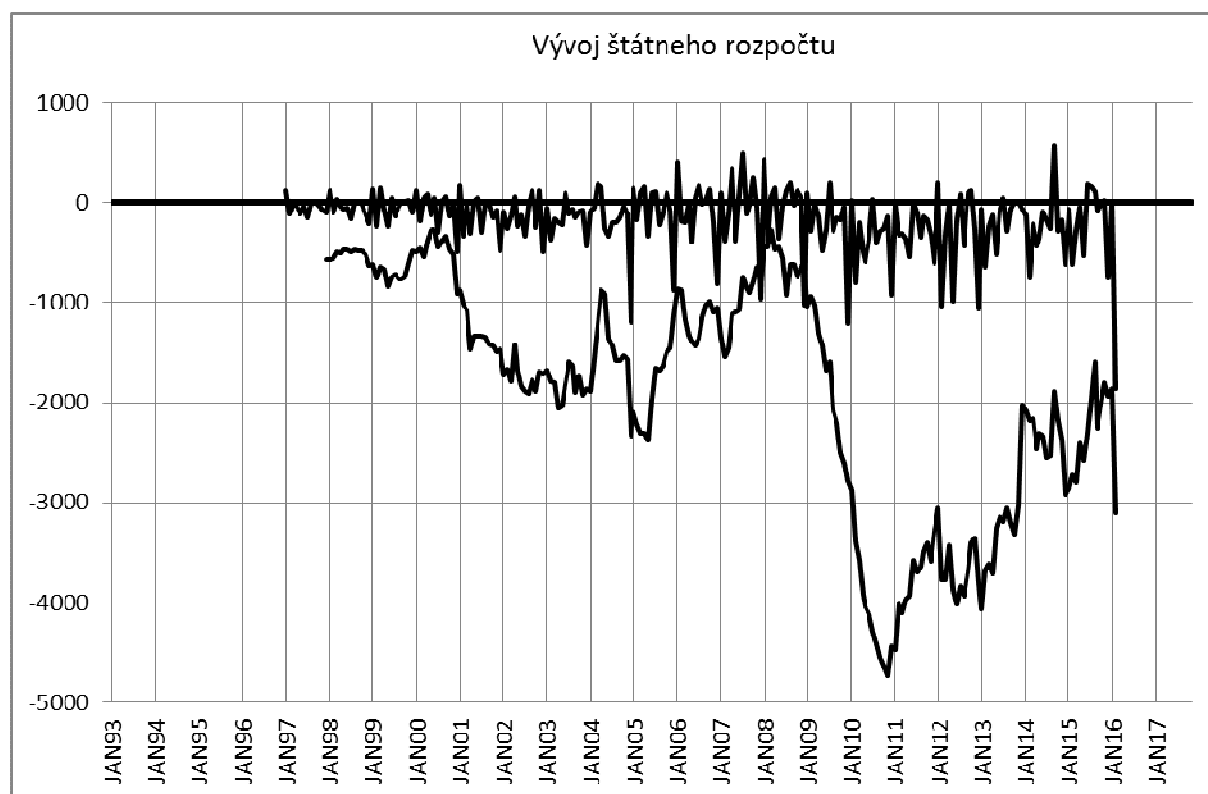
Obr.5 Kurz českej koruny (od JAN2009 prepočet konverzným kurzom)

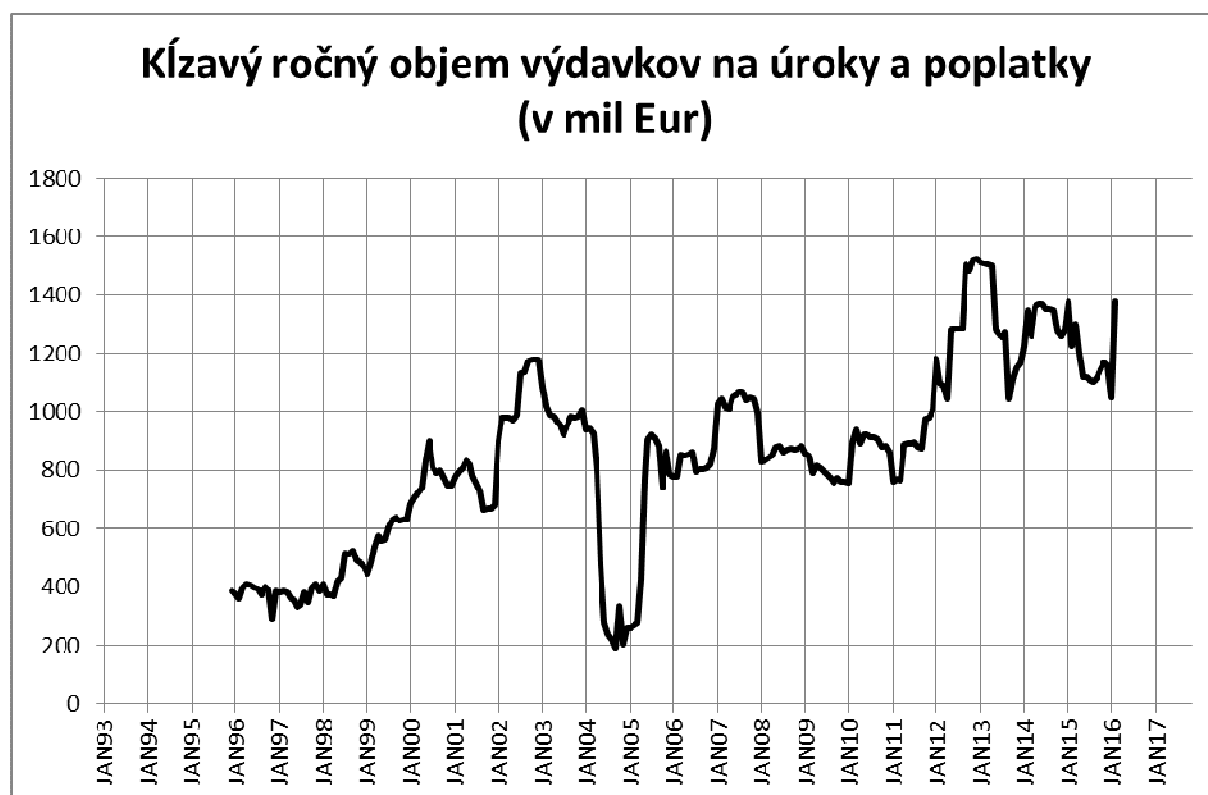
Obr. 6 Medziročná inflácia (v %)

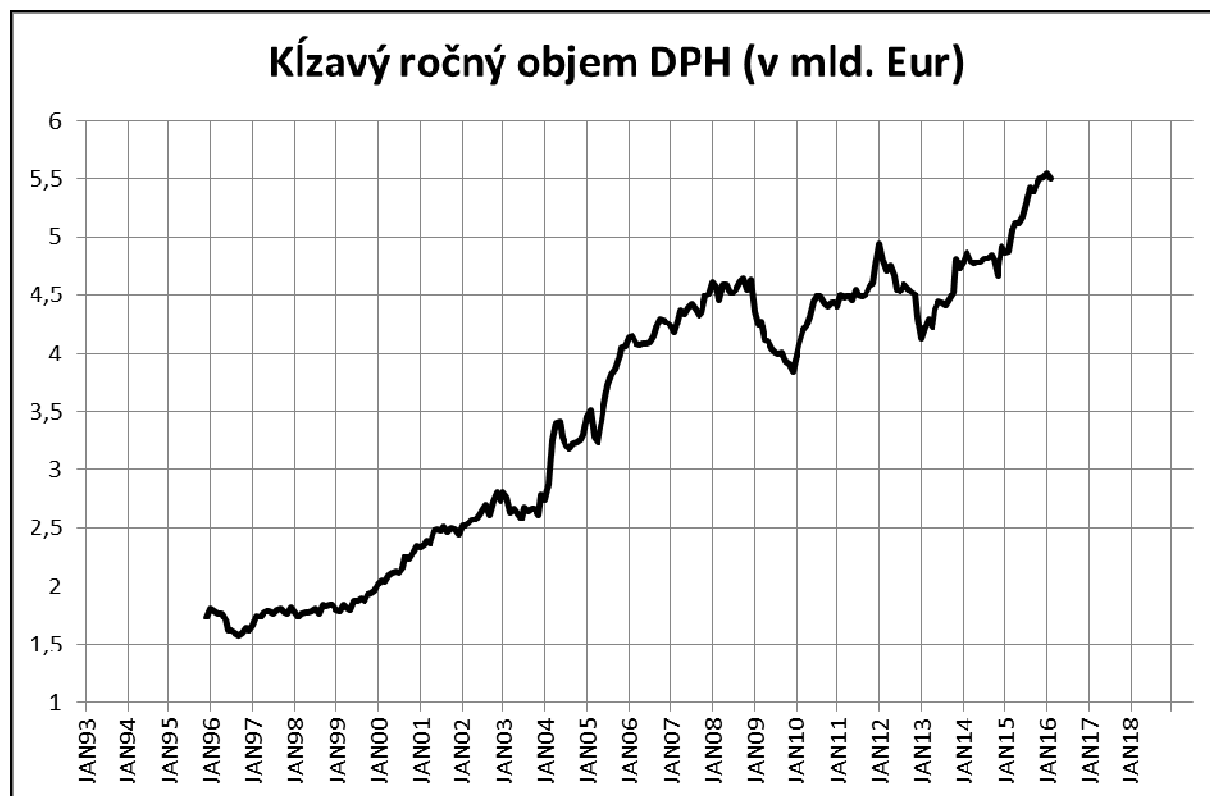
Obr. 7 Kľúčové ročné príjmy a výdavky štátneho rozpočtu (v mil. Eur)

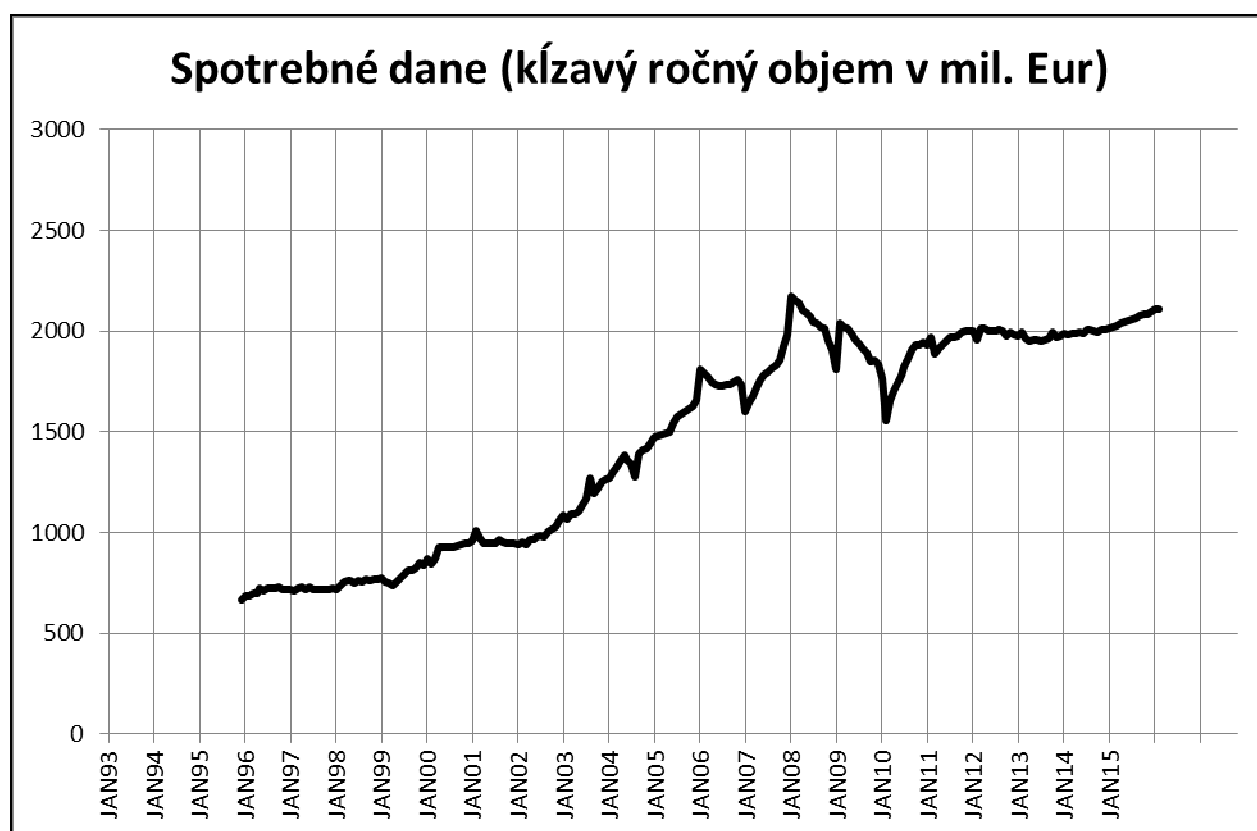
Obr. 8 Mesačné a kľzavé ročné saldo štátneho rozpočtu (v mil. Sk)

Obr. 9 Podiel výdavkov štátneho rozpočtu na úroky a poplatky na HDP (%)

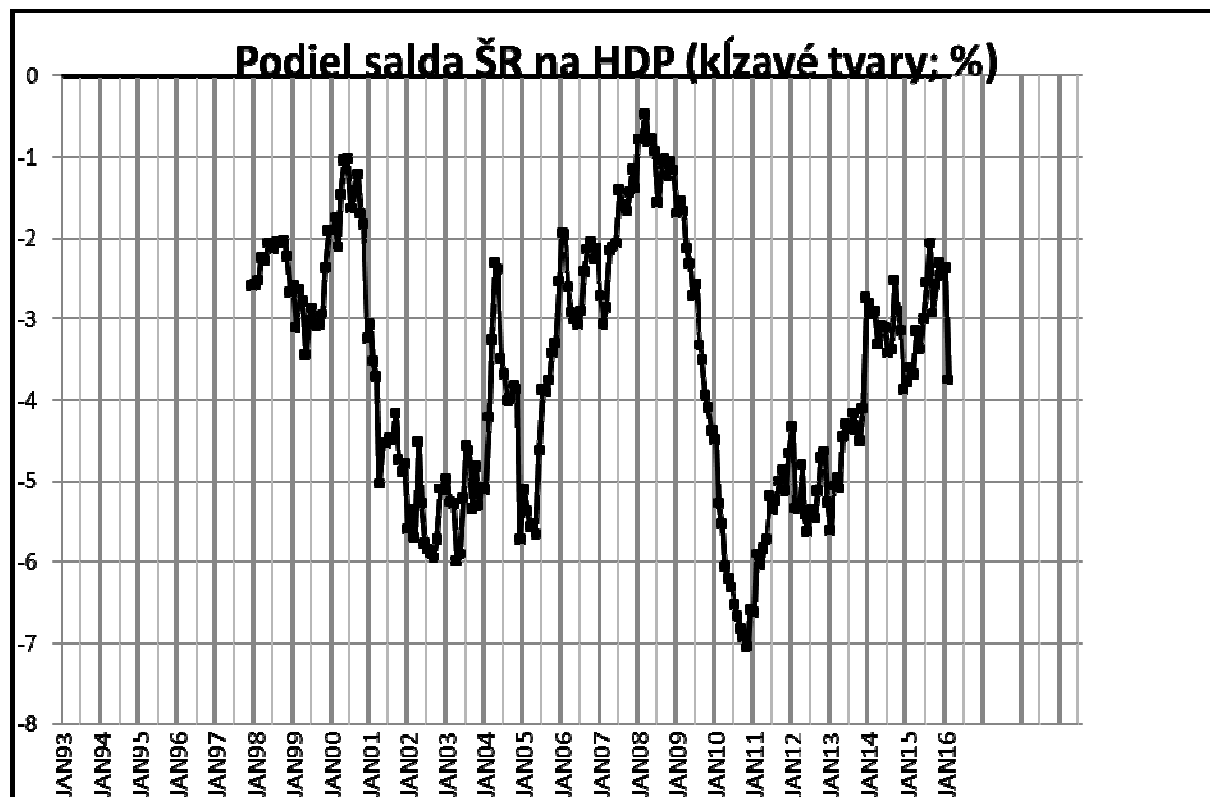
Obr. 10 Kĺzavý ročný objem dane z pridanej hodnoty (v mld. €)

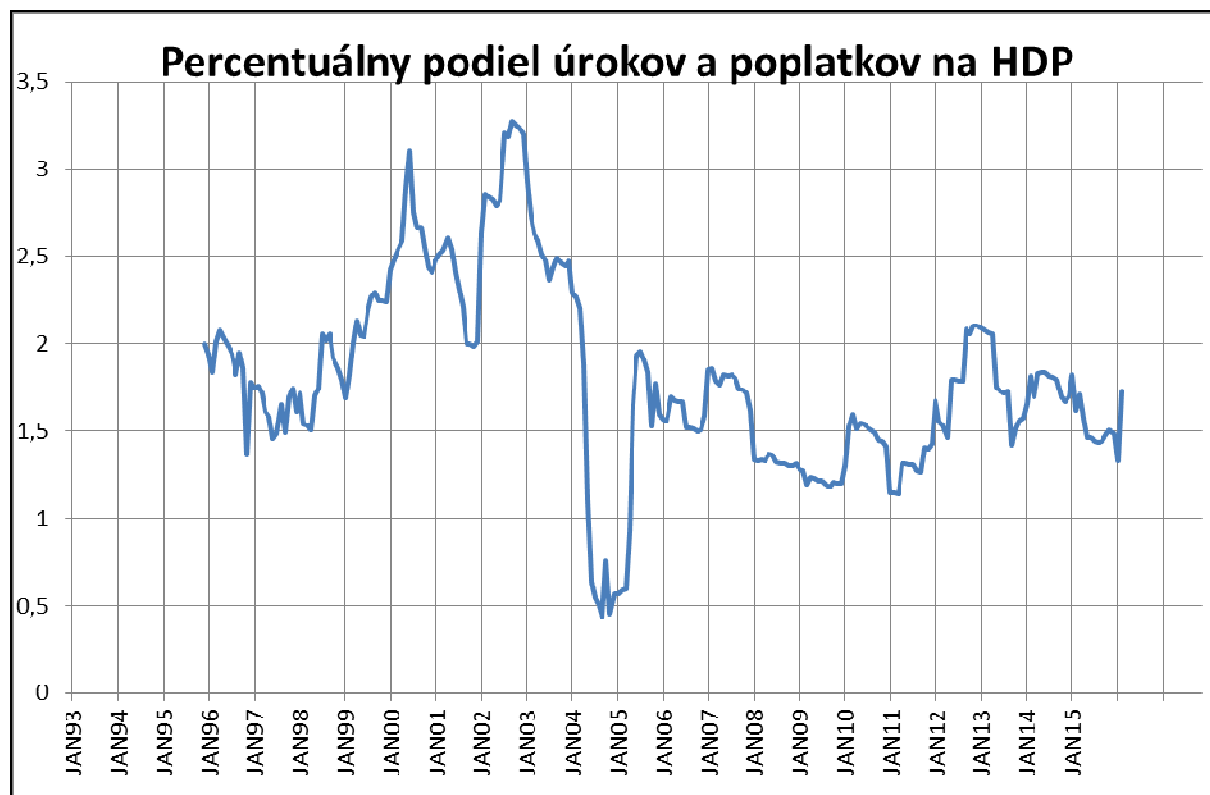
Obr. 11 Kĺzavý ročný objem spotrebných daní (v mil. Eur)

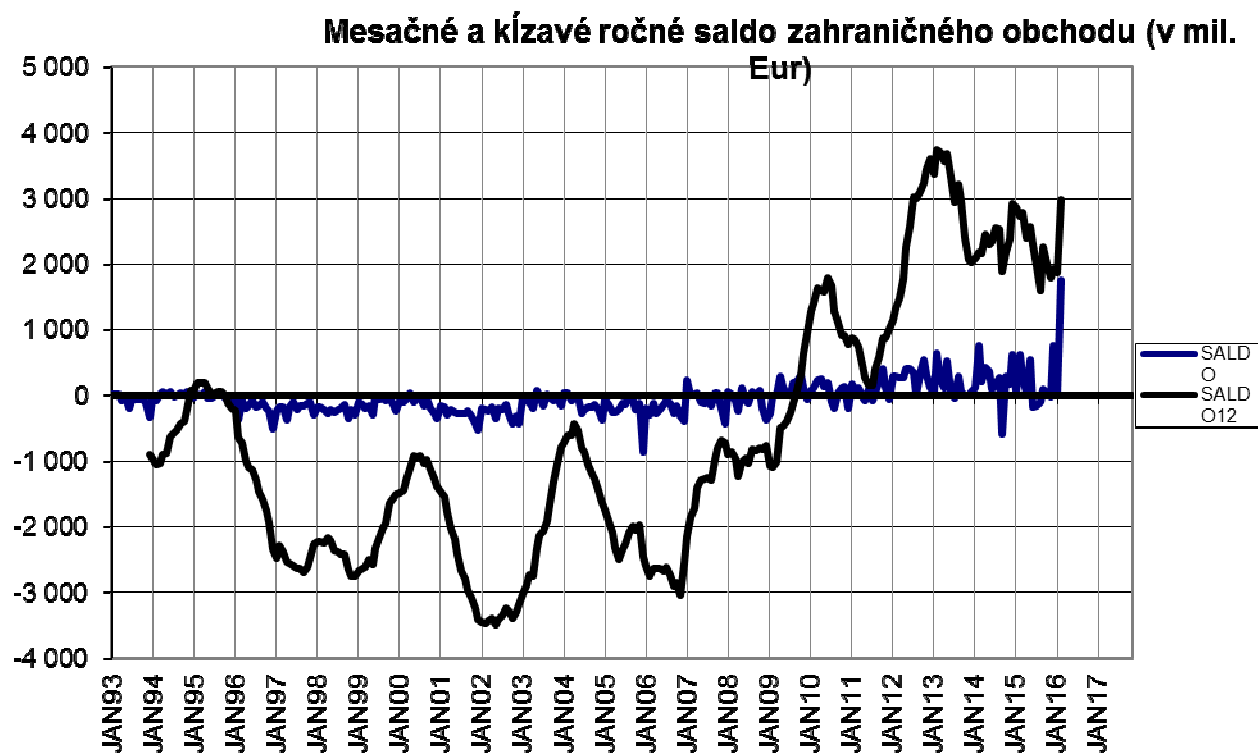
Obr. 12 Kĺzavý ročný objem výdavkov štátneho rozpočtu na úroky a poplatky (v mil. Eur)

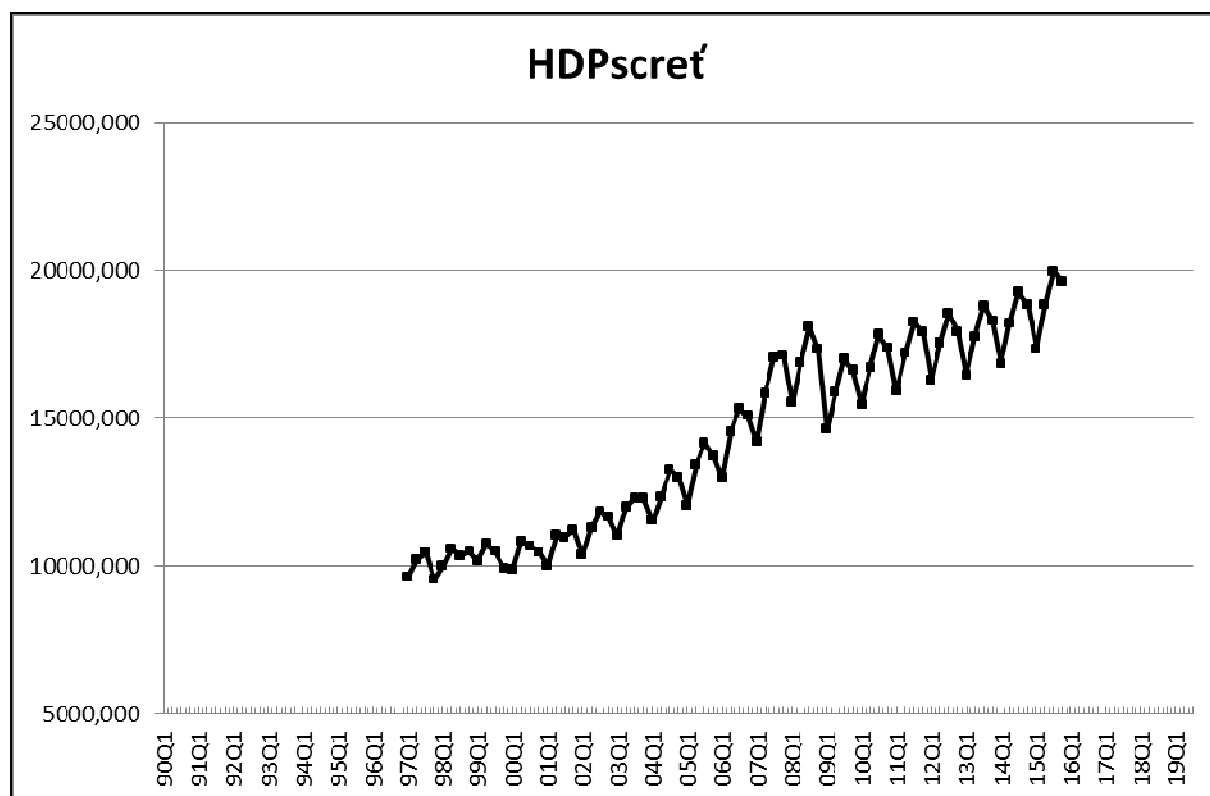
Obr. 13 Podiel kĺzavého ročného salda štátneho rozpočtu na HDP (v %)

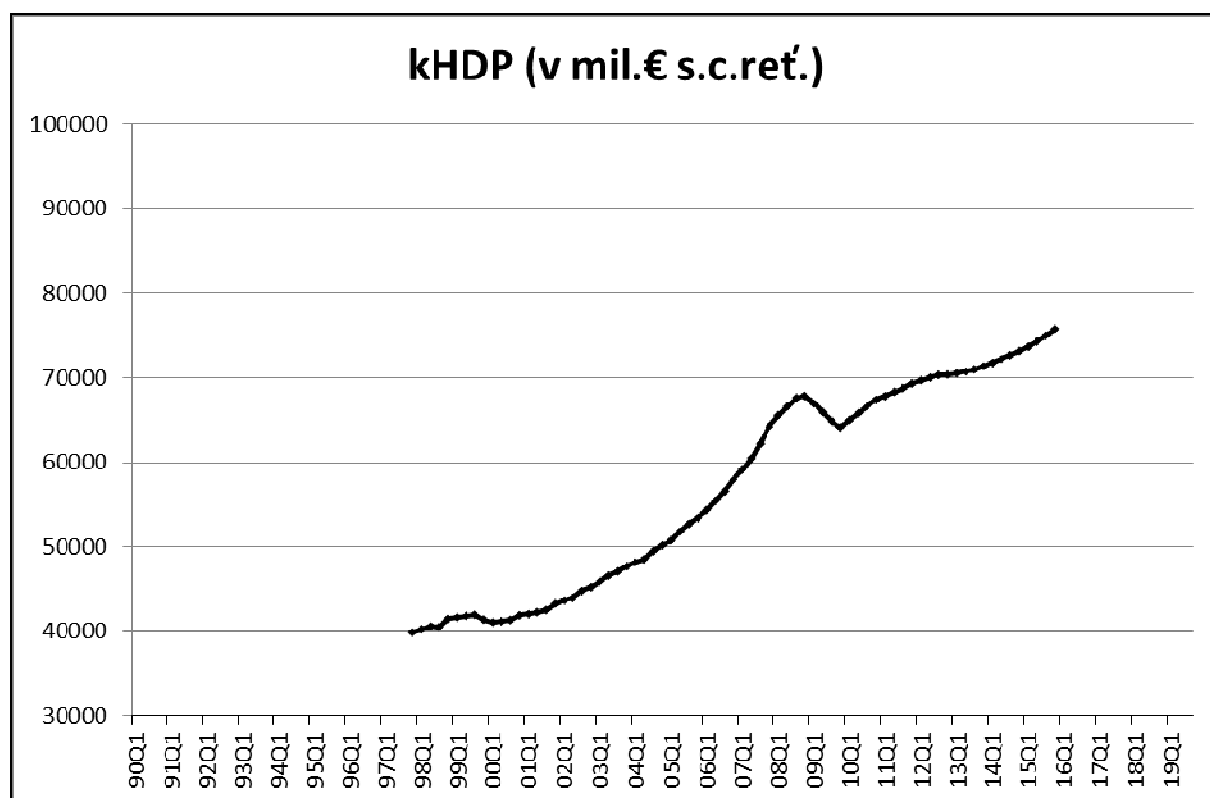
Obr. 14 Podiel výdavkov štátneho rozpočtu na úroky a poplatky na HDP (%)

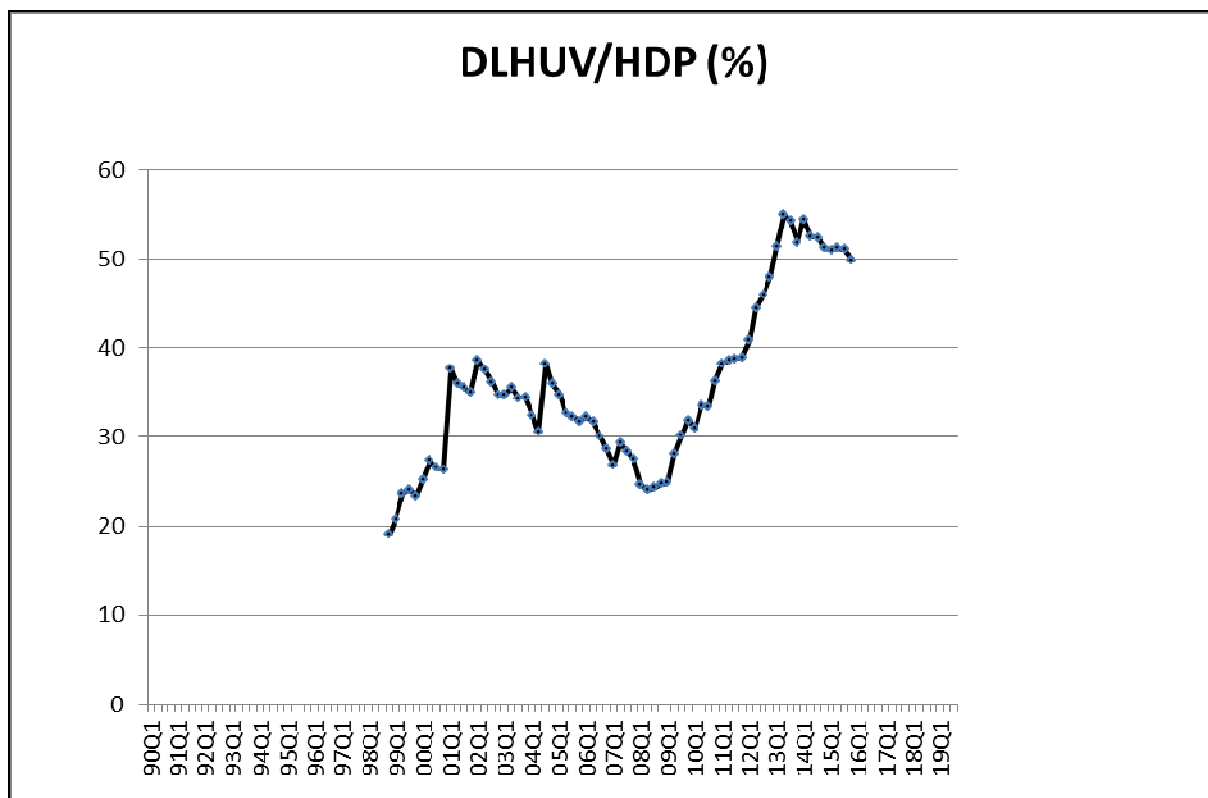
Obr. 15 Mesačné a kľúčové ročné saldo zahraničného obchodu (v mil. Sk)

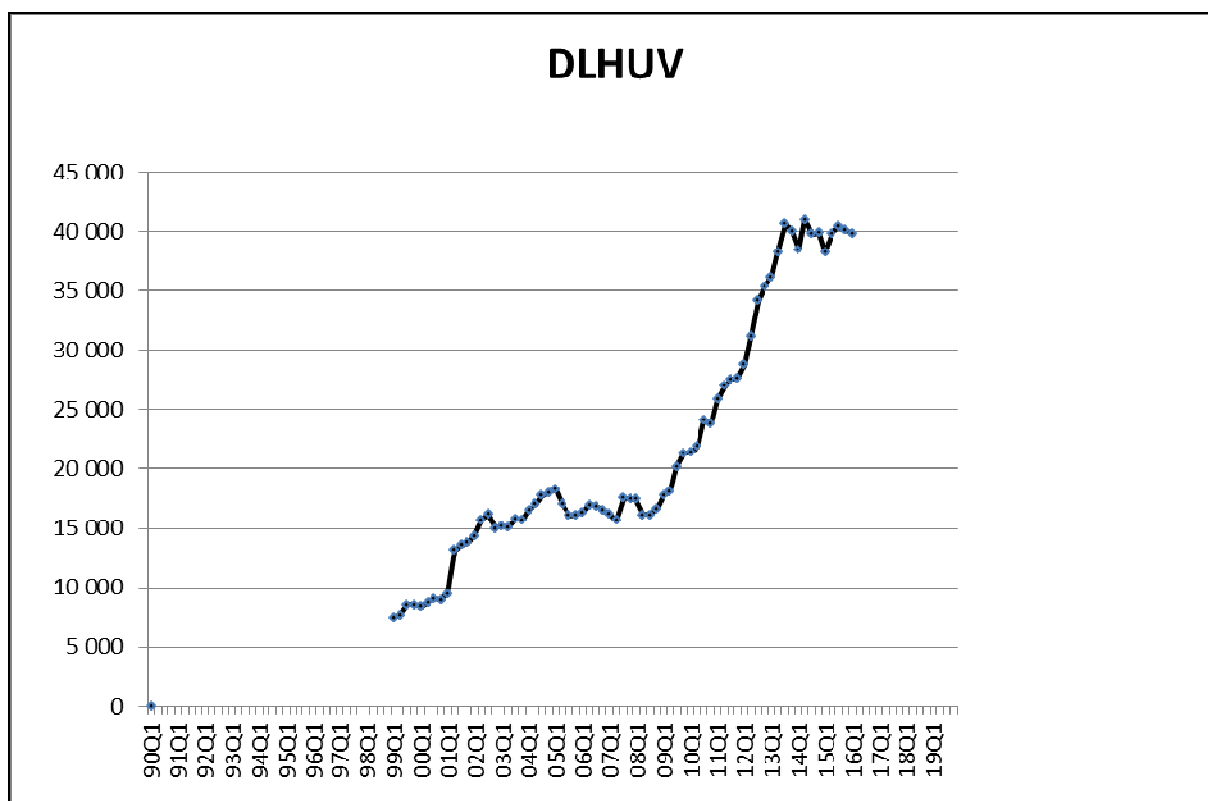
Obr.16 Štvrťročný objemu HDP v stálych cenách 2005

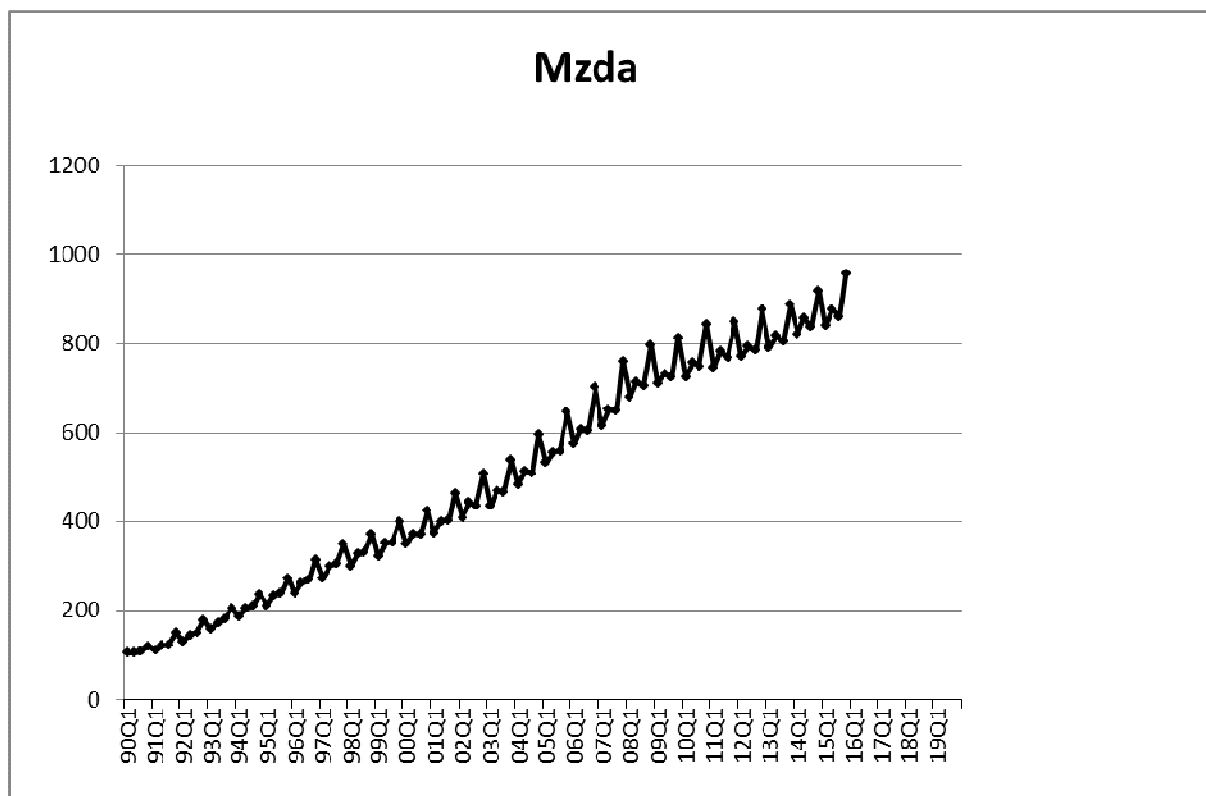
Obr.17 Kľzavý ročný objemu HDP v stálych cenách 2005

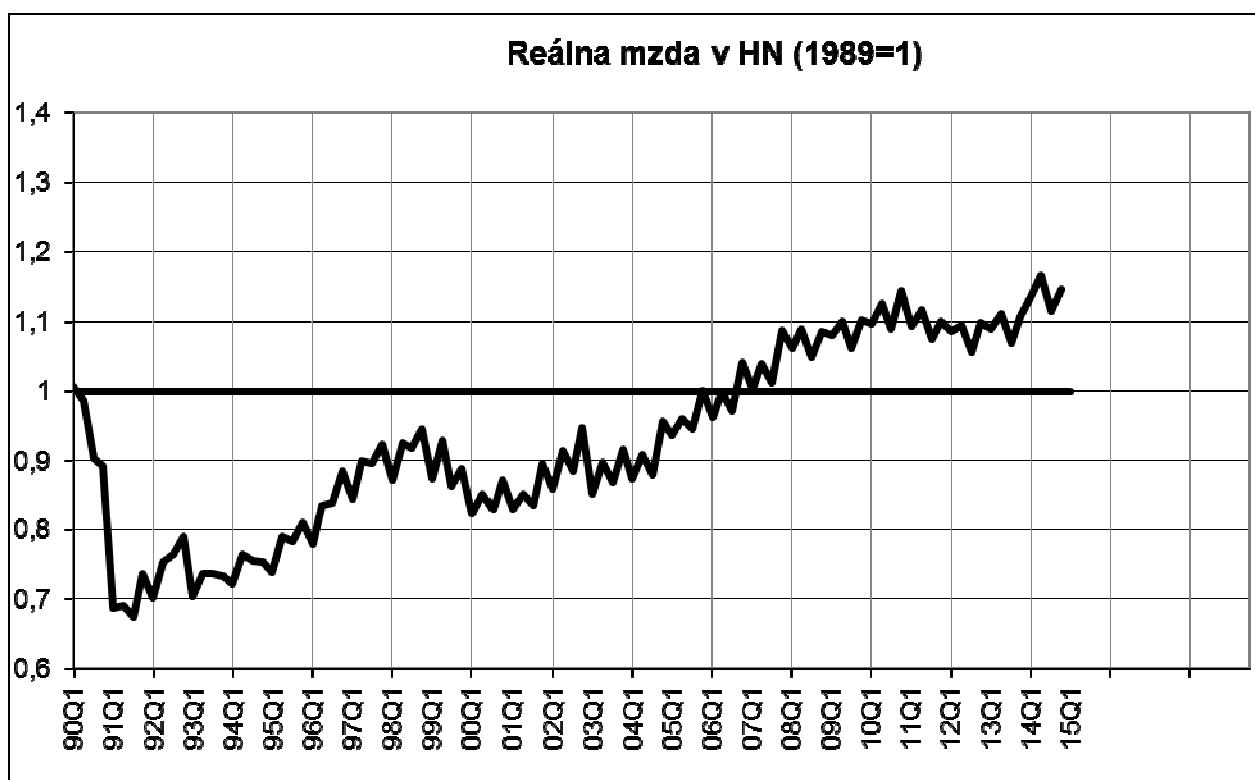
Obr. 18 Podiel dlhu ústrednej vlády (maastrichtský) na HDP (v %)

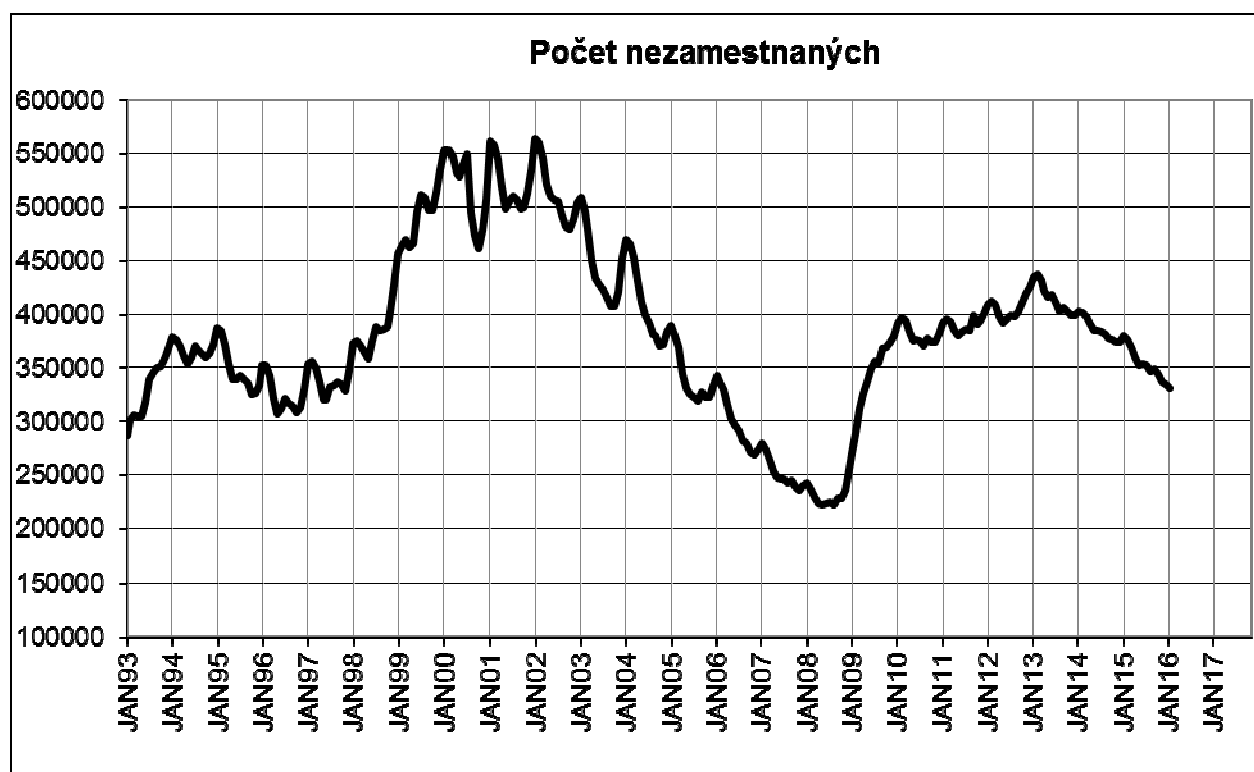
Obr. 19 Dlhu ústrednej vlády (maastrichtský) (v mld. Eur)

Obr.20 Priemerná mesačná mzda pracujúceho v národnom hospodárstve

Obr. 21 Bázický index reálnej mzdy pracujúceho v národnom hospodárstve (štvrťroky 1989 sa rovnajú 1)

Obr. 22 Celkový počet nezamestnaných

Obr.23 Počet zamestnaných (v tisíc osôb; podľa VZPS)

Obr. 24 KMV - Koeficient makroekonomického vývoja (v %)

Na záver na obr. 24 je zobrazený mesačný vývoj koeficienta makroekonomického vývoja. Vrchol sme dosiahli v januári 2007 a predchádzajúci vrchol v roku 1995. Od momentu druhej polovice roku 2009, keď sme dosiahli zápornú hodnotu -11 % sa makrovývoj meraný KMV postupne zlepšuje. V ostatnom roku sa pohybujeme v kladných číslach s rastom.

Zdroj údajov:

EIS Slovensko, Statis, Bratislava

www.statistics.sk

www.nbs.sk

www.finance.gov.sk

www.upsvar.sk

Kontakt na autora: chajdiak@statis.biz

VEGA č. 1/0241/16

Big Data ako nástroj predikcie a projektovania socio-ekonomických procesov

Ekonomika Slovenska v pohľade verejnosti 2016

Valéria Bezáková

1. Úvod

Spotrebiteľský barometer je prieskumom verejnej mienky, v ktorom sa sledujú spotrebiteľské nálady občanov starších ako 16 rokov. Toto zisťovanie je súčasťou medzinárodného programu, v rámci ktorého sa skúmajú názory investorov, výrobcov, obchodníkov, poskytovateľov služieb a spotrebiteľov. Tie vo svojom súhrne slúžia ako podklad na predpoveď ekonomického vývoja jednotlivých krajín i väčších územných celkov. Do programu je zapojených 28 členských štátov EÚ a kandidátske krajiny. Prieskumy sú koordinované a podporované Generálnym riaditeľstvom pre ekonomické a finančné záležitosti Európskej komisie.

Zisťovania u spotrebiteľov začal ŠÚ SR pravidelne uskutočňovať v apríli 1999 najprv so štvrtročnou, neskôr s mesačnou periodicitou. Prostredníctvom 15 indikátorov sa sledujú názory obyvateľov na finančnú situáciu v domácnosti, úmysly investovať, ale aj mienka o súčasnom dianí v ekonomike a očakávaní jej ďalšieho vývoja. Počas prvej marcovej dekády 2016 na otázky odpovedalo 1200 občanov SR reprezentujúcich populáciu Slovenska od 16 rokov vyššie v znakoch: pohlavie, vek, vzdelanie, národnosť, veľkosť bydliska a kraj. V centre pozornosti tejto informácie bude tá časť Spotrebiteľského barometra, v ktorej verejnosť posudzuje zmeny celkovej ekonomickej situácie na Slovensku za posledných 12 mesiacov a odhaduje jej vývoj v nasledujúcom období. Výsledky v grafoch sú uvedené v prepočítanej podobe sezónne neočisteného koeficienta, ktorý nadobúda hodnoty z intervalu od -100 (v prípade, ak sú všetky výroky oslovených osôb maximálne nepriaznivé) do +100 (v opačnom prípade, ak sú všetky výroky maximálne priaznivé).

2. Hodnotenie doterajšej hospodárskej situácie na Slovensku

Pri percepcii doterajšieho vývoja ekonomickej situácie na Slovensku obyvateľmi sa od začiatku roku 2013 do februára 2015 prejavovala priaznivá tendencia zlepšovania nálady. Podiel kladných odpovedí (ekonomická situácia sa zlepšila) vo februári 2015 predstavoval 23%, neutrálnych (ekonomická situácia je rovnaká) 41% a zastúpenie negatívnych (ekonomická situácia sa zhoršila) 33%. Tieto názory charakterizovala prepočítaná hodnota indexu -8,5, ktorá bola najpriaznivejšou od novembra 2008. V máji 2015 došlo k poklesu indexu oproti predchádzajúcemu mesiacu o 18,5 bodu, keď 10 % respondentov hodnotilo doterajší vývoj hospodárskej situácie na Slovensku kladne, 32 % neutrálne a 51 % účastníkov ankety záporne. Od mája v roku 2015 index opäť rástol do januára 2016, kedy sa podiel pozitívnych hodnotení zvýšil o 11 percentuálnych bodov (na 21 %), nezmenený stav konštatovalo o 9 percentuálnych bodov viac odpovedajúcich (41 %) a okruh nepriaznivých výrokov klesol o 21 percentuálnych bodov (na 30 %). Prepočítaná hodnota -6,8 prevýšila výsledok z februára 2015, a bola taktiež najpriaznivejším zistením od novembra 2008.

V marci 2016 dôvera dosiahla -13,7, čo znamenalo, že rovnaký počet respondentov ako pred mesiacom si vybral pozitívnu odpoveď (18%), viac ako vo februári neutrálne konštatovanie (situácia sa nezmenila 39%) a menej odpovedajúcich (37 %) klasifikovala vývoj za posledných 12 mesiacov ako zhoršenie ekonomickej situácie na Slovensku. Marcové

hodnotenie prevyšuje dlhodobý priemer, je podobné ako hodnotenia získané pred mesiacom (priaznivejšie o 0,2 bodu), a nepriaznivejšie ako pred rokom (o 2 body). Prehľad výsledkov poskytuje graf č. 1.

Graf č. 1: Názory respondentov na vývoj hospodárskej situácie v SR za posledných 12 mesiacov

Prehľad priemerných hodnôt za kalendárny rok dokumentuje nízke hodnotenia doterajšieho vývoja ekonomiky na Slovensku v roku 2012 a postupné zlepšovanie v nasledujúcich rokoch. Vývoj v prvých troch mesiacoch roku 2016 naznačuje pokračovanie priaznivého trendu.

Tabuľka č.1: Charakteristiky indikátora doterajšieho vývoja ekonomickej situácie na Slovensku v danom roku

koeficient	Doterajší ekonomický vývoj v SR							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
min	-57,8	-48,5	-56,6	-53,0	-50,3	-29,2	-27,0	-13,9
max	-10,1	-29,2	-35,2	-37,6	-32,7	-13,6	-8,5	-6,8
priemer	-49,6	-37,6	-44,3	-46,1	-41,2	-19,6	-16,5	-11,5

* za prvé tri mesiace

Z tabuľky č. 2 na nasledujúcej strane vyplýva, že pri poslednom hodnotení doterajšieho vývoja ekonomiky počas marca 2016 vo väčšine (24) členských krajín prevládala pesimizmus nad optimizmom. Rozpätie vyskytujúcich sa hodnôt sa oproti stavu pred rokom rozšírilo zo 72 bodov na 94 bodov a posunulo ku zápornejším hodnotám. Kladné hodnoty sa v marci 2016 vyskytli v Malte, Česku a Dánsku. Doterajší vývoj ekonomiky vo svojej krajine najkritickejšie posudzovali opäť v Grécku (-83). Po usporiadaní do rebríčka podľa klesajúcich hodnôt sa Slovensko (so sezónne očistenou hodnotou -14) ocitlo spolu s Litovskom na 14.-15. mieste. V porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka celkový európsky pesimizmus pri percepcii ekonomickej situácie vo svojej krajine vzrástol o 4 body z -11 na -15. Nazeranie občanov SR na doterajší vývoj ekonomiky v štáte je priaznivejšie o 1 bod ako tento priemer za celú EÚ.

Tabuľka č.2: Indikátor doterajšieho vývoja ekonomickej situácie v členských krajinách EÚ

Indikátor	Ako sa vyvíjala hospodárska situácia v štáte v uplynulých 12 mesiacoch							
Obdobie	marec 2009	marec 2010	marec 2011	marec 2012	marec 2013	marec 2014	marec 2015	marec 2016
Belgicko	-75	-35	-15	-47	-47	+1	-17	-17
Bulharsko	-48	-60	-57	-55	-56	-40	-42	-34
Česko	-51	-47	-32	-49	-44	-23	-4	+7
Dánsko	-54	-24	-5	-10	-8	+9	+20	+7
Nemecko	-57	-44	+29	+13	-8	+7	+10	-1
Estónsko	-68	-55	-3	-17	-6	-4	-1	-17
Írsko	:	:	:	:	-46	+3	+17	:
Grécko	-71	-76	-85	-94	-88	-72	-52	-83
Španielsko	-69	-75	-60	-71	-76	-32	-10	-7
Francúzsko	-73	-46	-43	-55	-58	-48	-37	-40
Chorvátsko	:	:	:	:	-64	-57	-48	-23
Taliansko	-67	-45	-48	-54	-73	-55	-30	-17
Cyprus	-46	-61	-57	-74	-82	-67	-41	-11
Lotyšsko	-77	-69	-37	-19	-6	-6	-6	-12
Litovsko	-58	-68	-37	-23	-13	-4	-2	-14
Luxembursko	-52	-40	-13	-36	-47	-23	-27	-10
Maďarsko	-78	-59	-38	-52	-36	-10	-18	-18
Malta	-44	-57	-42	-47	-22	+7	+11	+11
Holandsko	-67	-37	-9	-58	-67	-16	+1	-6
Rakúsko	-59	-39	+11	-27	-25	-23	-29	-27
Poľsko	-33	-16	-23	-25	-32	-16	-9	-4
Portugalsko	-74	-55	-67	-74	-77	-43	-22	-13
Rumunsko	-44	-61	-64	-52	-42	-41	-12	-17
Slovinsko	-60	-68	-67	-68	-71	-61	-32	-21
Slovensko	-46	-44	-42	-48	-43	-21	-7	-14
Fínsko	-59	-11	+20	-20	-21	-24	-30	-27
Švédsko	-65	-1	+29	-16	-16	-2	-5	-10
Veľká Británia	-77	-48	-52	-60	-53	-12	+3	-9
Európska** Únia spolu	-67	-46	-27	-40	-46	-22	-11	-15

**** v priemere nie sú zahrnuté štáty, ktoré v tom čase nepatrili do EÚ**

: v čase publikovania výsledkov neboli k dispozícii

3. Očakávaný vývoj ekonomiky na Slovensku

Laické prognózy vývoja hospodárstva v SR v roku 2015 majú podobný priebeh ako percepčia doterajšieho vývoja slovenskej ekonomiky. Relatívne vysoká hodnota nameraná v apríli 2015 (-4,1), pokles v máji 2015 (na -20,5) a opätovný rast do januára 2016, kedy optimizmus prejavilo 23 % opýtaných, neutrálne reagovalo 39 % a pesimizmus prezentovalo 25 % respondentov. Príslušná hodnota indexu -3,7 bola najpriaznivejšou od júla 2008.

Aktuálne 37 % účastníkov prieskumu predpovedalo zhoršovanie ekonomickej situácie v SR, 33 % nezmenený stav a 18 % respondentov očakáva jej zlepšenie. V marci 2016 indikátor so svojou hodnotou -14,1 prevyšoval dlhodobý priemer a obyvatelia boli pesimistickejšie naladení ako pred mesiacom (o 5,7 bodu) i pred rokom (rozdiel takisto 5,7 bodu). Výsledky možno porovnať v grafe č. 2.

Graf č. 2: Očakávania respondentov týkajúce sa vývoja hospodárskej situácie na Slovensku v nasledujúcich 12 mesiacoch

Celkové rozpätie vyskytujúcich sa hodnôt v SR za celé obdobie sa v roku 2015 v prípade ekonomických očakávaní nezmenilo, je to stále 72,4 bodu (od -55,1 do +17,3). Oproti roku 2014 boli v roku 2015 mantinely rozšírené oboma smermi (rozpätie v roku 2014 bolo 10,7 bodu, v roku 2015 to bolo 16,4 bodu). Očakávania respondentov zohľadnené v celoročnom priemere podobne ako pri hodnoteniach doterajšieho vývoja znamenali prepád v roku 2011 a postupné zlepšovanie v nasledujúcich rokoch, rovnakú hodnotu v roku 2015 ako v roku 2014 a prvé tri mesiace roku 2016 naznačujú opäť zlepšenie priemernej hodnoty ekonomických očakávaní.

Tabuľka č.3: Charakteristiky indikátora očakávaného vývoja ekonomickej situácie na Slovensku v danom roku

koeficient	Očakávaný ekonomický vývoj v SR							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
min	-55,1	-37,7	-53,6	-48,5	-44,0	-19,4	-20,5	-14,1
max	-22,4	-12,4	-27,8	-23,4	-19,2	-8,7	-4,1	-3,7
priemer	-38,3	-22,8	-36,8	-36,6	-28,4	-12,9	-12,9	-8,7

* za prvé tri mesiace

Tabuľka č.4: Indikátor očakávaného vývoja ekonomickej situácie v členských krajinách EÚ

Indikátor	Ako sa bude vyvíjať hospodárska situácia v štáte v nasledujúcich 12 mesiacoch							
Obdobie	marec 2009	marec 2010	marec 2011	marec 2012	marec 2013	marec 2014	marec 2015	marec 2016
Belgicko	-24	4	-3	-11	-21	+11	-1	-9
Bulharsko	-37	-29	-26	-28	-31	-18	-27	-22
Česko	-21	-9	-26	-45	-22	-3	+2	-1
Dánsko	-2	+16	+7	+9	+7	+18	+24	-1
Nemecko	-52	-10	+17	-5	-10	+3	+1	-14
Estónsko	-38	0	+16	-6	+4	+7	+8	-10
Írsko	:	:	:	:	-21	+21	+26	:
Grécko	-64	-44	-65	-77	-64	-52	-16	-80
Španielsko	-47	-17	-15	-24	-28	+5	+16	+4
Francúzsko	-47	-17	-29	-24	-41	-25	-16	-22
Chorvátsko	:	:	:	:	-35	-30	-16	-10
Taliansko	-27	-9	-23	-22	-31	+1	-9	+1
Cyprus	-48	-40	-25	-38	-28	-31	-26	-3
Lotyšsko	-47	-22	-19	-8	+1	+1	+3	-4
Litovsko	-52	-28	-9	-12	+2	-4	+1	-1
Luxembursko	-42	-8	+2	-22	-28	-11	-19	-4
Maďarsko	-65	-23	-20	-35	-22	+2	-13	-16
Malta	-29	-22	-36	-33	+2	+14	+8	+8
Holandsko	-51	+7	+2	-46	-35	+15	+11	-11
Rakúsko	-38	+1	+13	-23	-6	-9	-16	-17
Poľsko	-30	-5	-20	-16	-27	-11	-6	-4
Portugalsko	-59	-33	-56	-57	-61	-25	-9	-8
Rumunsko	-33	-33	-38	-33	-24	-28	+3	-12
Slovinsko	-39	-14	-23	-25	-24	-27	-9	-21
<i>Slovensko</i>	-51	-16	-36	-37	-32	-12	-6	-14
Fínsko	-17	+25	+10	-9	-1	-2	-4	-2
Švédsko	-8	+27	+17	-7	0	+5	-8	-13
Veľká Británia	-33	+5	-29	-30	-26	+8	+7	-11
Európska Únia spolu	-40	-7	-14	-22	-25	-2	+1	-11

**** v priemere nie sú zahrnuté štáty, ktoré v tom čase nepatrili do EÚ**

: v čase publikovania výsledkov nebol k dispozícii

Tabuľka č. 4 na predchádzajúcej strane napovedá, že v 24 štátoch EÚ sa na budúcnosť ekonomiky v marci 2016 dívalo viac občanov pesimisticky ako optimisticky. Index očakávaného vývoja ekonomiky bol kladný v 3 štátoch, v Malte, Španielsku a Taliansku. Oproti marcu 2015 sa vyhliadky do budúcnosti podľa výpovedí občanov zlepšili v 8 štátoch. V 18 krajinách boli laické prognózy vývoja ekonomiky pesimistickejšie než pred rokom, v jednom rovnaké. Slovensko v marci 2016 dosiahlo hodnotu (po sezónnom očistení -14), ktorá je o 3 body nepriaznivejšia ako priemer EÚ. V rebríčku podľa klesajúcej dôvery sa Slovensko umiestnilo spolu s Nemeckom na 20. -21. mieste. Najpesimistickejšie ekonomické očakávania mali v marci 2016 najmä v Grécku, Bulharsku a Francúzsku. Európska únia ako celok vykazovala za rok zvýšenie pesimizmu o 12 bodov, keď hodnota príslušného indikátora klesla z +1 na -11.

5. Záver

Od roku 2013 sa u oboch sledovaných indikátorov prejavoval rastúci trend, ktorý v oboch prípadoch pokračoval aj na začiatku roku 2015. V januári 2015 sa pri percepcii doterajšieho stavu hospodárstva a v apríli 2015 pri očakávanej ekonomickej situácii na Slovensku vyskytla hodnota, ktorá bola najpriaznivejšou od roku 2009. V máji 2015 dôvera obyvateľov v oboch prípadoch významne klesla a počas nasledujúcich mesiacov sa vyvíjala priaznivo až do januára 2016, kedy prevýšila maximum zo začiatku roku 2015.

V marci 2016 pri hodnotení doterajšieho vývoja ekonomiky v SR u obyvateľov prevažovala nedôvera nad dôverou, i keď hladina nedôvery bola relatívne nízka. Aktuálna hodnota indikátora je podobná ako pred mesiacom, nie príliš vzdialená januárovému maximu, je nepriaznivejšia ako pred rokom avšak prevyšuje svoj dlhodobý priemer. Aj v laických prognózach ďalšieho smerovania ekonomiky na Slovensku v marci 2016 mierne prevládali pesimistické názory, ktorých bolo menej ako v dlhodobom priemere, ale viac ako pred mesiacom i ako pred rokom.

Na úrovni EÚ v oboch prípadoch (vnímania doterajšieho vývoja ekonomiky v krajine ako aj ekonomických očakávaní) došlo oproti stavu pred rokom k nárastu pesimizmu. Z medzinárodného porovnania vyplýva, že výsledky za Slovensko boli v marci 2016 pri percepcii doterajšieho vývoja priaznivejšie, pri očakávaniach nepriaznivejšie ako priemer za 27 členských štátov EÚ. Pri usporiadaní krajín do rebríčka od najvyššej dôvery k najnižšej Slovensko v marci 2016 pri percepcii ekonomického vývoja dosiahlo z 27 krajín 14.-15. miesto a pri ekonomických očakávaniach sa oproti minulosti posunulo viac dozadu, na 20.-21. priečku.

6. Literatúra

- [1] ŠÚ SR. 2015. Dotazník, datový súbor a výsledky z prieskumu 3/2016 Spotrebiteľský barometer, marec 2016
- [2] ŠÚ SR, 1997-2016. Archív výsledkov prieskumu Spotrebiteľský barometer autora.
- [3] European Commission DG ECFIN, March 2016. Business and Consumer survey results.

Adresa autora:

Valéria Bezáková
Miletičova 3
824 67 Bratislava 26

Makroekonomická výkonnost' slovenskej ekonomiky v roku 2015 a odhad jej vývoja v roku 2016

Ján Haluška, Jana Juriová, Andrej Hamara

INFOSTAT Bratislava

Príspevok obsahuje stručnú analýzu vývoja makroeconomickej výkonnosti slovenskej ekonomiky v roku 2015 (meranej tvorbou reálneho HDP), ktorá je východiskom pre odhad jej výkonnosti v roku 2016. Prezentovaný odhad prihliada na vývoj nových objednávok v januári 2016, na výsledky konjunkturálnych a spotrebiteľských prieskumov (KSP) v januári až marci tohto roka a zohľadňuje aj aktuálne prognózy vývoja v relevantnom vonkajšom ekonomickom prostredí, teda v eurozóne, Nemecku a Českej republike, čo sú naši hlavní obchodní partneri. Vývoj v tomto prostredí by mal byť v horizonte predikcie pre slovenskú ekonomiku zdrojom rastových impulzov, ale zrejme slabších ako v minulom roku¹.

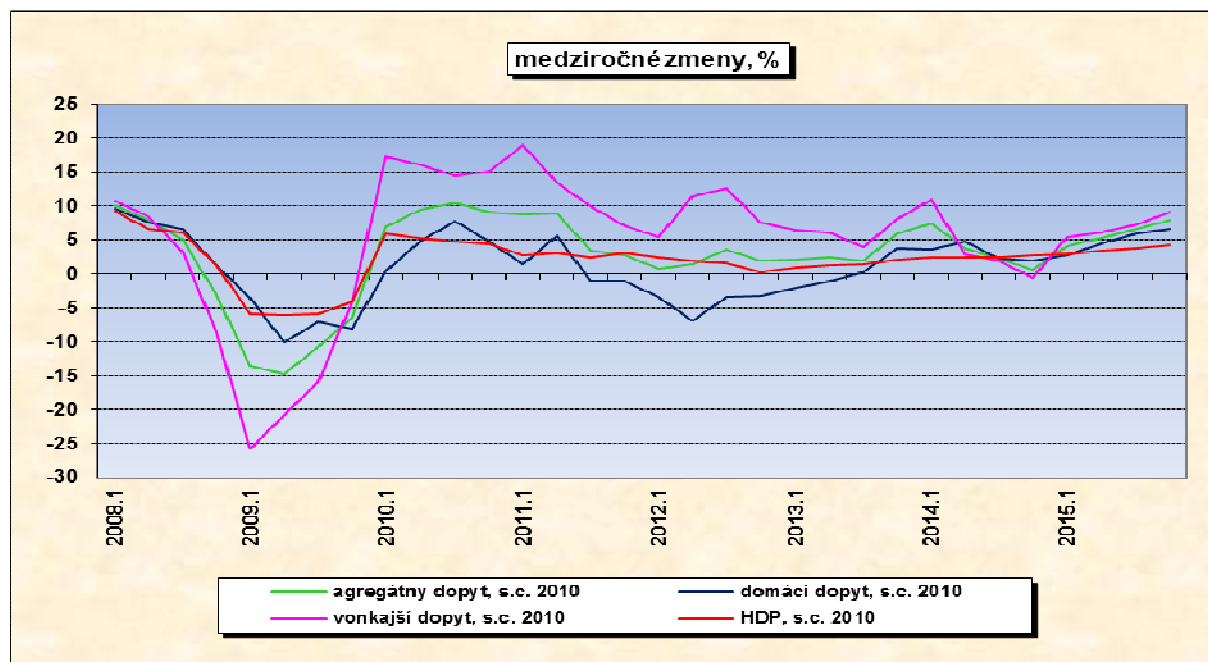
Výkonnost' slovenskej ekonomiky v roku 2015

Pokles optimizmu ekonomických subjektov, ktorý je sprievodným javom vývoja slovenskej ekonomiky v 2. polroku 2015, trend zrýchľovania rastu jej výkonnosti nezvrátil. Naopak, výkonnost' hospodárstva sa v minulom roku zvýšila dokonca viac ako sa všeobecne očakávalo. Vzhľadom na to, že významným faktorom rastu hospodárstva bolo vlani (do)čerpanie EÚ fondov, ktoré v 3. a 4. štvrťroku značne akcelerovalo, výrazné zrýchlenie dynamiky rastu hospodárstva nie je prekvapením. Možno však predpokladať, že sa pokles optimizmu prejaví v raste výkonnosti hospodárstva až s určitým časovým oneskorením. Najmä preto, že pokles indikátora ekonomického sentimentu na medziročnej báze pokračoval aj v januári a februári tohto roka.

Tvorba HDP v stálych cenách zaznamenala vlani medziročný nárast o 3,6%, čo je prírastok o 1,1 p. b. vyšší ako v roku 2014. K zrýchleniu rastu hospodárstva došlo už dva roky po sebe v deflačnom prostredí, ktoré je dôsledkom pretrvávajúceho poklesu cien priemyselných výrobcov, spotrebiteľských cien, ako aj cien vývozu a dovozu. Pokles vývozných a dovozných cien, ktorý trvá už tri roky, sa síce aj vlani na medziročnej báze spomalil, ale pokles výrobných cien v priemysle a spotrebiteľských cien sa naopak prehĺbil. V konečnom dôsledku to viedlo aj k prehĺbeniu poklesu úhrnnej cenovej hladiny v ekonomike (meranej deflátorom HDP) z 0,2% v roku 2014 na 0,3% v roku 2015 (vždy v priemere). Tvorba nominálneho HDP teda v minulom roku medziročne stúpila o 3,3%.

¹ Mesačný *Ifo* indikátor (hodnotí podnikateľskú klímu v Nemecku) vykazuje od decembra 2015 pokles a vo februári 2016 sa dostal na najnižšiu úroveň od januára 2015. Príčinou jeho poklesu v posledných troch mesiacoch je hlavne zhoršovanie očakávaní na nasledujúcich šesť mesiacov. Spolu s ním pokračoval vo februári aj pokles indexu *ZEW* (hodnotí očakávania nemeckých analytikov na nasledujúcich šesť mesiacov). V eurozóne pokračoval pokles indexu *PMI* (hodnotí súčasný stav ekonomiky) aj indikátora ekonomického sentimentu. Tieto signály korešpondujú so zhoršovaním vyhládok svetovej ekonomiky, ktoré vyplýva zo štvrtročného *Ifo* indikátora (hodnotí ekonomickú klímu vo svete). Jeho pokles začal už v 3. štvrťroku 2015, pričom aj v 1. štvrťroku tohto roka bol spôsobený vplyvom zhoršenia očakávaní. Prognóza *Deutsche Bank* (DB), ktorá bola aktualizovaná začiatkom marca 2016, revidovala odhad rastu ekonomiky eurozóny i nemeckej ekonomiky v roku 2016 smerom nadol - v prípade eurozóny z 1,5% na 1,4%, v prípade Nemecka z 1,9% na 1,7%. Pokiaľ ide o ekonomiku Českej republiky, z najnovšej verzie prognózy *EECF* (*Eastern Europe Consensus Forecast*) z februára 2016 vyplýva, že jej rast by sa mal spomaliť zo 4,3% v roku 2015 na 2,6% v roku 2016.

Predpoklady pre uvedený rast výkonnosti hospodárstva vytvoril agregátny dopyt, ktorého rast sa vlani zrýchlil zo 4,1% v 1. štvrtroku na 7,9% vo 4. štvrtroku. Celkove vzrástol o 6,0% (v priemere oproti roku 2014), čo je takmer dvojnásobok jeho prírastku v roku 2014 a zároveň ide o jeho najvyšší prírastok od roku 2010. Súviselo to so zrýchľovaním rastu vonkajšieho aj domáceho dopytu v priebehu minulého roka (obr. 1).

Zdroj: ŠÚ SR

obr. 1

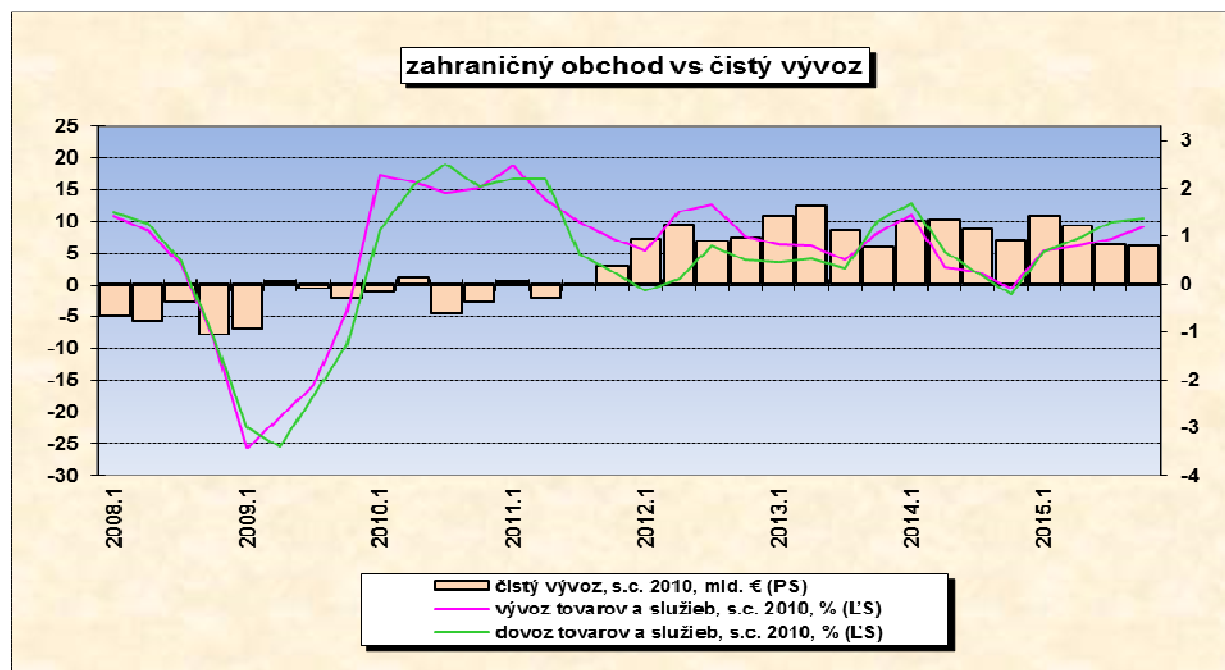
O zrýchlení rastu vonkajšieho dopytu svedčí skutočnosť, že prírastok objemu vývozu tovarov a služieb stúpol z 3,6% v roku 2014 na 7,0% v roku 2015. Súviselo to hlavne s výrazným oživením dopytu po osobných automobiloch v eurozóne i v krajinách mimo nej v 3. a 4. štvrtroku minulého roka. Na druhej strane, prírastok domáceho dopytu sa zvýšil z 3,0% v roku 2014 na 4,9% v roku 2015. Vďaka tomu sa domáci dopyt dostal vlani nad úroveň, ktorú dosiahol tesne pred krízou, t.j. v roku 2008. Trvalo teda sedem rokov kým ju prekročil, avšak zhruba len o 2%. V tejto súvislosti možno dodať, že objem vývozu tovarov a služieb sa dostal (zásluhou rastu vonkajšieho dopytu) nad úroveň z roku 2008 už v roku 2011, pričom v minulom roku ju prekročil takmer o 40%².

Nárast, ktorý domáci dopyt zaznamenal v minulom roku (o 4,9%), je najvyšší od roku 2008. K zrýchleniu jeho rastu (oproti roku 2014) však prispel len investičný dopyt, pretože rast spotrebiteľského dopytu sa na medziročnej báze nezmenil a rast dopytu verejného sektora sa spomalil. Investičný dopyt vlani stúpol o 14,0%, a to vďaka jeho dvojciferným prírastkom v 3. a 4. štvrtroku minulého roka (o 17,3%, resp. o 19,4%), ktoré súvisia s čerpaním EÚ fondov na rôzne infraštruktúrne projekty. Vďaka týmto zdrojom dosiahol investičný dopyt v minulom roku druhý najvyšší prírastok v histórii SR. Mimochodom, doteraz najviac stúpol v roku 2005 (o 16,5%), teda v druhom roku členstva SR v EÚ.

² V štruktúre agregátneho dopytu sa preto podiel domáceho dopytu znížil z 56,8% v roku 2008 na 49,1% v roku 2015, samozrejme na úkor rastu podielu vonkajšieho dopytu. Podiel domáceho dopytu na agregátnom dopyte však klesol pod 50% už v roku 2013.

Zatiaľ čo investičný dopyt vzrástol omnoho viac ako sa všeobecne očakávalo, rast spotrebiteľského dopytu za očakávaniami (aj) vlani zaostal. Jeho medziročný prírastok síce stúpil z 1,5% v 1. štvrtroku na 2,9% vo 4. štvrtroku, ale jeho celoročný prírastok o 2,4% (v priemere) znamená, že rast spotrebiteľského dopytu sa nezrýchlil (oproti roku 2014). Preto sa javí ako relatívne nízky, najmä z pohľadu kúpnej sily obyvateľstva, ktorá vlani výrazne vzrástla vplyvom rastu reálnej mzdy aj zamestnanosti na makroúrovni. Ako nízky vyznieva aj z hľadiska indikátora dôvery spotrebiteľov, ktorý bol vlani voči úrovni svojho dlhodobého priemeru vyššie ako v roku 2014. Pokiaľ ide o dopyt verejného sektora, spomalenie jeho rastu (z 5,9% v roku 2014 na 3,4% v roku 2015) nie je prekvapením, pretože ho treba posudzovať v kontexte vládneho zámeru znížiť v roku 2015 deficit verejných financií hlbšie pod hranicu 3% HDP v b. c. ako v roku 2014.

Rast výkonnosti hospodárstva bol v minulom roku založený výlučne na domácom dopyte, pretože príspevok čistého vývozu k rastu reálneho HDP bol z celoročného hľadiska negatívny, t.j. na rast reálneho HDP mal tlmiaci vplyv. V praxi sa tento model rastu reálneho HDP presadil vlani v 2. štvrtroku a fungoval aj v 3. a 4. štvrtroku. Tlmiaci vplyv čistého vývozu na rast reálneho HDP v 2. až 4. štvrtroku minulého roka bol dôsledkom toho, že spoločný prebytok obchodnej bilancie a bilancie služieb v stálych cenách v uvedených troch štvrtrokoch medziročne poklesol (obr. 2). Primárne to súviselo s obchodnou bilanciou, ktorá síce bola v každom štvrtroku minulého roka prebytková, ale jej prebytok v 2. až 4. štvrtroku na medziročnej báze poklesol.

Zdroj: ŠÚ SR

obr. 2

Odhad výkonnosti hospodárstva v roku 2016

Zo sezónne očistených nových objednávok pre priemysel zo zahraničia vyplýva, že ich rast sa vo 4. štvrtroku 2015 spomalil (oproti 3. štvrtroku 2015). Bol to dôsledok spomalenia rastu nových objednávok z krajín eurozóny a poklesu nových objednávok z krajín mimo nej. Na druhej strane, podľa sezónne očistených nových objednávok pre priemysel z tuzemska sa ich

rast vo 4. štvrtroku 2015 mierne zrýchlil. Možno teda predpokladať, že v horizonte krátkodobej predikcie bude rast agregátneho dopytu pokračovať, ale jeho medziročný prírastok by sa mal znížiť zo 6,0% v roku 2015 na 4,2% v roku 2016.

Tlmiaci vplyv na rast agregátneho dopytu by mal prameniť nielen z pomalšie rastúceho vonkajšieho, ale aj domáceho dopytu, pretože v rámci jeho štruktúry by sa mal v tomto roku zrýchliť len rast spotrebiteľského dopytu (vplyvom pokračujúceho rastu kúpnej sily obyvateľstva). Spomalenie rastu domáceho dopytu by malo ísť predovšetkým na vrub investičného dopytu, ktorého rast by sa mal kvôli očakávanému prepadu verejných investícií výrazne spomaliť. A je otázne, či a do akej miery bude tento vplyv kompenzovaný novými investíciami v automobilovom priemysle (VW, JLR, PSA). Pokiaľ ide o dopyt verejného sektora, vzhľadom na ambiciózne cieľ znížiť deficit verejných financií v roku 2016 pod 2% HDP v b. c., ktorý je stanovený v Pakte stability, treba očakávať, že sa výraznejšie spomalí aj rast tejto zložky domáceho dopytu. Vylúčiť sa však nedá ani možnosť, že poklesne.

Rast kúpnej sily obyvateľstva by mal byť aj tohto roku založený na raste reálnej mzdy a celkovej zamestnanosti v hospodárstve. Zatiaľ čo rast celkovej zamestnanosti sa oproti minulému roku s veľkou pravdepodobnosťou spomalí, rast reálnej mzdy sa môže zrýchliť. K rastu reálnej mzdy by mala aj tohto roku prispieť deflácia, ktorá bude zrejme sprievodným javom vývoja slovenskej ekonomiky aj v tomto roku. Pokračovať by mal aj pokles miery nezamestnanosti, ale miernejšie ako vlani. Medziročne by sa mala znížiť o 1,2 percentuálneho bodu a dosiahnuť 10,3% v priemere (podľa VZPS).

Na základe uvedených predpokladov očakávame, že sa v tomto roku spomalí aj rast výkonnosti hospodárstva. Odhadujeme, že tvorba HDP vzrastie reálne o 3,1%, nominálne o 3,0%. Úhrnná cenová hladina v hospodárstve by teda mala na medziročnej báze klesnúť o 0,1%. K rastu výkonnosti hospodárstva by mal prispievať len domáci dopyt, kým vplyv čistého vývozu by mal jej rast znižovať. Inými slovami povedané, zmena modelu rastu HDP, ktorý fungoval v roku 2015, nie je tohto roku veľmi pravdepodobná. Prechod k modelu, keď k rastu výkonnosti bude popri domácom dopyte prispievať aj čistý vývoz, považujeme totiž za možný až v závere tohto roka.

Odhady rastu výkonnosti hospodárstva a vývoja úhrnnej cenovej hladiny v hospodárstve, uvedené vyššie, je potrebné vnímať v kontexte viacerých obojstranných rizík. Tie samozrejme môžu mať dopad aj na vývoj vonkajšieho aj domáceho dopytu (vrátane vývoja cien). Hlavným negatívnym rizikom je ďalšie spomaľovanie svetovej ekonomiky, ktoré môže výrazne ovplyvniť ekonomický rast nášho najvýznamnejšieho obchodného partnera - Nemecka. Možnosť spomalenia rastu najvýznamnejšej ekonomiky EÚ naznačuje i najnovší vývoj jej predstihových indikátorov (IFO, PMI, ZEW). Ďalším negatívnym rizikom je migračná kríza v EÚ a hrozba prípadného obmedzenia Schengenského priestoru, resp. jeho rozpadu. Hlavným pozitívnym rizikom je pokračovanie kvantitatívneho uvoľňovania ECB, s cieľom udržať trend (doteraz len mierneho) ekonomického oživenia v EÚ. Na základe aktuálneho vývoja predstihových indikátorov u nás doma i v relevantnom zahraničí však možno usudzovať, že prevažujú skôr riziká negatívneho charakteru.

Literatúra:

Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrtroku 2015. ŠÚ SR, marec 2016.

Strednodobá prognóza vývoja ekonomiky SR v rokoch 2016 – 2020¹

Midterm forecast of Slovak economy for the period 2016 - 2020

Marek Radvanský, Ivan Lichner, Tomáš Miklošovič²

Abstract: Actual macroeconomic forecast of Slovak economy by the Institute of Economic Research at Slovak Academy of Sciences (IER SAS) is presented in this paper. Forecast is based on econometric model IER_ECM_15q4 which represent most up to date version of error-correction macroeconomic model developed at IER SAS. Results of last mid-term forecast to years 2016-2020 are in detail discussed in the paper.

Key words: macroeconomic forecast, GDP growth.

Kľúčové slová: makroekonomická prognóza, rast HDP.

Úvod

Ekonomika Slovenska dosiahla v roku 2015 jeden z najrýchlejších rastov v rámci Európskej únie. Pod tento rast sa podpísalo viacero synergicky sa dopĺňajúcich faktorov na domácej úrovni, ale predovšetkým aj vplyv externého vývoja. Za najvýznamnejšie z týchto faktorov treba považovať pretrvávajúcu nízku svetovú cenu ropy, nízku cenovú úroveň s deflačnými tlakmi počas celého roku, mohutný finiš čerpania eurofondov v rámci programového obdobia 2007 - 2013³ a priaznivý kurz eura voči doláru. Z negatívnych faktorov treba spomenúť zložitú geopolitickú situáciu na Ukrajine, s ktorou úzko súvisia sankcie voči Rusku a pokračujúca geopolitická nestabilita na Strednom východe, ktorá sa prejavila v náraste migrácie do Európy. Slovensko ako malá otvorená ekonomika je priamo závislá od vývoja ekonomickej a sociálnej situácie u našich najvýznamnejších obchodných partnerov. Na druhú stranu, popri výraznom náraste objemu zahraničného obchodu na strane exportu, ako aj na strane importu sme zároveň zaznamenali aj signifikantné pokračovanie rastu domáceho dopytu, ktorý bol spôsobený rastom všetkých jeho zložiek. Záver programového obdobia 2007 – 2013, a tým pádom využitie poslednej možnosti čerpania eurofondov v tomto rozpočtovom období malo za následok predovšetkým rast tvorby hrubého kapitálu, ktorý dosiahol najvýraznejší rast za posledných päť rokov, čo sa spolu s ďalšími zložkami podpísalo na robustnom raste domáceho dopytu, ktorý by sa v najbližších rokoch nemal opakovať.

V pokrízovom období predstavovalo prognózovanie makroekonomických indikátorov pomocou ekonometrických metód značne ťažkú úlohu. Napriek tomu v posledných rokoch došlo k určitej stabilizácii ekonomického prostredia a zvýšeniu presnosti a robustnosti prognóz ekonomického rastu. Publikácia Eastern Europe Consensus Forecasts (EECF) je príkladom komplikovanosti situácie v prognózovaní. Táto publikácia každý mesiac prináša prehľad aktualizovaných prognóz pre krajiny strednej a východnej Európy – Graf 1. Hlavnými prvkami nestability boli v minulom roku nejasný vývoj vonkajšieho prostredia, ku ktorým predovšetkým patrilo pokračovanie nestability situácie na Ukrajine a blízkom Východe a migračná kríza, spolu s nepriaznivou ekonomicko-politickou situáciou v niektorých krajinách eurozóny (s najvýraznejším faktorom rizika v podobe Grécka). Napriek tomu však z hľadiska vývoja prognóz vplyvom neočakávaných vonkajších vplyvov môžeme považovať rok 2015 za relatívne stabilný, v

¹ Príspevok bol vypracovaný v rámci riešenia projektu VEGA 2/0181/15 a VEGA 2/0132/14.

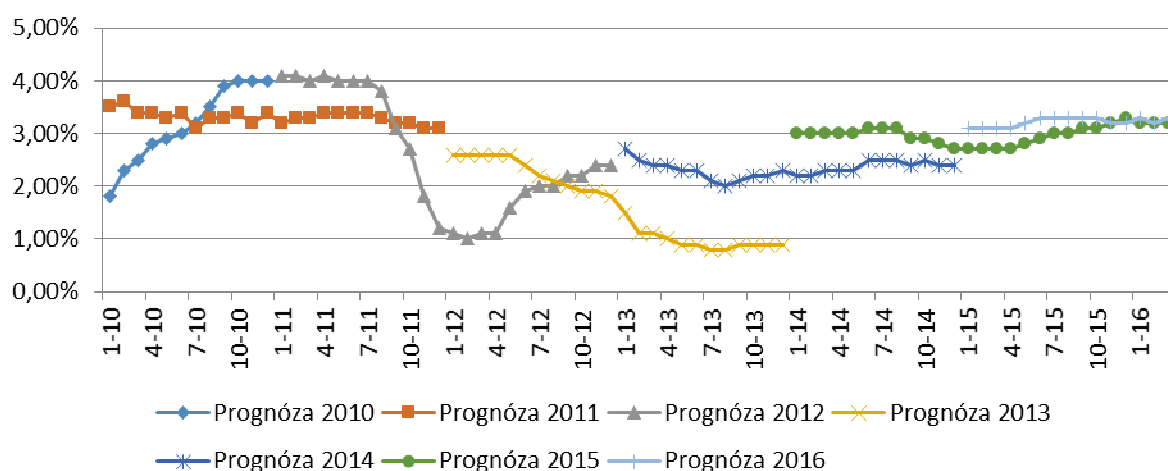
² Ing. Marek Radvanský, PhD. Marek.Radvansky@savba.sk, Ing. Ivan Lichner, PhD. Ivan.Lichner@savba.sk, Mgr. Tomáš Miklošovič, PhD. Tomas.Miklosovic@savba.sk, Ekonomický Ústav SAV, Šancová 56, Bratislava

³ V programovom období 2007-2013 sa aplikovalo pravidlo $n+2$, čo znamenalo možnosť čerpania štrukturálnych a kohézneho fondu až do roku 2015.

ktorom spomenuté faktory viedli len k miernemu prehodnocovaniu rastov smerom nadol. Naopak sa už v prípade druhého roku neopakoval scenár s vysokou mierou neistoty z rokov 2010, 2012 a 2013.

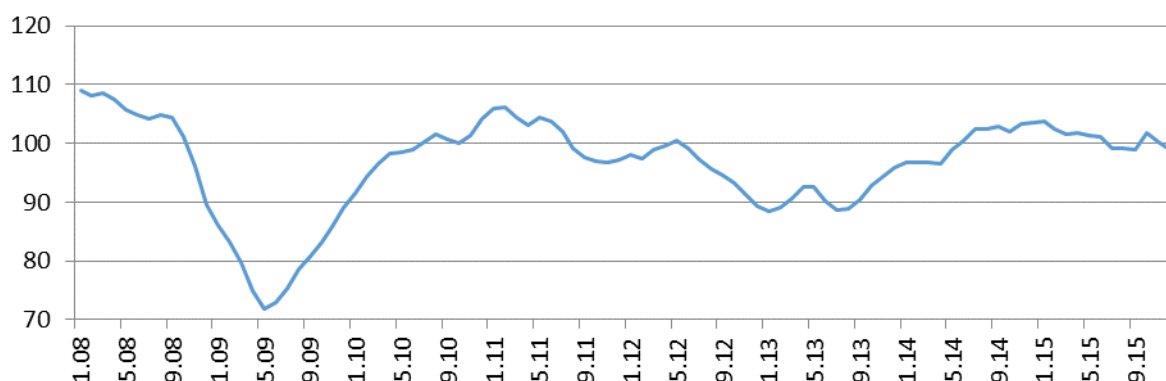
Pri porovnaní prognóz z posledných rokov môžeme pozorovať, že prognózy za roky 2011, 2014 a 2015 boli počas celého obdobia relatívne stabilné. Prognóza na rok 2012 bola do novembra 2011, tiež relatívne stabilná, ale od decembra došlo k výraznému prehodnocovaniu rastov smerom na dol. V auguste 2012 sa opätovne prehodnocovali prognózy rastu na rok 2012 tentoraz nahor vo všetkých krajinách v regióne strednej a východnej Európy. Prognóza rastu na rok 2013 bola v prvých mesiacoch taktiež stabilná, ale od septembra 2013 opäť dochádzalo k prehodnocovaniu prognóz rastu na rok 2013 smerom nadol k veľmi miernemu rastu okolo 1 %. Prognóza na rok 2014 predpokladala zrýchlenie dynamiky rastu SR oproti prognóze v polovici roku 2013. Prognóza na rok 2015 bola stabilná, pričom v roku 2015 došlo k miernemu prehodnocovaniu rastov smerom nadol oproti prognóze z roku 2014. Prognóza na rok 2016 sa zatiaľ javí ako stabilná.

Graf 1: Historický vývoj prognózy HDP Slovenska v jednotlivých mesiacoch tvorby prognózy

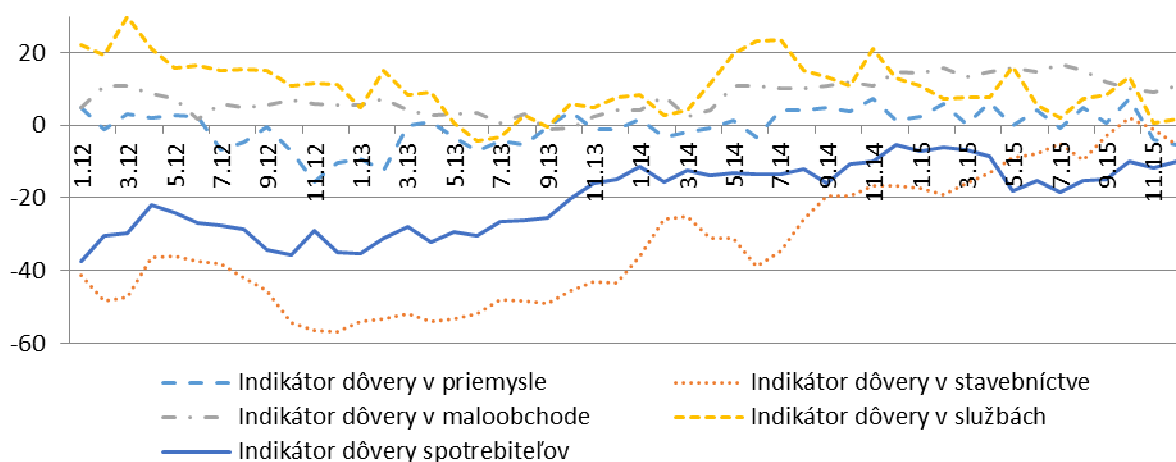
Zdroj: Eastern Europe Consensus Forecast

Prognóza EU SAV z roku 2015 sa napriek viacerým negatívnym faktorom ovplyvňujúcim predchádzajúce predpoklady, ktoré sa vyskytli doma aj v zahraničí vyplnila a ukázala ako realistická. Rok 2015 môžeme z hľadiska celkového vývoja slovenskej ekonomiky považovať za pozitívny. Medziročný rast hrubého domáceho produktu dosiahol úroveň 3,6%, pričom bol zabezpečený predovšetkým prudkým rastom celkového domáceho dopytu na úrovni 5,0% a stabilným vývojom zahraničného dopytu. Tempo rastu ekonomiky aj tento rok podporilo rast zamestnanosti, ktorá vzrástla o 2,6%. Rastová trajektória bola zaznamenaná v prípade konečnej spotreby domácností (2,4%), spotreby neziskových inštitúcií (3,1%) a spotreby verejnej správy (3,4%). Najvýraznejší rast však dosiahla tvorba hrubého fixného kapitálu (13,1%), ktorý bol determinovaný predovšetkým čerpaním finančných prostriedkov končiaceho sa rozpočtového obdobia kohézneho a štrukturálnych fondov, lepšej dostupnosti financovania z úverových zdrojov a nízkych cien energií. Všetky tieto faktory ovplyvnili aj očakávania v rámci slovenského hospodárstva, ktoré odzrkadľuje hodnota indikátora ekonomického sentimentu, ktorá sa v priemere v roku 2015 ustálila nad psychologickou hranicou 100 bodov, napriek miernemu poklesu v posledných mesiacoch roku (Graf 2).

Graf 2: Indikátor ekonomického sentimentu - IES (trojmesačný kĺzavý priemer) od roku 2008

Zdroj: Štatistický úrad SR

Pri pohľade na indikátory dôvery pre jednotlivé sektory je možné lepšie ilustrovať náladu na trhoch a identifikovať trendy potenciálneho vývoja do budúcnosti. Vývoj v jednotlivých sektoroch je možné rozdeliť do dvoch kategórií. Prvú skupinu tvoria indikátory dôvery ktoré počas roka 2015 stagnovali, pričom do nej patria sektory priemyslu, maloobchodu a služieb, spolu so sektorom spotrebiteľov. Indikátor dôvery v stavebníctve počas minulého roka zažíval signifikantný rast (Graf 3), čo možno z väčšej časti pripísať na vrub realizácie výstavby infraštruktúry podporenej z kohézneho a štrukturálnych fondov EÚ.

Graf 3: Indikátory dôvery pre jednotlivé sektory, od roku 2012

Zdroj: Štatistický úrad SR

Použitá metodológia (Model B_IER_ECM_15q4)

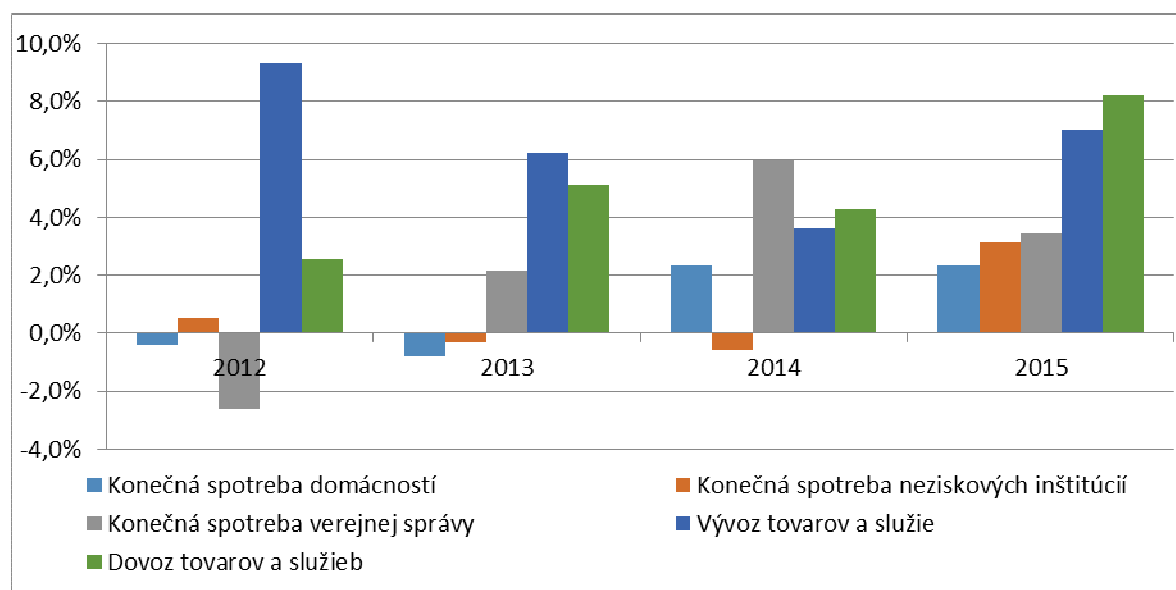
Predložená prognóza vznikla využitím verzie makroekonomického ekonometrického modelu Slovenska (ekonometrický model SAS IER_ECM_15q4), ktorý je dlhodobovo vyvíjaný a aktualizovaný na Ekonomickom ústave SAV. Aplikovaná verzia modelu bola dokončená v marci 2016. Model SAS IER_ECM_15q4 je založený na štvrťročných dátach od prvého kvartálu 1997 po posledný kvartál roku 2015, teda 76 pozorovaní. Prognóza je strednodobá s výhľadom do roku 2020. Zdrojmi údajov sú Štatistický úrad SR, Národná banka Slovenska, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Ministerstvo financií SR a Eurostat. Model má makroekonomické základy, je dopytovo orientovaný, rozdelený na 5 blokov (blok trhu práce, blok štátneho rozpočtu, blok cien, blok zahraničného obchodu a blok HDP). Bloky sú primárne zostavené v nominálnych hodnotách a jednotlivé zložky HDP sú následne deflované cez cenové indexy okrem bloku zahraničného obchodu tvoreného v reálnych cenách

vzhľadom na citlivosť extrémne otvorenej ekonomiky na vývoj zahraničného obchodu. Model obsahuje 56 rovníc, z toho je 36 stochastických a 20 identít. Stochastické rovnice sú tvaru ECM (error-correction). V jednotlivých rovniciach boli použité integrované časové rady rovnakého rádu na základe testu jednotkového koreňa (unit-root) a dlhodobá rovnováha je v rovniciach vyjadrená pomocou kointegračných vzťahov. Viac informácií o modeli je možné nájsť napr. v práci (Radvanský, 2008).

Vývoj v roku 2015 a predpoklady prognózy – vnútorné prostredie

V roku 2015 dosiahla slovenská ekonomika rast vo všetkých základných zložkách výdavkov hrubého národného produktu (Graf 4). Konečná spotreba domácností si zachovala pozitívny rast počas posledných štyroch rokov. Konečná spotreba neziskových inštitúcií je pomerne malá absolútna časť hrubého národného dôchodku, avšak v roku 2015 zaznamenala najvyšší rast za obdobie posledných štyroch rokov. Aj spotreba verejnej správy dosiahla veľmi vysoký medziročný rast, pričom len v roku 2014 bol rast tejto zložky vyšší. Zvýšená spotreba týchto inštitucionálnych sektorov mala za následok rast dovozu výrobkov a služieb, ktorý zaznamenal najvyšší pozorovaný rast od roku 2012. Na druhej strane v zložke vývozu výrobkov a služieb nastalo oživenie, keď po nevýraznom roku 2014 nastáva rast vo výške 7%. Tak ako bolo spomenuté už vyššie, najvýraznejší rast sme zaznamenali u tvorby hrubého kapitálu, ktorý dosiahol rekordnú úroveň. Spojením týchto čiastkových tendencií je výsledok, ktorý v prípade Slovenska znamenal, že aj v roku 2015 patrilo medzi krajiny EÚ, ktoré dosiahli nadpriemerný rast HDP. Pozitívnu správou zostáva aj fakt, že vysoký rast zamestnanosti v roku 2015 vytvára predpoklad na ďalší pozitívny vývoj konečnej spotreby domácností v budúcnosti. Vysoká úroveň investícií v roku 2015 vytvára predpoklad vyšších tržieb v priemysle a službách, avšak podobnú úroveň medziročného rastu v blízkej budúcnosti nie je možné očakávať.

Graf 4: Medziročný rast jednotlivých zložiek hrubého národného produktu, od roku 2012, stále ceny

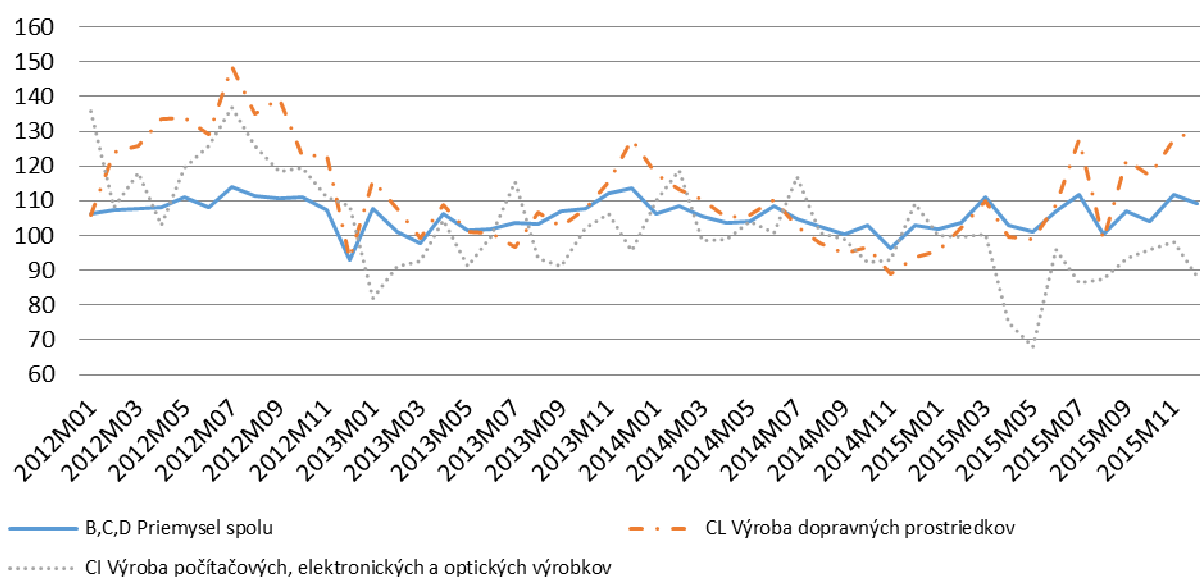

Zdroj: Štatistický úrad SR

Pri pohľade na vývoj priemyselnej produkcie (Graf 5) môžeme pozorovať rastúcu tendenciu produkcie v priemysle počas celého roku 2015. Ak sa však pozrieme na jednotlivé sektory detailnejšie, môžeme pozorovať nevyvážený charakter vývoja sektorov. Výroba dopravných prostriedkov zaznamenávala jedny z najvyšších mier rastov produkcie počas celého roka 2015. Ani sezónna prestávka vo výrobe neznamenal pokles produkcie v tomto sektore. Nakoľko automobilový priemysel predstavuje kľúčové odvetvie priemyslu SR a jeho produkcia tvorí relatívne veľkú časť HDP, výroba dopravných prostriedkov reprezentuje rizikový faktor rastu HDP do budúcnosti a to najmä v prípade výraznejšieho poklesu zahraničného dopytu v tomto segmente. Sila tohto sektora ešte viac narastie po spustení výroby nového zahraničného investora Jaguar – Land Rover, ktorý plánuje

spustiť výrobu motorových vozidiel na Slovensku v roku 2018. V najbližších dvoch rokoch dôjde v súvislosti s touto investíciou k značnému dopytu po službách sektoru stavebníctva. Už i tak silne orientovaná priemyselná produkcia na automobilový priemysel bude ešte viac koncentrovaná predovšetkým do samotnej výroby automobilov a jej subdodávateľov. Sektor výroby počítačových, elektronických a optických výrobkov na druhej strane zaznamenal medziročné poklesy priemyselnej produkcie počas celého roku 2015. Tu je zreteľne viditeľný fakt presunutia častí výrobných kapacít niektorých zahraničných investorov do iných krajín, predovšetkým kvôli zníženiu výrobných nákladov. Pri orientovaní sa výroby hospodárstva na špecifický sektor existuje relatívne vysoké riziko poklesu produkcie, v prípade presunu aktivít zahraničných investorov do zahraničia, alebo pri poklese úrovne zahraničného dopytu.

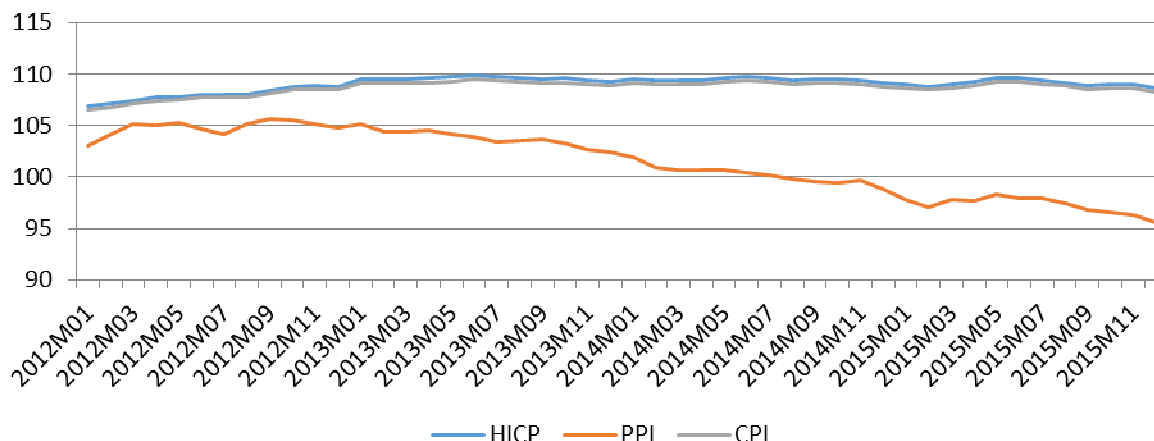
Graf 5: Index priemyselnej produkcie podľa kategórií a špeciálnych zoskupení priemyselných odvetví klasifikácie ekonomických činností (SK NACE Rev. 2, romr) od roku 2012

Zdroj: Štatistický úrad SR

Cenový vývoj na Slovensku takmer počas celého roka zaznamenával stagnáciu, alebo mierny pokles cenovej hladiny meranej, či už indexom spotrebiteľských cien (CPI), alebo harmonizovaným indexom spotrebiteľských cien (HICP). V prípade indexu cien priemyselnej produkcie sme v roku 2015 zaznamenávali signifikantný pokles počas celého obdobia. Hlavnými položkami, pri ktorých dochádzalo k poklesu cien bol pokračujúci prepád už i tak nízkej svetovej ceny ropy, ropných produktov, a tým aj cien pohonných látok, nadprodukcia výroby kovov a kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení a import lacnej (dotovanej) čínskej ocele, pokles cien dodávky elektriny, plynu a pary. Miernejší pokles cien priemyselnej produkcie sme zaznamenali v roku 2015 aj v odvetviach výroby potravín a nealkoholických nápojov, výroby elektrických zariadení a výroby dopravných prostriedkov. Počas roku 2015 úrokové sadzby hypotekárnych úverov pokračovali v klesajúcom trende, čo podporilo nárast dopytu po nehnuteľnostiach a mierny nárast ich cien. Na základe aktuálneho vývoja inflácie sa dá očakávať nízka úroveň cien i počas nasledujúceho roka, pokiaľ ECB nevykoná účinnejší zásah proti pretrvávajúcej nízkej úrovni rastu cien.

Graf 6: Mesačný vývoj harmonizovaného indexu spotrebiteľských cien (HICP), indexu cien priemyselných výrobcov (PPI) a indexu spotrebiteľských cien (CPI) v rokoch 2012-2015 (2010=100)

Zdroj: Štatistický úrad SR a prepočty autorov

Vývoj v roku 2015 a predpoklady prognózy – vonkajšie prostredie

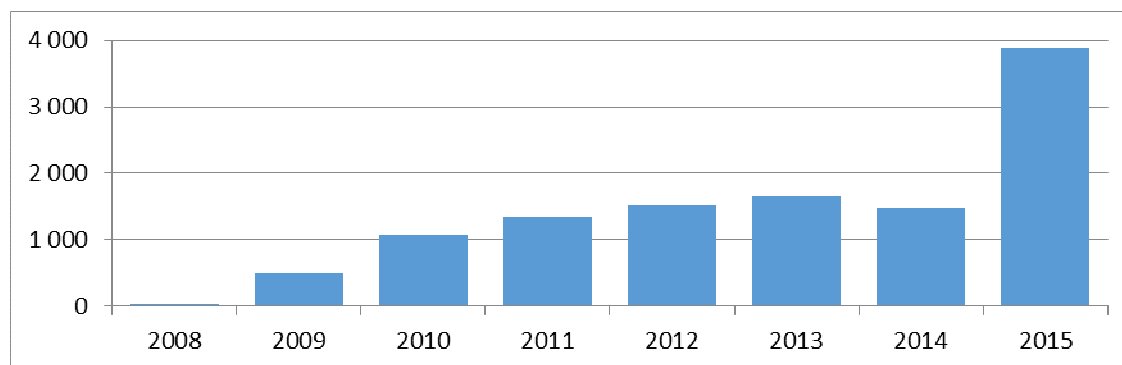
Rok 2015 predstavoval pokračovanie zotavovania európskej ekonomiky, v ktorom pretrvávali konsolidačné opatrenia a narastala predovšetkým geopolitická a ekonomická nestabilita, ktorej dôsledkom bolo pokračovanie sankcií voči Rusku, ktoré viedli k poklesu objemu obchodovania medzi krajinami EÚ a Ruska a migračná kríza, ktorá v roku 2015 zasiahla Európu.

Vývoj ekonomiky v roku 2015 bol výrazne ovplyvnený niekoľkými vonkajšími faktormi. Napriek pretrvávajúcej geopolitickej nestabilite a neistote na trhoch, predovšetkým v dôsledku komplikovaného vývoja situácie v Grécku v priebehu prvej polovice roku a spomaľovania ekonomického rastu Číny, sa európskej ekonomike podarilo výrazne zvýšiť svoj rast, keď európska ekonomika medzioročne narástla o takmer 2% v stálych cenách. Významnú zásluhu na tom mali pretrvávajúce rekordne nízke ceny ropy, ktoré sa aj v minulom roku premietli do nízkych cien vstupov. Nízke úrokové sadzby v európskom priestore spolu s rozšíreným programom nákupu aktív ECB⁴ zabezpečovali rast investičnej aktivity a kúpnej sily domácnosti, ktoré spolu s nízkou infláciou zvýšili svoj reálny disponibilný príjem. Nízke ceny vstupov, nízka úroková miera a koniec programového obdobia čerpania kohézneho a štrukturálnych fondov viedli k rastu predovšetkým verejných investícií v SR.

Vývoj v roku 2015 podstatným spôsobom ovplyvnilo dočerpávanie dostupných zdrojov z kohézneho a štrukturálnych fondov EÚ za programovacie obdobie 2007-2013. Vývoj v najbližších rokoch bude podstatným spôsobom ovplyvnený schopnosťou slovenskej ekonomiky efektívne využiť dostupné finančné prostriedky z aktuálneho programovacieho obdobia 2014-20. Pri tvorbe prognózy sme predpokladali mierne optimistický vývoj, do značnej miery kopírujúci očakávané tempo čerpania prostriedkov publikované v prognóze IFP⁵.

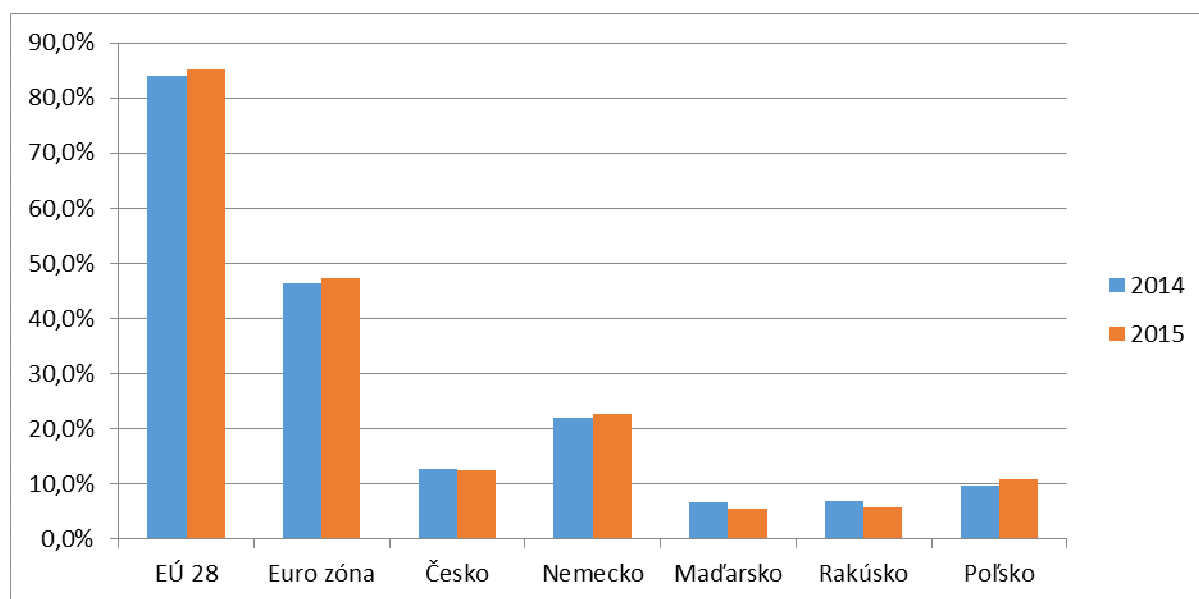
⁴ Európska centrálna banka

⁵ www.finance.gov.sk/Components/CategoryDocuments/s_LoadDocument.aspx?categoryId=10608&documentId=14239

Graf 7: Vývoj čerpania prostriedkov štrukturálneho a kohéznych fondov, mil. EUR

Zdroj: ITMS

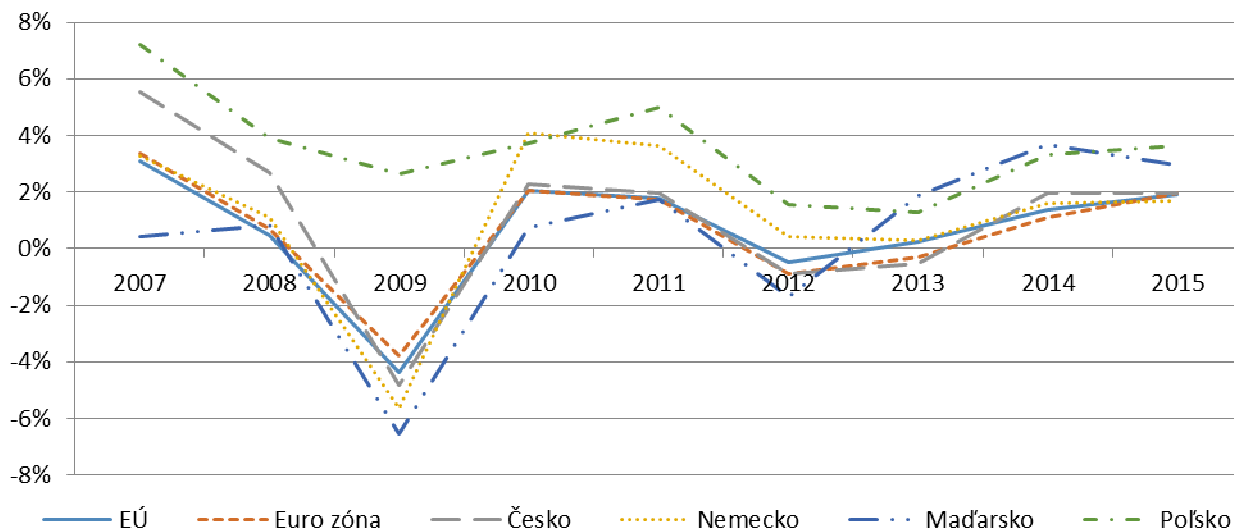
Export Slovenska sa aj v roku 2015 orientoval predovšetkým na európske trhy, pričom na tieto trhy smerovalo až 85,2% vývozu. Mierny nárast podielu sme zaznamenali medziročne v exporte do euro zóny (+1,4 p.b.), pričom tento nárast bol ťahaný predovšetkým rastom podielu vývozu do Nemecka a Francúzska. V prípade partnerov zo zoskupenia V4 podiel Česka len mierne poklesol (-0,3 p.b.), naopak podiel vývozu do Poľska zaznamenal rast o 1,1 p.b., vývoj podielu exportu do Maďarska zaznamenal opačný trend s poklesom o 1,2 p.b.

Graf 8: Podiel exportu Slovenska do vybraných krajín v rokoch 2014 a 2015

Zdroj: Štatistický úrad SR a NBS

Ak sa pozrieme na medziročný rast hrubého domáceho produktu u našich najvýznamnejších obchodných partnerov, tak si môžeme všimnúť, že Nemecko a Poľsko mierne zvýšili tempo svojho rastu, a v prípade Česka došlo k jeho stagnácii. Iba Maďarsko mierne spomalilo svoj rast v roku 2015 v porovnaní s rokom 2014, pričom však medziročne narástlo o 2,9%. Očakávané mierne oživovanie ekonomického rastu našich najvýznamnejších obchodných partnerov spojené s ďalším rastom svetovej ekonomiky a stabilné očakávania v domácej ekonomike budú kľúčovými faktormi priaznivého ekonomického vývoja v SR počas roku 2016. Avšak silná orientácia predovšetkým na európske trhy môže znamenať potenciálne hrozby v prípade spomalenia európskej ekonomiky, neefektívnosti opatrení menovej a fiškálnej politiky ECB, a prepád cien akcií na finančných trhov. Pokračovanie migračnej krízy môže byť v tomto roku kľúčovým rizikom prorastových tendencií.

Graf 9: Medziročný rast HDP v stálych cenách (2010) v niektorých krajinách, EÚ 28 a Euro zóny v národných menách (ESA 2010)

Zdroj: Eurostat

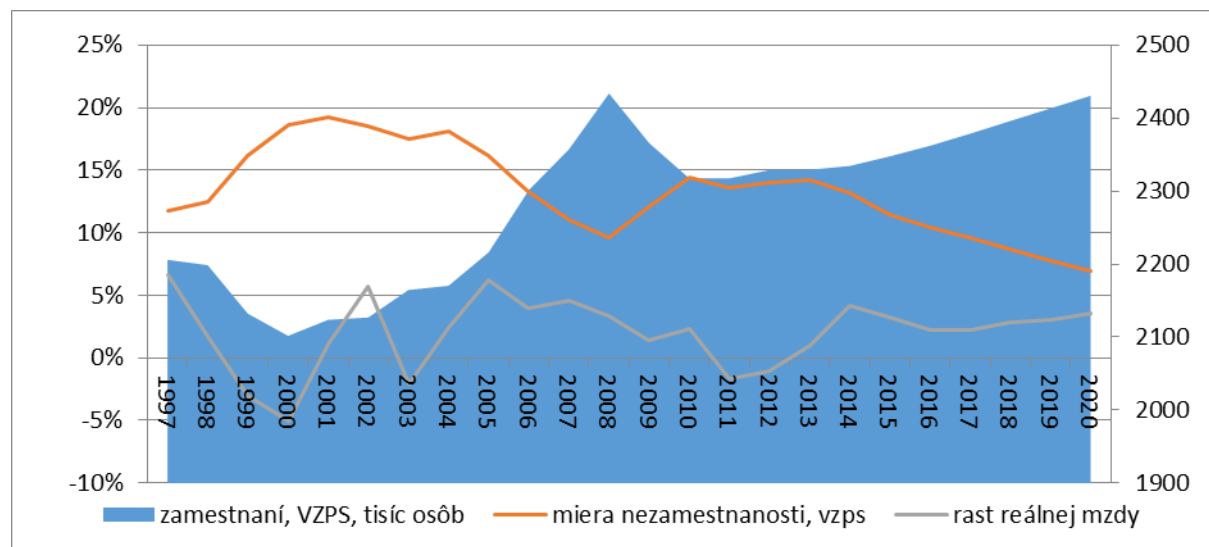
Makroekonomická prognóza na roky 2016-2020

Makroekonomický vývoj v najbližších rokoch bude výrazne závislý od viacerých faktorov, ktoré budú determinovať ekonomickú výkonnosť SR v horizonte prognózy. Medzi tieto faktory je nutné zaradiť vývoj úrovne zahraničného dopytu, v prípade ktorého očakávame pozitívny vplyv na proexportné tendencie v súvislosti s rastom produktivity práce a konkurencieschopnosti slovenskej produkcie. Súčasný pozitívny vplyv nízkych cien vstupov a cien energií v dôsledku nižších cien ropy bude pravdepodobne pretrvávať aj v najbližšom období. Vo všeobecnosti sa dá očakávať pokračovanie oživenia domáceho dopytu aj v dôsledku nízkej inflácie v minulom i aktuálnom roku, ktorá prispieva k vyšším rastom reálnej mzdy a rastu kúpyschopnosti obyvateľstva, avšak jeho celkový rozsah bude miernejší ako tomu bolo v roku 2015. Výrazný rast tempa investícií v roku 2015, ktorý bol do značnej miery generovaný zvýšeným čerpaním prostriedkov EÚ z programovacieho obdobia 2007-2013, sa pravdepodobne v roku 2016 mierne spomalí a to aj napriek uvoľnej úverovej politike a pretrvávajúcim nízkym úrokovým sadzbám. Ďalším hlavným determinantom rastu bude vývoj verejných financií a to predovšetkým v úrovni zefektívnenia niektorých typov výdavkov a spôsobe konsolidácie verejných financií, ktorá sa v poslednom období realizovala predovšetkým na príjmovej strane. Napriek snahe vlády o znižovanie schodku verejných financií možno očakávať mierne zvyšovanie celkových výdavkov, ako aj dodatočný negatívny vplyv prijatých opatrení, tzv. „sociálnych balíčkov“. Pozitívny makroekonomický vývoj bude priaznivo vplývať aj na trh práce a zamestnanosť. Dá sa očakávať, že nezamestnanosť bude v nasledujúcich rokoch postupne klesať, čo môže spôsobiť, že v priebehu roku 2017 dosiahne jednocifernú úroveň. Tento vývoj bude spôsobený pozitívnym vývojom ekonomiky a demografickými zmenami, ktoré budú mať čoraz výraznejší vplyv na vývoj na trhu práce.

Hlavnými faktormi ovplyvňujúcimi počet ekonomicky aktívnych obyvateľov budú: mierne rastúca miera participácie a strednodobý pokles počtu obyvateľstva v produktívnom veku. Vychádzajúc z týchto predpokladov v najbližších rokoch bude počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva relatívne slabo rásť, s predpokladaným začiatkom mierne klesajúceho trendu v priebehu

roku 2018. V najbližších rokoch predpokladáme aj pokračujúci mierny rast zahraničného dopytu a pokračovanie zvyšovania domácej kúpnej sily.

Graf 10 - Vývoj základných ukazovateľov trhu práce

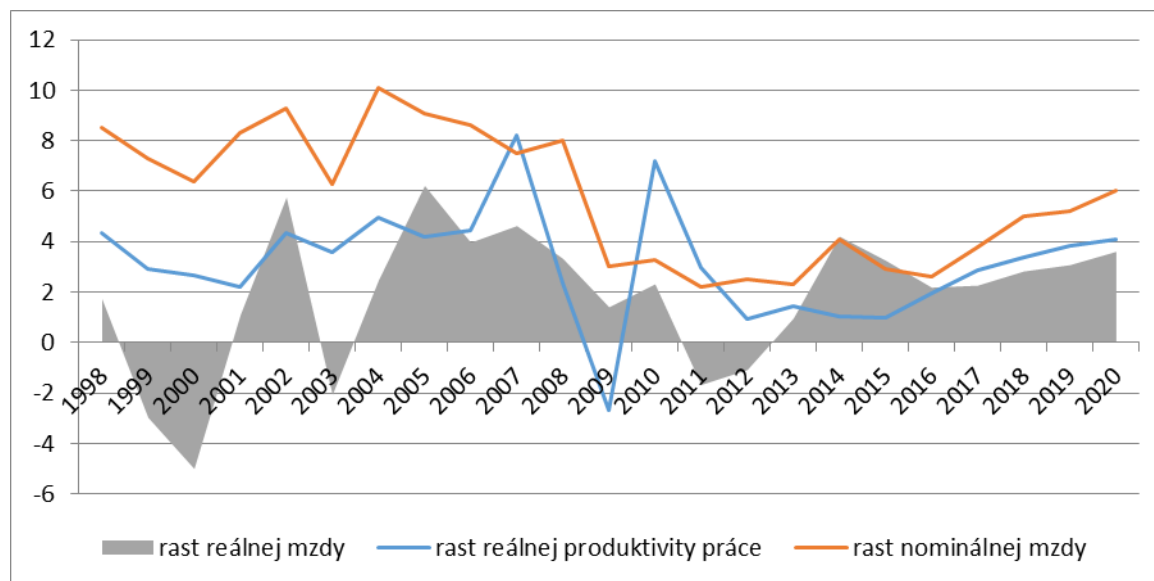

Zdroj: ŠÚ SR a modelové prepočty autorov

Na základe prognózy by priemerná zamestnanosť podľa Výberového zisťovania pracovných síl mala v roku 2016 po pozitívnom vývoji v rokoch 2014 a 2015, naďalej rásť čo zároveň podporí rýchlejší rast domáceho dopytu. Pri zohľadnení predpokladov o vývoji počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva, by miera nezamestnanosti mala na konci roku 2016 dosiahnuť úroveň 10,3% (Graf 10). Postupný trend poklesu počtu nezamestnaných, by mal pokračovať počas celého obdobia prognózy. Zamestnanosť by už v roku 2016 mohla dosiahnuť predkrízové hodnoty z roku 2008.

V roku 2015 dosiahol reálny rast HDP úroveň 3,6 %, čo výrazne napomohlo tvorbe nových pracovných miest, a následnému nárastu zamestnanosti. Napriek pozitívnemu vývoju situácie na trhu práce a rýchlejšiemu rastu reálneho HDP v porovnaní s rokom 2014, došlo v minulom roku k ďalšiemu miernemu spomaleniu tempa rastu reálnej produktivity práce pod úroveň 1 %. Za predpokladu pokračujúceho oživenia ekonomiky pri postupnom raste zamestnanosti, však môžeme v nasledujúcich rokoch očakávať zrýchľovanie rastu produktivity práce (Graf 11). Reálna mzda v roku 2015 zaznamenala nárast na úrovni 2,2%, tento vývoj bol čiastočne podporený aj administratívnymi opatreniami, napr. ďalším rastom minimálnej mzdy. Predpokladáme, že rastúci trend sa zachová aj počas najbližších rokov, a reálna mzda bude rásť tempom v rozpätí 2,3-3,6 %. Rast reálnej mzdy by mal byť v ďalších rokoch viac podporený zo strany rastu produktivity práce.

Graf 11 - Vývoj vzťahu mzdy a produktivity práce, VZPS

Zdroj: ŠÚ SR a modelové prepočty autorov

Prognózovaný vývoj spotreby domácností bude po jej raste v rokoch 2014 a 2015 zaznamenávať i naďalej pozitívny vývoj a to predovšetkým v dôsledku očakávaného pozitívneho vývoja na trhu práce. Priebehu obdobia prognózy očakávame reálny rast spotrebiteľského dopytu na úrovni 3,2-4,0%.

Konečná spotreba verejnej správy bude významne ovplyvnená konsolidačným úsilím a snahou o dosiahnutie vyrovnaného rozpočtu v roku 2018, preto v najbližších rokoch neočakávame výrazný rast výdavkov tejto zložky, ako tomu bolo v posledných rokoch volebného cyklu. V roku 2016 očakávame reálny nárast konečnej spotreby verejnej správy na úrovni zhruba 0,8% a v najbližších rokoch by jej úroveň mala rásť miernym tempom v snahe dosiahnutia vyrovnaného hospodárenia verejných financií. Reálny nárast výdavkov verejnej správy očakávame v celom období prognózy.

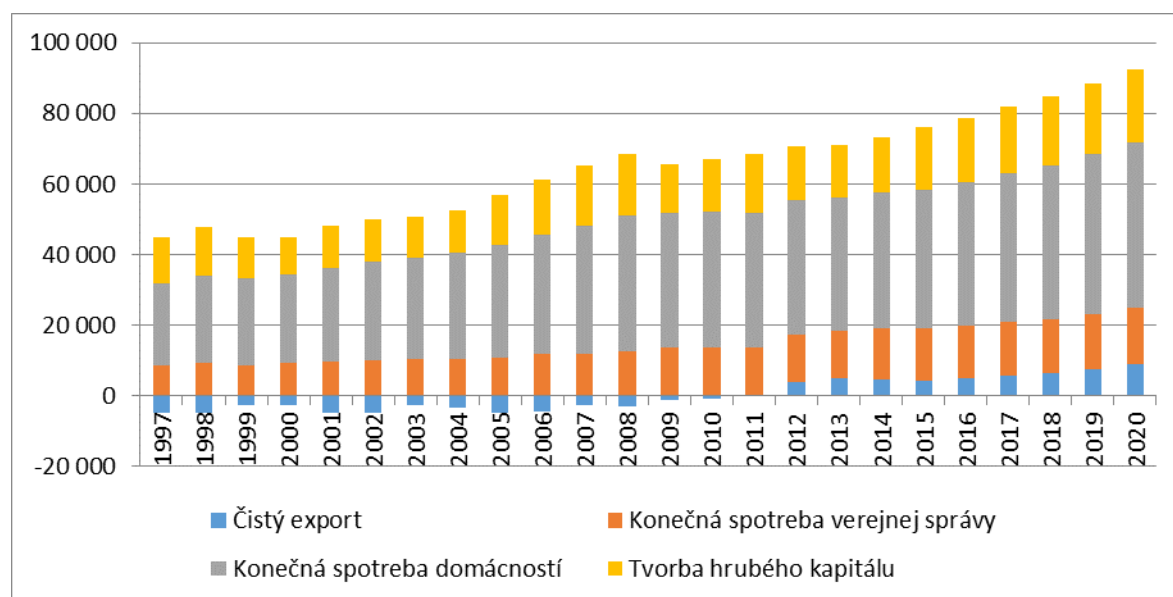
V roku 2015 došlo k výraznému nárastu tvorby hrubého fixného kapitálu aj vďaka rastu domáceho dopytu, pozitívnemu vývoju v zahraničnom dopyte a značnému úsiliu o dočerpanie dostupných zdrojov v rámci NSRR. V roku 2016 očakávame podobný priaznivý vývoj v časti investičného dopytu generovaného v dôsledku posilneného domáceho dopytu a rastu zahraničného dopytu, avšak negatívne sa môže prejavovať pokles úrovne čerpania zdrojov z aktuálneho programovacieho obdobia 2014-20. Očakávaný nárast investičného dopytu bude miernejší ako v minulom roku a jeho výška v roku 2016 dosiahne úroveň okolo 2,5 %. Pokračovanie rastu je zásluhou pozitívnych vyhládok vo vývoji zahraničného prostredia, nízkych úrokových mier a úrovne cien vstupov. Zmiešané očakávania v externom dopyte signalizujú aj konjunkturálne indexy Nemecka, ktoré zaznamenávajú priaznivejšie vyhládky v oblasti obchodu a automobilového priemyslu, avšak očakávajú zhoršenie v prípade bankovníctva a poisťovníctva a ekonomického sentimentu na najbližšieho pol roka⁶. Dynamika investičného dopytu na nasledujúce roky by sa mala držať blízko úrovne 3% a v horizonte prognózy by nemalo dôjsť k jej poklesu pod 2,5%. Investície by z toho dôvodu mali v budúcnosti pozitívne prispievať k rastu slovenskej ekonomiky. Predkladaná prognóza uvažuje skôr s konzervatívnym odhadom vývoja tvorby fixných investícií.

⁶ ZEW (2016)

Zahraničný obchod by mal i napriek oživeniu domáceho dopytu i naďalej pozitívne prispievať k tvorbe HDP. Rast zahraničného dopytu bude pokračovať v obnove v relatívne vysokej miere a to i vďaka poklesu kurzu eura a štruktúre zahraničného obchodu. Z tohto dôvodu môžeme očakávať dosahovanie prebytkov čistého exportu aj v ďalších rokoch. Štruktúra zahraničného dopytu je spojená s viacerými rizikami ako na strane ponuky, tak aj dopytu.

Bližší pohľad na vývoj jednotlivých zložiek výdavkov HDP je zobrazený na Grafe 12. Hrubý domáci produkt by mal po 3,6 % raste v roku 2015 rásť miernejším tempom v roku 2016 (okolo 3,4 %). V roku 2017 očakávame rast HDP na úrovni 3,8% a v ďalších rokoch očakávame rast dynamiky na úrovni približne 4,5-5 % ročne. Priemerný rast HDP v rokoch 2016-20 by sa mal pohybovať pri naplnení predpokladov prognózy na úrovni zhruba 4,3%. Detailnejšie je prognóza zobrazená v prílohe 1.

Graf 12 - Hrubý domáci produkt a zložky jeho použitia, mld. EUR (ESA 2010)

Zdroj: ŠÚ SR a modelové prepočty autorov

Predkladaná prognóza môže byť výrazne ovplyvňovaná odchýlkami reálneho vývoja od aplikovaných predpokladov a to tak smerom nahor, ako aj nadol. Významnými faktormi ovplyvňujúcimi makroekonomické prostredie sú zahraničný dopyt, svetová cena ropy, vývoj kurzu eura, vývoj na finančných trhoch, migračná kríza a geopolitická nestabilita vo svete. Jedným z kľúčových faktorov, ktorý môže výrazným spôsobom ovplyvniť naplnenie predloženej prognózy bude i vývoj domácej hospodárskej politiky. Naplnenie predpokladov o znižovaní schodku verejných financií, zefektívnenie fungovania verejnej správy a transparentnosť finančných tokov v rámci sociálneho systému predstavujú kľúčové faktory dlhodobej udržateľnosti verejných financií. S ohľadom na aktuálne demografické prognózy a rastúcu celkovú verejnú zadlženosť, však bude treba prijať viaceré konsolidačné opatrenia, tak na strane výdavkov ako i príjmov verejných financií.

Záver

Predložený článok sa zaoberá prognózou vývoja HDP, jeho zložiek a hlavných makroekonomických indikátorov v aktuálnom roku s výhľadom do roku 2020. V roku 2016 očakávame oživenie rastu HDP oproti minulému roku na úrovni 3,4 %. V roku 2017 predpokladáme očakávaný rast na úrovni 3,8 %. Tieto rasty by mohli prispieť k tvorbe nových pracovných miest a na trhu práce by malo i naďalej dochádzať k pozitívnemu vývoju, ktorý však bude sprevádzaný problémami s nedostatkom kvalifikovanej pracovnej sily. Výhľadové prognózy sú v súčasnom období

relatívne výrazne závislé od vývoja a stability vonkajšieho dopytu, ako aj dodržiavania cieľov hospodárskej politiky. Ako sa v poslednom období ukázalo zachovanie menovej únie a stabilná monetárna politika EÚ predstavujú jednu z priorít EÚ a prípadné komplikácie budú pravdepodobne vyriešené. Dôležitým faktorom vývoja ekonomiky bude stabilita na akciových trhoch a efektívnosť kvantitatívneho uvoľňovania zo strany ECB.

Spomenuté riziká prognózy poukázali na možné odchýlky prognózovaných ukazovateľov oboma smermi. Dynamika vonkajšieho ekonomického prostredia by mala byť v roku 2016 menej determinujúcim faktorom rastu, avšak v strednodobom horizonte zohráva významnú úlohu. Nakoľko je však zahraničný dopyt prakticky neovplyvniteľný domácou hospodárskou politikou, otvorená slovenská ekonomika je na jeho vývoji kriticky závislá. Reštriktívna fiškálna politika a zmeny v daňovej politike mali potenciál riešiť akútne problémy pokrízového vývoja na Slovensku, avšak v budúcnosti bude potrebné hľadať nástroje stimulujúce podnikateľské prostredie a konkurencieschopnosť slovenskej ekonomiky z hľadiska úrovne kvality. Vývoj v poslednom roku ukázal schopnosť absorpcie prostriedkov EÚ zo strany Slovenska, aj keď miera transparentnosti a efektívnosti tohto procesu je diskutabilná a bude potrebné zlepšiť jej úroveň v aktuálnom programovacom období 2014-20.

Použitá literatúra

KÖNIG, Brian - RADVANSKÝ, Marek. Strednodobá prognóza vývoja ekonomiky SR v rokoch 2015 - 2018. Bratislava 14. 4. 2015. In Pohľady na ekonomiku Slovenska 2015 : konferencia. - Bratislava : Slovenská štatistická a demografická spoločnosť, 2015, s. 45-55. ISBN 978-80-88946-67-0.

Eastern Europe Consensus Forecast, London, 2006-2016

WORKIE TIRUNEH, Menbere - BUJŇÁKOVÁ, Tatiana - HORVÁT, Peter - LICHNER, Ivan - ŠTEFÁNIK, Miroslav. Predvídanie potrieb trhu práce v SR : teoretické východiská a empirické výsledky. Bratislava : Ekonomický ústav SAV vo vydavateľstve Ekonóm, 2012. 181 s. ISBN 978-80-7144-204-2

RADVANSKÝ, Marek. Ekonometrický model SR s dôrazom na príjmy a výdavky štátneho rozpočtu [online]. Bratislava : Infostat - cevastat, 2008

ŠTEFÁNIK, Miroslav - LUBYOVÁ, Martina - DOVÁĽOVÁ, Gabriela - KARASOVÁ, Katarína. Analýza účinkov nástrojov aktívnej politiky trhu práce : výstup v rámci aktivity A3-T5: Problematika trhu práce podľa regionálnych a odvetvových rozdielov. Bratislava : Centrum vzdelávania Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, 2014. 222 s.

ZEW - Zentrum für Europäische Wirtschaftsforschung. Finanzmarktreport: Einschätzungen und Erwartungen zu internationalen Finanzmarktdaten. roč. 24, Marec 2016.

Adresy autorov:

Marek Radvanský
Ekonomický ústav SAV
Šancová 56
811 05 Bratislava
marek.radvansky@savba.sk

Ivan Lichner
Ekonomický ústav SAV
Šancová 56
811 05 Bratislava
ivan.lichner@savba.sk

Tomáš Miklošovič
Ekonomický ústav SAV
Šancová 56
811 05 Bratislava
tomas.miklosovic@savba.sk

Príloha č. 1: Prognóza vývoja ekonomiky SR na roky 2016 – 2020

	Skutočnosť					Prognóza							
					mld. EUR	rast	rasty						
	2012	2013	2014	2015			2016	2017	2018	2019	2020	Priemer 2016-20	
Prognóza zložiek HDP, s.c. 2010													
Hrubý domáci produkt	70.4	71.4	73.2	75.8	3.60%	3.4%	3.8%	4.4%	4.7%	4.9%	4.2%		
Konečná spotreba domácností	38.0	37.7	38.6	39.5	2.35%	3.2%	3.2%	3.4%	3.9%	4.0%	3.5%		
Tvorba hrubého fixného kapitálu	15.0	15.2	15.6	17.7	13.05%	2.5%	3.7%	3.1%	3.0%	2.8%	3.0%		
Konečná spotreba verejnej správy	12.5	12.8	13.5	14.0	3.44%	0.8%	1.9%	1.6%	1.8%	1.9%	1.6%		
Import tovarov a služieb	59.1	62.1	64.8	70.1	8.23%	3.3%	4.5%	6.7%	7.0%	7.1%	5.7%		
Export tovarov a služieb	63.2	67.1	69.5	74.4	7.00%	3.9%	5.5%	6.9%	7.6%	8.0%	6.4%		
						mld Eur., s.c. 2005							
Čistý export, mld. EUR. s.c. 2010	4.1	4.9	4.7	4.3	-9.82%	4.8	5.8	6.5	7.5	8.9	6.7		
Trh práce VZPS	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Priemer 2016-20			
Ekonomicky aktívne obyvateľ'stvo, tisíc osôb	2 706.5	2 715.3	2 721.8	2 738.3	(+16.5 tis.)	2743.7	2746.5	2743.7	2738.2	2743.7	2743.7		
Zamestnaní, tisíc osôb	2329	2 329.3	2 363.0	2 424.0	(+61 tis.)	2457.7	2483.1	2530.0	2550.5	2530.0	2505.9		
Nezamestnaní, tisíc osôb	377.5	386.0	358.7	314.3	(-44.4 tis.)	286.0	263.3	213.7	194.7	213.7	239.2		
Nezamestnanosť, %	13.95%	14.22%	13.18%	11.48%	(-1.7 p.b.)	10.4%	9.6%	8.7%	7.1%	7.8%	8.7%		
Mzdy	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Priemer 2016-20			
Priemerná mesačná nominálna mzda, Eur	805.5	824.3	858.3	883.3	2.91%	2.6%	3.8%	5.0%	5.2%	6.0%	4.5%		
Rast reálnej mzdy, %	-1.26%	0.86%	4.23%	3.26%		2.2%	2.3%	2.8%	3.1%	3.6%	2.8%		
Rast reálnej produktivity práce, %	0.93%	1.41%	1.06%	0.99%	1.9%	2.9%	2.9%	3.4%	3.8%	4.1%	3.2%		
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Priemer 2016-20			
Index spotrebiteľ'ských cien, inflácia, % (HICP)	3.70%	1.50%	-0.10%	-0.30%	0.5%	1.5%	2.2%	2.0%	2.3%	1.7%			
Príjmy ŠR, mld. Eur (*hotovosťný princíp)	11.8	12.8	12.5	16.2	21.4%	15.1	15.7	16.3	17.1				
Výdavky ŠR, mld. Eur *	15.6	14.8	15.4	18.2	24.0%	17.1	17.8	18.8	19.9				
Deficit ŠR, mld. Eur *	3.8	2	2.9	1.9	2.5%	2	2.1	2.5	2.8				

Očakávaný makroekonomický vývoj

Ján Beka, Národná banka Slovenska

Východisková situácia

Ekonomika eurozóny vo 4. štvrtroku 2015 vzrástla medzikvartálne o 0,3 % rovnako ako v 3. štvrtroku 2015. Z hľadiska teritoriálnej štruktúry z kľúčových ekonomík pôsobilo prorastovo na eurozónu hlavne Španielsko (0,8 %), Nemecko, Francúzsko a Holandsko (po 0,3 %). Zároveň ekonomiky, ktoré v predchádzajúcom štvrtroku poklesli (Grécko a Estónsko), vo 4. štvrtroku 2015 zaznamenali rast. Signály z dostupných predstihových indikátorov sú v súčasnosti menej priaznivé a zatiaľ nenaznačujú zrýchlenie rastu ekonomiky. V rámci cenovej oblasti bola inflácia meraná HICP vo februári na úrovni -0,2 % (v januári 0,3 %). Pokles cien energií sa výrazne prehĺbil a zároveň sa spomalil rast cien potravín, ako aj cien služieb.

Slovenská ekonomika rástla vo 4. štvrtroku 2015 stabilným tempom o 1,0 %. Zdroje ekonomického rastu pochádzali najmä z domácej ekonomiky, ktorej pomohlo zrýchlené čerpanie EÚ fondov ku koncu druhého programového obdobia. Súkromná spotreba pokračovala v stabilnom raste a bola podporovaná aj priaznivou situáciou na trhu práce. Koncom roka výraznejšie vzrástol aj export.

Situácia na trhu práce sa vyvíjala v súlade s predpokladmi. Ekonomika generovala nové pracovné miesta a zamestnanosť vzrástla o 0,4 %. Miera nezamestnanosti výraznejšie poklesla pod 11 %. Rast nominálnych miezd bol dynamický a pokles cien ešte viac zvyšoval reálne disponibilné príjmy domácností, čo viedlo aj k rastu úspor.

Spotrebiteľské ceny klesali aj v poslednom štvrtroku 2015. Najväčší vplyv na tento vývoj mali klesajúce ceny ropy, ktoré sa takmer okamžite premietli do zníženia cien pohonných látok. Ďalej sa prehĺbil pokles cien potravín. Dopytovo orientované ceny tovarov a služieb síce mierne vzrástli, avšak ich nepatrný rast nedokázal kompenzovať pokles ostatných zložiek.

Predikcia P1Q-2016

Rýchly rast exportnej výkonnosti v poslednom štvrtroku 2015 a v prvom mesiaci tohto roka dával predpoklady na robustný rast exportu v tomto roku. Pod vplyvom finančných turbulencií a horších ako predpokladaných tvrdých indikátorov z rozvíjajúcich sa ekonomík sa mierne znížil odhad rastu slovenského vývozu v prvej polovici tohto roka. V ďalšom období by mal export rásť v súlade so zahraničným dopytom a s predpokladom o miernom získavaní trhových podielov. V roku 2018 bol do predikcie zakomponovaný efekt postupného nábehu produkcie nových investícií v automobilovom priemysle. Ten by mal dosiahnuť príspevok približne 2,2 percentuálneho bodu do dynamiky exportu (0,7 percentuálneho bodu do HDP).

Po výraznom raste investičného dopytu v roku 2015 by malo dôjsť k jeho stagnácii. Výpadok verejných investícií z eurofondov by mal byť nahradený rastom súkromných investícií.

Ďalším impulzom by mali byť investície do bytovej výstavby, nakoľko v druhom polroku 2015 bolo najviac rozostavaných bytov za posledné štyri roky a zvýšil sa počet vydaných stavebných povolení. Investičný dopyt by mal byť podporený nízkymi úrokovými sadzbami a priaznivými ekonomickými vyhliadkami. V rokoch 2016 a 2017 by sa mali prejaviť aj pripravované investície v automobilovom priemysle. Tie by mali zrýchliť rast investičného dopytu na 5 %. V roku 2018 sa uvažuje opäť s výraznejším čerpaním eurofondov, nakoľko sa očakáva dočerpávanie fondov v druhej polovici nového programového obdobia.

Rast súkromnej spotreby by sa mal tento rok zrýchliť, k čomu prispievajú jednorazové administratívne faktory s odhadovaným príspevkom približne 0,4 percentuálneho bodu¹ do dynamiky. Do rastu reálnych disponibilných príjmov sa premietnu očakávania nepatrného poklesu spotrebiteľských cien v tomto roku. Predpokladá sa, že spotrebiteľia ušetrené prostriedky použijú z väčšej časti na zvýšenie svojej spotreby a menšiu časť si usporia. V rokoch 2017 a 2018 sa očakáva zmiernenie rastu súkromnej spotreby v dôsledku pomalšieho rastu disponibilných príjmov v dôsledku postupne sa zotavujúcej inflácie.

Aj po zarátaní spomalenia rastu globálnej ekonomiky začiatkom tohto roka sa predpokladá mierne zrýchlenie zahraničného dopytu po slovenských výrobkoch a službách v strednodobom horizonte. Rast zahraničného dopytu by mal byť postupne podporený aj ďalším uvoľnením menovej politiky ECB na začiatku marca. **Rast ekonomiky by mal byť z hľadiska jeho štruktúry vyvážený a dosiahnuť 3,2 % v tomto roku, 3,3 % v roku 2017 (oba roky bez zmeny) a zrýchliť na 4,2 % v roku 2018** v dôsledku začiatku postupného nábehu produkcie nových investícií v automobilovom priemysle (s príspevkom 0,7 percentuálneho bodu). Reálny rast HDP by mal mierne predbiehať potenciálny rast a produkčná medzera by sa mala uzatvoriť v roku 2018.

Rast ekonomiky podporí vznik nových pracovných miest. Tie by však mali v horizonte predikcie pribúdať mierne pomalšie ako v predchádzajúcich dvoch rokoch. Údaje za prvé mesiace tohto roka, ako aj očakávania zamestnávateľov signalizujú pokračovanie pozitívnych tendencií v krátkodobom horizonte. Akcelerácia ekonomiky by mala generovať dopyt po nových pracovných miestach, čo by však mohlo spôsobiť v niektorých odvetviach pnutia na trhu práce v strednodobom horizonte. Firmy môžu nedostatok zamestnancov riešiť zvyšovaním počtu odpracovaných hodín na zamestnanca, zamestnávaním starších ľudí a využívaním pracovníkov aj zo zahraničia. Miera nezamestnanosti by mala postupne klesať, ku koncu horizontu predikcie sa predpokladá pokles miery nezamestnanosti k približne 8,5 %.

V tomto roku sa opäť predpokladá mierny pokles cien. Bude to v dôsledku zníženia cien energií, potravín, dovozných cien a nízkeho rastu cien služieb. Potvrdzujú to údaje za prvé dva mesiace tohto roka, kedy nedošlo k očakávanému rastu cien služieb a ceny potravín výraznejšie poklesli. Nízke ceny energetických komodít a elektrickej energie na komoditných trhoch vytvorili priestor pre ďalší pokles cien energií pre spotrebiteľov. Očakáva sa tak, že od januára 2017 by malo opätovne dôjsť k výraznejšiemu poklesu regulovaných cien plynu, tepla a elektrickej energie. Na druhej strane sa predpokladá prorastový vplyv dovozných cien (napr. nárast inflácie v eurozóne) a tiež cien potravín. Ceny služieb by mali rásť v dôsledku zvyšujúceho sa spotrebiteľského dopytu. Inflácia by sa tak mala zrýchľovať k takmer 2 % na konci horizontu predikcie.

¹ Rast minimálnej mzdy, vrátenie časti platieb za plyn domácnostiam a pokles DPH na vybrané druhy potravín.

Riziká v reálnej ekonomike sú v strednodobom horizonte smerom k nižšiemu rastu vplyvom možného pomalšieho zahraničného dopytu, ktorý by mohol nastať v prípade spomalenia ekonomického rastu v Číne a ostatných rozvíjajúcich sa ekonomikách.

V oblasti cien boli identifikované riziká v strednodobom horizonte smerom nadol. Nižšiu ako očakávanú infláciu by mohla spôsobiť v prípade negatívneho scenára z reálnej ekonomiky nižšia dovezená inflácia.

NEZDANENÝ OBJEM HRUBÉHO DOMÁCEHO PRODUKTU (HDP),
HRUBÝ DOMÁCI PRODUKT A DAŇ Z PRIDANEJ HODNOTY (DPH) SR
(roky 1996 až rok 2015)

Za obdobie od roku 1996 sme zisťovali veľkosť hrubého domáceho produktu v bežných cenách (HDP), daňovú sadzbu na daň z pridanej hodnoty a objem pridanej hodnoty (DPH). Vzhľadom k autorovi nedostupnému členeniu DPH na základnú a ostatné sadzby v ďalšej analýze sa použila len základná sadzba a od vplyvu ostatných sadzieb abstrahujeme.

Tab. 1 Hrubý domáci produkt (HDP), daňová sadzba, nezdanený zvyšok (nzdHDP), daň z pridanej hodnoty (mld. €), zd HDP bez DPH, podiel DPH ku HDP

ROK	HDP	DPH	daňová sadzba	zdHDP bezDPH	zdHDP sDPH	nzdHDP	nzdHDP/HDP%
1996	21,95	1,613	1,23	7,013	8,626	13,324	60,701
1997	24,41	1,822	1,23	7,922	9,744	14,666	60,083
1998	26,66	1,834	1,23	7,974	9,808	16,852	63,211
1999	28,54	1,956	1,23	8,504	10,460	18,080	63,348
2000	31,60	2,343	1,23	10,187	12,530	19,070	60,348
2001	34,31	2,442	1,23	10,617	13,059	21,251	61,937
2002	37,34	2,730	1,23	11,870	14,600	22,740	60,901
2003	41,47	2,781	1,23	12,091	14,872	26,598	64,137
2004	46,17	3,305	1,19	17,395	20,700	25,470	55,166
2005	50,40	4,064	1,19	21,389	25,453	24,947	49,497
2006	56,16	4,264	1,19	22,442	26,706	29,454	52,446
2007	62,85	4,514	1,19	23,758	28,272	34,578	55,017
2008	68,16	4,632	1,19	24,379	29,011	39,149	57,437
2009	63,80	3,846	1,19	20,242	24,088	39,712	62,244
2010	67,20	4,432	1,19	23,326	27,758	39,442	58,693
2011	70,16	4,753	1,20	23,765	28,518	41,642	59,353
2012	72,78	4,307	1,20	21,535	25,842	46,938	64,493
2013	73,89	4,735	1,20	23,675	28,410	45,480	61,551
2014	75,21	4,919	1,20	24,595	29,514	45,696	60,758
2015	78,06	5,510	1,20	27,550	33,060	45,000	57,648

Poznámka: Výsledné výpočty z Excelu prezentované v zaokrúhlenom tvare.

Prameň: www.statistics.sk ; www.finance.gov.sk (k 26.2.2016 + autorov archív)

Úlohou je prezentovať vývoj daňového zaťaženie vývojom objemu HDP nekrytým daňou z pridanej hodnoty. Vychádzame zo vzťahu:

$$\text{HDP(spolu)} = (\text{nezdanený HDP}) + (\text{zdanený HDP bez DPH}) + \text{DPH}.$$

Úlohou je vypočítať odhad nezdaneného HDP ako rozdiel HDP spolu (vykazuje Štatistický úrad SR) mínus odhad objemu zdaneného HDP vypočítaného prostredníctvom daňovej sadzby (schvaľuje NR SR) a objemu DPH (vykazuje MF SR).

$$\text{zdanený HDP vrátane DPH} = (\text{DPH} / ((\text{daňová sadzba}) - 1))$$

(základná sadzba DPH bola v jednotlivých rokoch 1.19, 1.20 alebo 1.23; použili sa 1,20 resp. 1,23).

$$\begin{aligned} (\text{zdanený HDP bez DPH}) &= \text{zdanený HDP vrátane DPH} - \text{DPH} = \\ &= (\text{zdanený HDP bez DPH}) * \text{základná sadzba DPH} \end{aligned}$$

Výpočet nezdaneného objemu HDP:

$$\text{Nezdanený HDP} = \text{HDP spolu} - \text{zdanený HDP vrátane DPH}$$

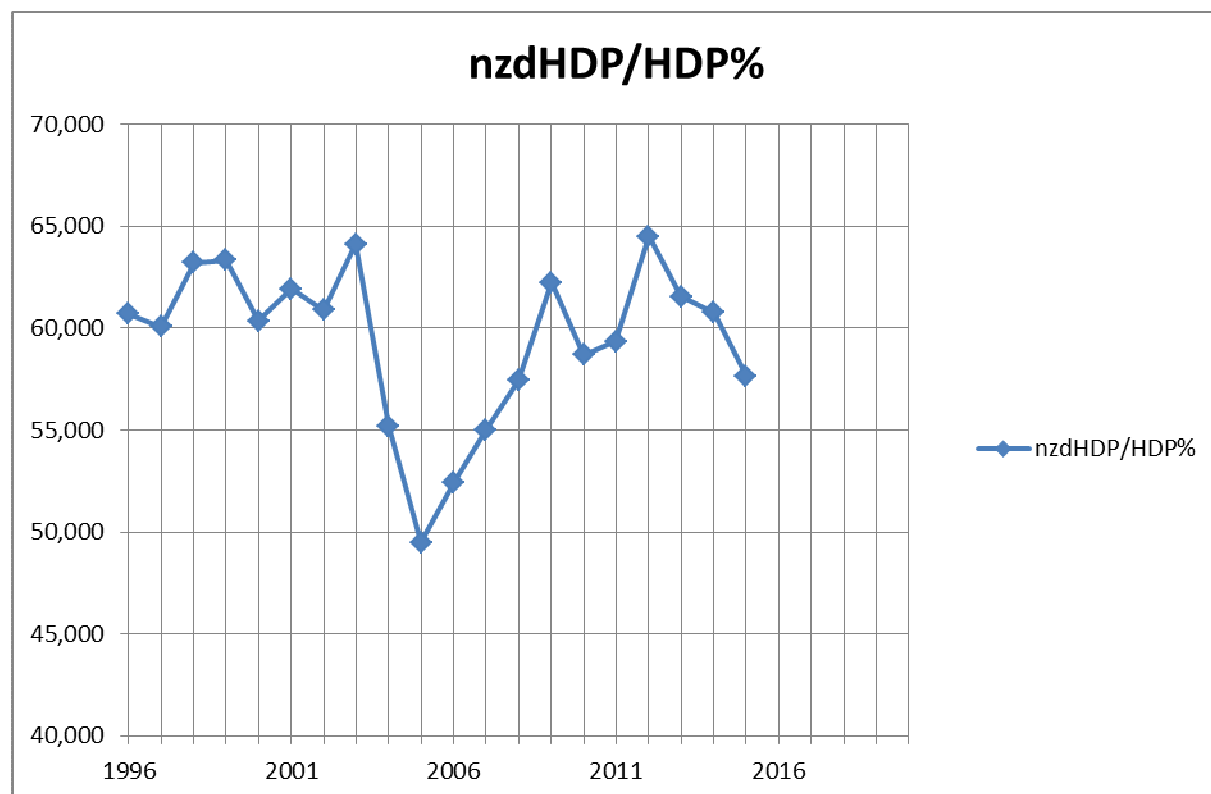
Kontrolný výpočet HDP zrealizujeme podľa východiskového vzťahu.

Od nižších sadzieb DPH sme z dôvodu nedostupnosti údajov abstrahovali.

Podiel nezdaneného HDP na HDP spolu:

$$(\text{Nezdanený HDP} / \text{HDP spolu}) [\cdot 100 \%]$$

Výpočty sú zrealizované v tab.1 a vývoj podielu nezdaneného HDP na HDP spolu je na obr.1

Obr.1 Vývoj podielu nezdaneného HDP na HDP

Podiel objemu nezdaneného HDP na celkovom objeme HDP sa v uvedenom období pohybuje od 50 do 65 percent. V uvedenom období nastal výraznejší pokles o období od 2003 po 2005 z hodnoty 64,13 % na 49,50 % a potom s prakticky s desaťročným posuvom v rokoch 2012 po 2015 opäť nasleduje pokles z hodnoty 64,49% na 57,65 %.

Žiaduci vývoj ukazovateľa podielu nezdaneného hrubého domáceho produktu k celkovému objemu hrubého domáceho produktu je pokles. Keď pozrieme na hodnoty relatívneho ukazovateľa, môžeme spočítať počet prírastkov a úbytkov vo vývoji, a tak potvrdiť tézu o celkovej zhodnosti vo vývoji podielu nezdaneného HDP k celkovému objemu HDP, aj keď vývoj v ostanom období tvrdiť pri svojej určitosti vo výhladoch môže viesť k záveru tak rastu ako aj poklesu predmetného ukazovateľa.

Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc.

Ústav manažmentu STU v Bratislave

Pohľady na konferencie POHLADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2016

RNDr. Ján Luha, CSc., Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc.
Slovenská štatistická a demografická spoločnosť

Prvý ročník konferencie POHLADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA sa uskutočnil v roku 2001. Vzhľadom na pozitívny ohlas účastníkov tejto konferencie bol v roku 2002 zorganizovaný i druhý ročník. Ukázalo sa, že zameranie a koncepcia konferencie sú veľmi zaujímavé a tak vznikol zámer zaradiť túto konferenciu do stáleho programu činnosti Slovenskej štatistickej a demografickej spoločnosti. Predkladáme pohľad na predošlé ročníky konferencie. Prvé štyri ročníky sa konali v Hoteli Fórum, piaty ročník organizátori z technických príčin premiestnili do Kongresovej sály Únie žien Slovenska. Šiesty ročník sa konal v Kongresovom centri Technopolu. Siedmy ročník sa konal na pôde Štatistického úradu SR v Kongresovej sále na Hanulovej ulici 5/c. ôsmy ročník sa konal v Bratislave v hoteli Bôrik. V ročníkoch 9 až 14 sa konferencia konala v Aule Ekonomickej univerzity v Bratislave. 15-ty a 16-ty ročník sa konali v Spoločenskej miestnosti v rektorátu Ekonomickej univerzity v Bratislave - Petržalke.

Konferencia sa riadi špecifickým modelom, ktorého autorom je J. Chajdiak. Na úvod konferencie uvedie výsledky expertného hodnotenia stavu a vývoja makroekonomy informácie o vývoji makroekonomických ukazovateľov, Pred začatím konferencie si jednotliví prednášatelia vylosujú poradie, podľa ktorého prednášajú príspevky. Na záver je diskusia kde majú možnosť účastníci položiť referujúcim otázky a tiež môžu referujúci reagovať na vystúpenia kolegov.

Účastníci – v tradičnom zložení: predstavitelia štátnej správy a samosprávy, poslanci Národnej rady SR, zástupcovia zamestnávateľov a odborový predstavitelia, predstavitelia podnikovej sféry, vysokých škôl a výskumných ústavov, študentov, predstavitelia tlače a iní odborníci.

Konferencie zabezpečuje Programový a organizačný výbor, ktorý má v posledných rokoch ustálené zloženie. Prvý a druhý ročník zabezpečoval konferenciu v zložení: Jozef Chajdiak – predseda, Ján Luha – tajomník, Peter Mach, Michal Olexa, Viliam Páleník, Juraj Kvetko. Tretí, štvrtý a piaty ročník pracoval Programový a organizačný výbor v zložení: Jozef Chajdiak – predseda, Ján Luha – tajomník, Peter Mach, Michal Olexa, Viliam Páleník. Od šiesteho ročníka pracoval v zložení: Jozef Chajdiak – predseda, Ján Luha – tajomník, Peter Mach, Michal Olexa, Viliam Páleník, Magdaléna Šipková.

Zborníky jednotlivých konferencií zostavujú: J. Chajdiak a J. Luha.

Recenziu zborníkov zabezpečujú: J. Chajdiak, P. Mach, J. Luha. Pri prvom ročníku bol medzi recenzentmi aj J. Kvetko.

Desiaty ročník konferencie pripravoval Programový a organizačný výbor v zložení: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc. – predseda, RNDr. Ján Luha, CSc. – tajomník, RNDr. Peter Mach, Prof. Ing. Rudolf Sivák, PhD., Doc. Ing. Eva Sodomová, PhD., Ing. František Bernadič, Ing. Michal Olexa, PhD., Doc. RNDr. Viliam Páleník, PhD.

Jedenásty ročník konferencie pripravoval Programový a organizačný výbor v zložení: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc. – predseda, RNDr. Ján Luha, CSc. – tajomník, RNDr. Peter

Mach, Prof. Ing. Rudolf Sivák, PhD., Ing. Marek Radvanský, PhD., Ing. František Bernadič, Ing. Michal Olexa, PhD., Doc. RNDr. Viliam Páleník, PhD.

Zborník desiateho a jedenástého ročníka konferencie:

Zostavili: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc., RNDr. Ján Luha, CSc., Ing. František Bernadič

Recenzovali: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc., RNDr. Peter Mach, RNDr. Ján Luha, CSc., Ing. František Bernadič.

Dvanásť ročník konferencie pripravoval Programový a organizačný výbor v zložení: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc. – predseda, RNDr. Ján Luha, CSc. – tajomník, RNDr. Peter Mach, Prof. Ing. Rudolf Sivák, PhD., Ing. Ján Onda, Doc. Ing. Eva Sodomová, PhD. Ing. Marek Radvanský, Ing. František Bernadič, Ing. Michal Olexa, PhD., Doc. RNDr. Viliam Páleník, PhD.

Recenzovali: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc., RNDr. Peter Mach, RNDr. Ján Luha, CSc., Ing. František Bernadič.

Trinásty ročník konferencie pripravoval Programový a organizačný výbor v zložení: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc. – predseda, RNDr. Ján Luha, CSc. – tajomník, RNDr. Peter Mach, Prof. Ing. Rudolf Sivák, PhD., Ing. Ján Onda, Doc. Ing. Eva Sodomová, PhD. Ing. Marek Radvanský, Ing. František Bernadič, Ing. Michal Olexa, PhD., Doc. RNDr. Viliam Páleník, PhD.

Recenzovali: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc., RNDr. Peter Mach, RNDr. Ján Luha, CSc., Ing. František Bernadič.

Štrnásť ročník konferencie pripravoval Programový a organizačný výbor v zložení: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc. – predseda, RNDr. Ján Luha, CSc. – tajomník, RNDr. Peter Mach, Prof. Ing. Rudolf Sivák, PhD., Ing. Ján Onda, Doc. Ing. Eva Sodomová, PhD. Ing. Marek Radvanský, Ing. František Bernadič, Ing. Michal Olexa, PhD., Doc. RNDr. Viliam Páleník, PhD., Doc. Ing. Mária Vojtková, PhD., Ing. Helena Kuchyňková.

Recenzovali: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc., RNDr. Peter Mach, RNDr. Ján Luha, CSc., Ing. František Bernadič.

Pätnásť ročník konferencie pripravoval Programový a organizačný výbor v zložení: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc. – predseda, RNDr. Ján Luha, CSc. – tajomník, RNDr. Peter Mach, Doc. Ing. Eva Sodomová, PhD. Ing. Marek Radvanský, Ing. František Bernadič, Doc. RNDr. Viliam Páleník, PhD., Doc. Ing. Mária Vojtková, PhD., Ing. Helena Kuchyňková.

Recenzovali: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc., RNDr. Peter Mach, RNDr. Ján Luha, CSc., Ing. František Bernadič.

Šesťnásť ročník konferencie pripravoval Programový a organizačný výbor v zložení: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc. – predseda, RNDr. Ján Luha, CSc. – tajomník, RNDr. Peter Mach, Doc. Ing. Eva Sodomová, PhD. Ing. Marek Radvanský, PhD., Ing. František Bernadič, Doc. RNDr. Viliam Páleník, PhD., Doc. Ing. Mária Vojtková, PhD., Ing. Helena Kuchyňková. Recenzovali: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc., RNDr. Peter Mach, RNDr. Ján Luha, CSc., Ing. František Bernadič.

Zborníky všetkých ročníkov konferencie sú dostupné na stránke: <http://www.ssds.sk/> v zložke Ďalšie publikácie.

Vzhľadom na rastúci rozsah príspevku sme sa rozhodli uvádzať iba prehľadné informácie o každom ročníku v tabuľkách:

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2001
Dátum:	22. február 2001
Miesto:	Bratislava, Hotel Fórum
Témy:	• prognózy vývoja HDP a námety na jeho rast, • prognózy vývoja nezamestnanosti a námety na zabezpečenie jej poklesu, • prístupový proces k euro – problémy a námety.
Záštita:	Ivan Mikloš, podpredseda vlády SR
Referujúci:	M. Olexa, J. Haluška (Infostat), V. Páleník, V. Kvetan (Ústav slovenskej a svetovej ekonomiky SAV (ÚSSE SAV)), P. Karas (Prognostický ústav SAV (PÚ SAV)), I. Šujan (ÚSSE SAV), J. Chajdiak (Ekonomická univerzita (EU)), P. Ševcovic (Národná banka Slovenska (NBS)), M. Barto (Slovenská sporiteľňa (SISp)), P. Dufek, L. Odór (Československá obchodná banka (ČSOB)), J. Tóth (ING Bank), M. Bohatá – predsedníčka Českého štatistického úradu
Zborník	ISBN 80-88946-12-3
Tabuľky prognóz:	Uvádzame podľa autorov:

Tab.1 Prognóza vývoja ročného objemu HDP (v mld. Sk. s. c. 1995, metodika ESA95, v %)

Rok	Barto		ČSOB		Chajdiak		Infostat		Kárász	
1999	653,3	Rast	653,3	Rast	653,3	Rast	653,3	Rast	653,3	Rast
2000	667,7	2,2	665,1	1,8	668,1	2,3	665,7	1,9	667,0	2,2
2001	689,0	3,2	683,7	2,8	685,5	2,6	684,1	2,8	685,4	3,4
2002	716,6	4,0	709,7	3,8	705,5	2,9	706,7	3,3		
2003	748,8	4,5	741,6	4,5	728,1	3,2	734,9	4,0		
2004	785,5	4,9	778,0	4,9	753,3	3,5	769,5	4,7		
2005	825,6	5,1	815,3	4,8	781,1	3,7	809,5	5,2		
Rok	Páleník		Ševcovic		Šujan		Tóth			
1999	653,3	Rast	653	Rast	653,3	Rast	653,3	Rast		
2000	666,4	2,0	667	2,1	666,4	2,0	667,7	2,2		
2001	681,6	2,3	687	3,0	684,4	2,7	690,6	3,4		
2002	703,1	3,2	715	4,0	708,3	3,5	720,2	4,3		
2003	722,5	2,8	746	4,4	735,3	3,8	750,4	4,2		
2004	747,9	3,5	783	5,0	768,4	4,5	787,8	5,0		
2005	776,1	3,8			804,6	4,7	831,7	5,6		

Tab.2 Minimálna a maximálna verzia rastu HDP (v mld. Sk. s.c. 1995, metodika ESA95; v %)

Rok	min	%	max	%
2000	665,1	1,8	668,1	2,3
2001	681,6	2,5	690,6	3,4
2002	703,1	3,2	720,2	4,3
2003	722,5	2,8	750,4	4,2
2004	747,9	3,5	787,8	5,0
2005	776,1	3,8	831,7	5,6
2005/1999		18,8		27,3

Z uvedených výsledkov jednotlivých prognóz môžeme konštatovať ich pomerne vysokú mieru zhody a urobiť nasledujúce závery:

- 1) Všetci prognostici očakávajú rast HDP s tempami od 1,8 % (ČSOB, 2000/1999) po 5,6 % (J. Tóth, 2005/2004).
- 2) Rast HDP by sa mal podľa jednotlivých prognóz postupne zrýchľovať, pričom u časti prognóz sa predpokladá volebný cyklus v raste HDP, t. j. rýchlejší rast v roku 2002 s kompenzačným spomalením v roku 2003.
- 3) V neformálnej diskusii sa objavila otázka – čo je recesia? Klasickou odpoveďou je, že recesiou vyjadruje záporný rast HDP, t. j. pokles jeho objemu v čase. Iný pohľad predstavuje, že recesiou je pomalší rast HDP ako je rast HDP v Európskej únii. Z tohto druhého pohľadu pri raste HDP v EÚ o 3 % recesiou môžeme jednoznačne vyhlásiť v roku 2000, u vyše polovici autorov aj v roku 2001 a pri dvoch menej optimistických prognózach až do roku 2004.

	POHLADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2002
Dátum:	11. apríl 2002
Miesto:	Bratislava, Hotel Fórum
Témy:	• prognózy vývoja HDP a opatrenia na zabezpečenie jeho rastu, • prognózy vývoja bežného účtu platobnej bilancie a opatrenia na zlepšenie jeho stavu
Záštita:	Ivan Mikloš, podpredseda vlády SR
Referujúci:	M. Olexa, J. Haluška (Infostat), M. Barto (SLSP), S. Kozlík (RHRS), J. Tóth (ING Bank), M. Gabriš (ČSOB), K. Morvay (MESA10), J. Chajdiak (FHI EU), V. Páleník (ÚSSE SAV)
Zborník	ISBN 80-88946-17-4
Tabuľky prognóz:	Uvádzame podľa autorov:

SÚHRN JEDNOTLIVÝCH PROGNOZ

Štvrtročný objem HDP v mld. Sk s.c. 1995

	Barto	Tóth	Infostat	Ševcovic	Chajdiak
2002q1	166.2	167.0	166.5	166.5	167.8
2002q2	183.4	182.9	183	183.2	183.2
2002q3	185.3	186.6	185.4	182.9	186
2002q4	179.9	181.3	180.3	178.4	180.3
2003q1	172.3	174.2	173		175.5
2003q2	190.3	191.2	190.9		191.4
2003q3	193.5	194.3	193.6		194.5
2003q4	188.8	188.4	188.6		189.1

Tempo rastu ročného objemu HDP v %

Rok	Barto	Tóth	Infostat	Ševcovic	FHI EU	Kozlík	ČSOB	Morvay
2002	3.6	4.1%	3.7	3.7	2,7	3	3.5	4
2003	4.2	4.2%	4.3	4.2	12,2	3.5	3.8	3.7
2004	4.9	5.0%	4.9	4.4	-6,5	3.5	4.5	3.9
2005	5.2	5.5%	5.5	4.6	-0,6	4	5	4.2

Saldo bežného účtu platobnej bilancie v mld. Sk

Rok	Barto	Tóth	Infostat	Ševcovic	FHI EU	Kozlík	ČSOB	Morvay
2002	-77.0	-86.6	-87.0	-81.2	-79,6	80	-7.70%	-93.9
2003	-53.1	-69.8	-84.2	-63.5	-89,4	50	-6%	-79.5
2004	-52.9	-64.2	-79.9	-56.3	-159,5	30	-4.20%	-105.3
2005	-45.9	-74.9	-76.5	-45.3	-175,8	40	-4%	-115.3
							% z HDP	

Vývoj medziročnej inflácie v %

Rok	Barto	Tóth	Infostat	Ševcovic	FHI EU	Kozlík	ČSOB	Morvay
2002	4.4	4.7%	3.9	4.2	4,1	8	4.6	4.2
2003	6.5	6.4%	6.7	7.0	8,7	10	6	5.5
2004	5.3	5.1%	5.3	5.2	3,8	10	5.1	5
2005	4.6	4.8%	4.3	4.5	2,8	10	4.5	4.8
		dec/dec						

POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2003	
Dátum:	8. apríl 2003
Miesto:	Bratislava, Hotel Fórum
Témy:	• RAST HDP – prognózy a námety • ZLEPŠENIE STAVU SALDA ŠTÁTNEHO ROZPOČTU – prognózy a námety
Záštita:	Ivan Mikloš, podpredseda vlády SR a minister financií
Referujúci:	J. Chajdiak (Ekonomická univerzita), J. Haluška (INFOSTAT), S. Kozlík (RHRS), V. Páleník (Ústav slovenskej a svetovej ekonomiky SAV), P. Ševcovic (NBS), J. Tóth (ING Bank N.V.) a M. Gábris (ČSOB)
Zborník	ISBN 80-88946-26-3
Tabuľky prognóz:	Uvádzame podľa autorov:

Výsledky prognóz rastu HDP v stálych cenách vyjadrené v % prírastku u jednotlivých autorov sú v tabuľke 1:

Tab. 1

Tempo prírastku HDP v stálych cenách							
Rok	ČSOB	Chajdiak	Infostat	Kozlík	Páleník	Ševcovic	Tóth
2003	3,8	5,5	4,2	2,9	2,9	3,9-4,3	3,6
2004	4,0	6,1	4,5	2,1	4,0	4,2	4,0
2005	4,0	6,6	4,8	2,5	4,2	4,4	5,4
2006	3,5	6,9	5,1	3,1	4,4	4,6	5,4
2007				3,5	3,5	4,7	
2008				4,1	3,8	4,7	

Odhady vývoja príjmov, výdavkov a salda štátneho rozpočtu SR v mld Sk sú v tab. 2:

Tab. 2

Rok	Kozlík			Páleník		
	príjmy	výdavky	saldo	príjmy	výdavky	saldo
2003	235	292	57	233,8	290,0	56,2
2004				256,1	310,7	54,6
2005				276,0	324,4	48,4
2006				298,8	345,3	46,4
2007				322,7	369,2	46,4
2008				345,5	393,0	47,4
Rok	Chajdiak			Ševcovic		
	príjmy	výdavky	saldo	príjmy	výdavky	saldo
2003	do 240	nad 300	min 60	235	291	-56
2004				255	305	-50
2005				280	320	-40
2006				305	340	-35
2007				330	360	-30
2008				360	385	-25

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2004
Dátum:	6. apríl 2004
Miesto:	Bratislava, Hotel Fórum
Témy:	• RAST HDP – prognózy a námety • ZLEPŠENIE STAVU SALDA ZAHRANIČNEHO OBCHODU – prognózy a námety
Záštitá:	Ivan Mikloš, podpredseda vlády SR a minister financií
Referujúci:	V zastúpení garanta konferencie podpredsedu vlády a ministra financií Slovenskej republiky vystúpil štátny tajomník MF SR Vladimír Tvaroška. Viliam Páleník (Ústav slovenskej a svetovej ekonomiky SAV), Ján Tóth (ING Bank N.V.), Jozef Chajdiak (Ekonomická univerzita), Marek Gábriš (ČSOB), Ján Haluška a Michal Olexa (INFOSTAT)
Zborník	80-88946-33-6
Tabuľky prognóz:	Uvádzame podľa autorov:

SÚHRN JEDNOTLIVÝCH PROGNÓZ

Tab. 1: Prognózy vývoja tempa prírastku HDP v s.c.

Rok	Autor					
	Infostat	Páleník	Kozlík	Tóth	ČSOB	Chajdiak
2004/2003	4,5	4,3	4,0	4,4	4,0	4,2
2005/2004	4,5	4,4	4,2	5,1	4,1	3,9
2006/2005	4,8	4,8	4,6	5,5	4,7	3,7
2007/2006	5,0		4,0	4,6	4,8	3,6
2008/2007	5,0		4,2	5,2	4,7	3,5

Tab. 2 Tempá prírastku dovozu a vývozu
ČSOB

Rok	Dovoz s.c.	Vývoz s.c.	Dovoz b.c.	Vývoz b.c.
2004/2003	9,0	10,0	7,0	12,0
2005/2004	14,0	11,0	15,0	13,0

Páleník

Rok	Dovoz s.c.	Vývoz s.c.	Dovoz b.c.	Vývoz b.c.
2004/2003	9,6	8,0	5,8	6,3
2005/2004	11,3	9,4	10,6	8,2
2006/2005	10,6	10,4	11,7	11,0

Infostat

Rok	Dovoz s.c.	Vývoz s.c.	Dovoz b.c.	Vývoz b.c.
2004/2003	10,0	9,2	11,7	10,8
2005/2004	9,2	8,3	11,8	10,9
2006/2005	8,8	8,5	12,1	11,8
2007/2006	8,3	8,7	11,5	12,0
2008/2007	9,0	10,0	12,3	13,3

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2005
Dátum:	19. apríl 2005
Miesto:	Bratislava, Kongresová sála Únie žien Slovenska
Témy:	• RAST HDP – prognózy a námety • ZAVEDENIE EURA – prognózy a námety
Záštita:	Ivan Mikloš, podpredseda vlády SR a minister financií
Referujúci:	V zastúpení garanta konferencie podpredsedu vlády a ministra financií Slovenskej republiky vystúpil Ľudovít Ódor. Jozef Chajdiak (Ekonomická univerzita), Ján Tóth (ING Bank N.V.), Ľudovít Ódor (IFP MF SR), Ján Haluška a Michal Olexa (INFOSTAT), Viliam Páleník a Ján Ďuraš (Ústav slovenskej a svetovej ekonomiky SAV), Peter Ševčovič (NBS). Pred začiatkom diskusie vystúpil Ivan Šramko guvernér NBS s informáciami o riadení kurzov v Eurozóne, o menovom programe a o zavedení Eura k 1. 1. 2009.
Zborník	80-88946-41-7
Tabuľky prognóz:	Uvádzame podľa autorov:

Tab. Odhad tempa rast HDP v stálych cenách, dátumu momentu zavedenia eura a kurzu

Meno autora:	Olexa, Haluška	Páleník	Odor	Toth	Chajdiak	Ševčovic
Rok	% rastu HDP					
2005	5,0	5,0	4,9	5,1	6,2	5
2006	5,3	5,2	5,3	6,0	6,7	5
2007	6,0	6,1	6,1	6,0	6,4	>5
2008	5,5	5,6	5,2	5,0	7,2	5
2009	5,1	5,6	5	5,5	7,2	
Dátum momentu zavedenia eura:	1.1.2009	1.1.2009	1.1.2009	1.1.2009	1.1.2009	1.1.2009
Kurz eura v momente zavedenia eura:	35	35		33-34	35	

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2006
Dátum:	4. apríl 2006
Miesto:	Bratislava, Kongresové centrum Technopolu
Témy:	- výsledky aktuálnych prognóz vývoja HDP a DPH na Slovensku vybranými prognostickými skupinami - návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP a k problematike DPH na Slovensku
Záštita:	Ivan Mikloš, podpredseda vlády SR a minister financií
Referujúci:	Pred vystúpením prognostikov bol príspevok zástupkyne Daňového riaditeľstva SR J. Janáčkovej o dani z pridanej hodnoty. Ján Tóth (ING Bank N.V.), Viliam Páleník (Ekonomický ústav SAV), Marek Gábriš (ČSOB), Ján Haluška (INFOSTAT), Jozef Chajdiak (Ekonomická univerzita)
Zborník	80-88946-42-7
Tabuľky prognóz:	Uvádzame podľa autorov:

Súhrn jednotlivých prognóz na roky 2006 až 2009

Autor: Marek Gábriš, ČSOB

Rok	% rastu HDP	mld. Sk DPH
2005	6,0	122
2006	5,8	130,5
2007	6,5	138,1
2008	5,5	146,4
2009	5,4	154,8

Autor: Jozef Chajdiak, EU

Rok	% rastu HDP	mld. Sk DPH
2005	6,0	122
2006	6,7	130
2007	6,4	130
2008	7,2	134
2009	7,2	138

Autor: EU SAV

Rok	% rastu HDP	mld. Sk DPH
2005	6,0	122
2006	5,02	129,5
2007	5,44	137,5
2008	5,26	144,9
2009	6,87	152,9

Autor: INFOSTAT

Rok	% rastu HDP	mld. Sk DPH
2005	6,0	117
2006	5,9	126,7
2007	6,3	136,2
2008	5,8	145,3
2009	5,3	155,2

Autor: Ján Toth

Rok	% rastu HDP	mld. Sk DPH
2005	6,0	117
2006	6,2	127
2007	6,7	135
2008	5,7	142
2009	5,2	151

Autor: NBS

Rok	% rastu HDP	mld. Sk DPH aktuál
2005	6,0	117,0
2006	6,2	128,7
2007	6,9	136,8
2008	5,1	144,7
2009	-	153,2

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2007
Dátum:	27. marec 2007
Miesto:	Bratislava - Dúbravka, Kongresová sála ŠÚ SR
Témy:	- výsledky aktuálnych prognóz vývoja HDP a zamestnanosti na Slovensku vybranými prognostickými skupinami - návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP a zamestnanosti na Slovensku
Záštita:	Dušan Čaplovič, podpredseda vlády SR
Referujúci:	Sergej Kozlík (Europoslanec za SR), Ján Tóth (ING Bank N.V.), Viliam Páleník (Ekonomický ústav SAV), Marek Gábriš (ČSOB), Ján Haluška, Michal Olexa (INFOSTAT), Jozef Chajdiak (Statis), Peter Ševčovic (NBS)
Zborník	80-88946-46-5
Tabuľky prognóz:	Uvádzame podľa autorov v ďalšej časti zborníka.

Pre zaujímavosť uvádzame oficiálne tempá rastu HDP v stálych cenách roku 1995 a v číslach vo verzii roku 2005 a v stálych cenách roku 2000 a v číslach vo verzii marca roku 2007. Čitateľ môže kvalitu prognóz jednotlivých autorov tak oceniť samostatne.

Tab. 1 Tempá rastu HDP

(HDP v s.c. 2000, resp. 1995 vo verzii roku 2005)

Tempo	s.c.2000	s.c.1995
2000/1999	100,70%	102,04%
2001/2000	103,20%	103,79%
2002/2001	104,10%	104,62%
2003/2002*	104,20%	104,46%
2004/2003*	105,40%	105,50%
2005/2004*	106,00%	105,95%
2006/2005*	108,30%	x

* predbežné údaje

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2008
Dátum:	15. apríl 2008
Miesto:	Bratislava – Hotel Bôrik
Témy:	- výsledky aktuálnych prognóz vývoja HDP a dlhodobej nezamestnanosti na Slovensku vybranými prognostickými skupinami - návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP a poklesu dlhodobej nezamestnanosti na Slovensku
Záštita:	Dušan Čaplovič, podpredseda vlády SR
Referujúci:	Ján Tóth (ING Bank N.V.), Viliam Páleník, Kvetan Vladimír, Radvanský Marek (Ekonomický ústav SAV), Ján Haluška, Michal Olexa (INFOSTAT), Jozef Chajdiak (ÚM STU), Renáta Konečná (NBS)
Zborník	80-88946-47-2
Tabuľky prognóz:	Uvádzame podľa autorov v ďalšej časti zborníka.

Súhrn prognóz (k 9. 4. 2008)

Rast HDP v s.c.

% rastu HDP	Infostat	EU SAV	Chajdiak	Konečná	Tóth	Šilan
2007	10,4	10,4	10,4	10,4	10,4	10,4
2008	7,2	9,0	7,2	7,7	7,3	7,5
2009	6,1	7,1	6,4	6,9	6,4	6,4
2010	5,7	7,4	5,9		6,3	5,9
2011	5,5	7,3	5,7		5,5	5,6

Počet dlhodobozamestnaných

tis.nezam.	Infostat	EU SAV	Chajdiak	Konečná	Tóth	Šilan
2007	195,9	206,9	122	206,9	196	294,3
2008	188,0	187,0	113	189,2	174	269,7
2009	175,0	177,1	101	173,1	158	260,1
2010	164,0	164,0	81		140	252,7
2011	155,0	150,0	79		130	245,3

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2009
Dátum:	7. apríl 2009
Miesto:	Bratislava – Aula Ekonomickej univerzity
Témy:	- výsledky aktuálnych prognóz vývoja HDP a dlhodobej nezamestnanosti na Slovensku vybranými prognostickými skupinami - návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP a efektívneho vývoja dopravnej náročnosti HDP na Slovensku
Záštita:	Dušan Čaplovič, podpredseda vlády SR, Ľubomír Vážny, minister dopravy, pôšt a telekomunikácií SR
Referujúci:	Ján Haluška, Michal Olexa (Infostat), Viliam Páleník, Vladimír Kvetan, Marek Radvanský (EÚ SAV), Peter Ševčovic (NBS), Ján Tóth (UniCredit Bank), Jozef Chajdiak (UM STU), Ľubomír Palčák (VÚD)
Zborník	ISBN 978-80-88946-48-9

Prednášajúci účastníci konferencie odhadovali aj tempá prírastku HDP (v stálych cenách). Ich odhady sú v nasledujúcej tabuľke.

	Tóth	Chajdiak	Haluška	EÚ SAV	Olexa
Rok	% prírastku	% prírastku	% prírastku	% prírastku	% prírastku
2008	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4
2009	-0,5	-1,8	-1,0	-0,9	-0,4
2010	3,1	-0,1	2,0	0,4	1,5
2011	4,5	4,4	2,7	3,3	2,2
2012	5,0	5,6	3,5	4,0	3

Všetky odhady na rok 2009 prognózujú pokles objemu HDP oproti roku 2008. V rokoch 2011 a 2012 môžeme konštatovať prognostický mierne optimistický rast.

Kvôli úplnosti a pre zaujímavosť uvádzame dosiahnuté reálne hodnoty tempa prírastku resp. indexy rastu ročného objemu HDP v stálych cenách roku 2000 v nasledujúcej tabuľke:

Reálny rast HDP	index rastu	tempo prírastku
2000/1999	1,014	1,4
2001/2000	1,034	3,4
2002/2001	1,048	4,8
2003/2002	1,047	4,7
2004/2003	1,052	5,2
2005/2004	1,065	6,5
2006/2005	1,085	8,5
2007/2006	1,104	10,4
2008/2007	1,064	6,4

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2010
Dátum:	13. apríl 2010
Miesto:	Bratislava – Aula Ekonomickej univerzity
Témy:	- výsledky aktuálnych prognóz vývoja HDP a súkromných investícií na Slovensku vybranými prognostickými skupinami - návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP a efektívneho vývoja súkromných investícií na Slovensku
Záštita:	Dušan Čaplovič, podpredseda vlády SR
Referujúci:	Sergej Kozlík (poslanec EP), Rudolf Sivák (rektor EU), Ján Haluška, Michal Olexa (Infostat), Viliam Páleník, Vladimír Kvetan, Marek Radvanský (EÚ SAV), Peter Ševčovic (NBS), Ján Tóth (UniCredit Bank), Jozef Chajdiak (UM STU),
Zborník	ISBN 978 - 80 - 88946 - 49 – 6

Tabuľka: Expertné hodnotenie tempa rastu (poklesu) HDP na roky 2010 až 2013

	EÚ SAV	Chajdiak	Infostat	NBS	Toth
Rok	% prírastku	% prírastku	% prírastku	% prírastku	% prírastku
2008	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4
2009	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7
2010	2,5	-0,4	2,9	3,2	3,1
2011	3,3	2,2	3,5	4,4	3,8
2012	4,1	3,8	3,8	4,2	4,5
2013	4,6	4,5	4,5		4,0

EÚ SAV – Páleník, Radvanský a kolektív

Infostat – Haluška, Olexa a kolektív

NBS – Beka a kolektív

POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2011	
Dátum:	12. apríl 2011
Miesto:	Bratislava – Aula Economickej univerzity
Témy:	- výsledky aktuálnych prognóz vývoja HDP a súkromných investícií na Slovensku vybranými prognostickými skupinami - návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP a efektívneho vývoja inkluzívneho rastu na Slovensku
Záštita:	Iveta Radičová, predsedníčka vlády SR
Referujúci:	Sergej Kozlík (poslanec EP), I. Mikloš (podpredseda vlády SR a minister financií), Rudolf Sivák (rektor EU), Ján Beka (NBS), František Bernadič (ŠÚ SR), Ján Haluška, Michal Olexa (Infostat), Viliam Páleník, Marek Radvanský (EÚ SAV), Peter Ševčovic, Jozef Chajdiak (UM STU), Lucia Šrámková (IFP MF SR), Dávid Dereník (UniCredit Bank), Juraj Valachy (Tatra BANKA).
Zborník	ISBN 978 - 80 - 88946 - 56 – 4

Tabuľka: Expertné hodnotenie stavu ekonomiky SR

stav 2010	x1	x2	x3	x4	x5	priemer
Beka	1,5	0,5	-1,5	-1,5	1	0
Dereník	0	0,0	-2	-1	1	-0,4
Haluska	0,5	2,0	-1,5	-2,0	2,0	0,2
chajdiak	-1	1,5	-1,5	-1,5	0,5	-0,4
Radvansky	-1	2	-2	-2	2	-0,2
sivak	1,0	0,5	-1,0	-1,5	-0,5	-0,3
Šrámková	0,5	1,5	-1,5	-1,0	1,0	0,1
Spolu	0,5	1,5	-1,5	-1,5	1	0,0
Medián						-0,2

Tabuľka: Expertné hodnotenie vývoja ekonomiky SR

vývoj 2010/2009	x1	x2	x3	x4	x5	priemer
Beka	2	0	-1,5	-2	-1	-0,5
Dereník	0,5	0	-2	-2	1	-0,5
Haluska	1,5	2,0	-1,5	-1,5	2,0	0,5
chajdiak	1	1,5	0	-1,5	-0,5	0,1
Radvansky	0	-1	0	1	2	0,4
sivak	1,5	1,0	-0,5	-1,0	-0,5	0,1
Šrámková	2,0	2,0	-2,0	0,0	-0,5	0,3
Spolu	1,5	1	-1,5	-1,5	-0,5	-0,2
Medián						0,1

Tabuľka : Expertné hodnotenie tempa rastu (poklesu) HDP na roky 2010 až 2013

	Beka	Dereník	Haluška	Chajdiak	Radvanský	Sivák	Šrámková
Rok	%	%	%	%	%	%	%
2008	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4
2009	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7
2010	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
2011	3,3	3,1	3,3	3,7	3,4	4,5	3,4
2012	4,5	4,5	3,8	3,5	4,1	3,5	4,8
2013	5,2	5,2	4,3	3,4	4,5	4,0	4,8
2014		5,3	5,0	3,3	4,6	4,0	4,8

Beka – NBS; Dereník – UniCreditBank; Haluška – Infostat; Chajdiak – ÚM STU; Radvanský – EÚ SAV; Sivák – EU; Šrámková – IFP MF SR

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2012
Dátum:	17. apríl 2012
Miesto:	Bratislava – Aula Ekonomickej univerzity
Témy:	•Prezentovať výsledky aktuálnych prognóz vývoja HDP a plnenia druhej priority stratégie EUROPA 2020 – Udržateľný rast, t.j. podporovanie ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje, na Slovensku vybranými prognostickými skupinami •Prezentovať návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP a efektívneho vývoja trvale udržateľného rastu na Slovensku
Záštitá:	Peter Kažimír, podpredseda vlády SR a minister financií
Referujúci:	Sergej Kozlík (poslanec EP), Peter Pellegrini (štátny tajomník MF), Rudolf Sivák (rektor EU), Ján Beka (NBS), Ján Haluška, Viliam Páleník, Marek Radvanský (EÚ SAV), Jozef Chajdiak (UM STU), Zdenko Krajčír, Monika Pécsyová (IFP MF SR), Juraj Valachy (Tatra BANKA).
Zborník	ISBN 978 - 80 - 88946 - 58 – 8

Tabuľka 1: Externé hodnotenie stavu ekonomiky SR

stav 2011	x1	x2	x3	x4	x5	priemer
Beka	0,5	-1,0	-2	-1,5	2	-0,4
Haluska	1,0	0,5	-2,0	-2,0	2,0	-0,1
Chajdiak	-1	-1,5	-1,5	-1,5	1,5	-0,8
Olexa	-2	-1,5	-2	0	2	-0,7
Pécsyová	0,5	-1,0	-1,5	0,5	1,5	0
Radvansky	1	-1,0	-1	-2	2	-0,2
Valachy	0,5	-1,0	-1	-1	1,5	-0,2
Sivak	-0,5	-1,0	-1	-1	1,5	-0,4
Spolu	0,5	-1,0	-1,5	-1,25	1,75	-0,3
Median						-0,3

Tabuľka : Expertné hodnotenie vývoja ekonomiky SR

vyvoj 2011/2010	x1	x2	x3	x4	x5	priemer
Beka	0	-1	-2	1	2	0
Haluska	1,5	0,0	-2,0	-1,0	2,0	0,1
Chajdiak	0	-1,5	-0,5	0,5	1	-0,1
Olexa	1	-2	0,5	1	2	0,5
Pécsyová	1,5	-1	0,5	1,5	1,5	0,8
Radvansky	0	-1	-1	-1	2	-0,2
Valachy	2,0	-1,5	-1,0	1,5	1,5	0,5
Sivak	0,5	-1	0,5	1	1,5	0,5
Spolu	0,75	-1	-0,75	1	1,75	0,35
Median						+0,3

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2013
Dátum:	16. apríl 2013
Miesto:	Bratislava – Aula Ekonomickej univerzity
Témy:	• Prezentovať výsledky aktuálnych prognóz vývoja HDP a plnenia prvej z troch priorit stratégie EUROPA 2020 – – Inteligentný rast, t.j. vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii = vybranými prognostickými skupinami • Prezentovať návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP a inteligentného rastu na Slovensku
Záštita:	Peter Kažimír, podpredseda vlády SR a minister financií
Referujúci:	Peter Mach (SSDS), Rudolf Sivák (rektor EU), František Barnadič (ŠÚ SR), Marian Zajko (ÚM STU), Branislav Reľovský (NBS), Jana Júriová (Infostat), Brian König (EÚ SAV), Jozef Chajdiak (UM STU), Ján Vaňo (SBERBANK), Juraj Valachy (Tatra BANKA), Dávid Dereník
Zborník	ISBN 978 - 80 - 88946 - 62 – 5

Tabuľka č. 1: Expertné hodnotenie stavu ekonomiky SR

stav 2012	x1	x2	x3	x4	x5	priemer
-----------	----	----	----	----	----	---------

Olexa	0	-1,0	-2	-1	2	-0,4
Haluska	1,0	1,0	-2,0	-1,5	2,0	0,1
Chajdiak	-1	-0,5	-1,5	-1	1,5	-0,5
Sivak	0,5	-1,0	-1,0	-1,0	2,0	-0,1
Vaňo	1,5	1,0	-2	1,5	2	0,8
Reľovský	0,5	-1,0	-0,5	-1,5	1,0	-0,3
Radvansky	0	-1	-1	-2	1	-0,6
Spolu	0,5	-1,00	-1,50	-1,00	2,00	-0,2
medián						-0,3

Tabuľka č. 2: Expertné hodnotenie vývoja ekonomiky SR

vyvoj 2011/2010	x1	x2	x3	x4	x5	priemer
Olexa	1	1	-2	1	2	0,6
Haluska	1,0	1,0	-2,0	-1,5	2,0	0,1
chajdiak	0	1,0	-1,5	-1	1,5	0,0
Sivak	-0,5	0,5	-1,0	0,0	1,5	0,1
Vaňo	0,5	0,5	-2	0,5	2	0,3
Reľovský	-1,0	0,5	-1,0	-1,0	1,5	-0,2
Radvansky	0	-1	-2	1	2	0
Spolu	0	0,5	-2	0	1,75	0,05
Medián						0,1

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2014
Dátum:	8. apríl 2014
Miesto:	Bratislava – Aula Ekonomickej univerzity
Témy:	- Výsledky aktuálnych prognóz demografického vývoja a vývoja HDP vybranými prognostickými skupinami Návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP a vplyv zmien demografického prostredia
Záštita:	Peter Kažimír, podpredseda vlády SR a minister financií
Referujúci:	Peter Mach (SSDS), Rudolf Sivák (rektor EU), Boris Vaňo (Infostat), Ivan Lichner (EÚ SAV), Jozef Chajdiak (UM STU), Ján Beka (NBS), Ján Vaňo (SBERBANK), Brian König (EÚ SAV),
Zborník	ISBN 978 - 80 - 88946 - 65 – 6

Tabuľka č. 1: Expertné hodnotenie stavu ekonomiky SR

Stav -2013	x1	x2	x3	x4	x5	priemer
OLEXA	1,0	2,0	-2,0	1,0	2,0	0,80

Haluška	0,5	2,0	-2,0	-1,0	2,0	0,30
Chajdiak	-1,0	1,0	-1,5	-0,5	1,5	-0,10
Beka	1,0	-0,5	-1,5	-1,0	2,0	0,0
Radvanský	0,5	1,0	-1,5	-1,5	1,5	0,0
Sivák	-0,5	1,0	-2	-1	1,5	-0,2
Vaňo	1,5	1,5	1,5	1,5	2,0	1,6
Spolu	0,5	1,0	-1,5	-1,0	2,0	0,2
Medián						0,00

Tabuľka č. 2: Expertné hodnotenie vývoja ekonomiky SR

Vývoj - 2013/2012	x1	x2	x3	x4	x5	priemer
OLEXA	-1,0	2,0	-2,0	2,0	2,0	0,60
Haluška	0,5	2,0	-1,0	-0,5	2,0	0,60
Chajdiak	1,0	1,0	0,0	0,5	0,0	0,50
Beka	-0,5	1,0	0,0	1,0	1,5	0,6
Radvanský	0,5	1,0	-1,0	1,0	1,5	0,6
Sivák	-1,0	1,0	-0,5	1,0	1,0	0,3
Vaňo	0,0	2,0	1,0	1,0	2,0	1,2
Spolu	0,0	1,0	-0,5	1,0	1,5	0,6
Medián						0,60

Tabuľka č. 3: Expertné hodnotenie tempa rastu (poklesu) HDP na roky 2014 až 2017

Rok	OLEXA	HALUSKA	Chajdiak	Beka	Radvanský	Sivák	Vaňo
2009	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9
2010	+4,2	+4,2	+4,2	+4,2	+4,2	+4,2	+4,2
2011	+3,3	+3,3	+3,3	+3,3	+3,3	+3,3	+3,3
2012	+2,0	+2,0	+2,0	+2,0	+2,0	+2,0	+2,0
2013	+0,9	+0,9	+0,9	+0,9	+0,9	+0,9	+0,9
2014	1,8	2,2	1,1	2,4	2,4	2	+2,1
2015	2,5	2,7	2,1	3,3	2,9	2,5	+2,8
2016	2,5	2,6	2,7	3,5	3,4	3	+3,3
2017	3,0	2,6	2,5		3,6	3	+3,5

Beka – NBS; Olexa – Infostat; Haluška – Infostat; Chajdiak – ÚM STU; Beka – NBS; Radvanský – EÚ SAV; Sivák - EU ;Vaňo – Sberbank

	POHLADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2015
Dátum:	14. apríl 2015

Miesto:	Bratislava – Spoločenská miestnosť rektorátu Ekonomickej univerzity
Témy:	• Výsledky aktuálnych prognóz vývoja HDP vybranými prognostickými skupinami • Návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP • Meranie HDP v podmienkach metodiky ESA 2010 • Šedá, čierna ekonomika
Záštita:	
Referujúci:	Peter Mach (SSDS), Rudolf Sivák, František Bernadič, Marek Radvanský, Jozef Chajdiak, Ján Beka, Ján Vaňo.
Zborník	ISBN 978 - 80 - 88946 - 67 – 0

Tabuľka č. 1: Externé hodnotenie stavu ekonomiky SR

Stav - 2014	x1	x2	x3	x4	x5	priemer
Haluška	0,5	2,0	-2,0	-0,5	2,0	0,40
Chajdiak	-1,0	2,0	-1,5	-1,5	1,5	-0,10
Vaňo	1,5	2,0	1,5	1,0	2,0	1,60
Radvanský	0,5	1,5	-1,5	-1,0	2,0	0,30
Beka	1,0	0,0	-1,0	-0,5	2,0	0,30
Kozlík	-1,0	0,0	-2,0	-1,0	0,0	-0,80
Medián						0,30

Tabuľka č. 2: Externé hodnotenie vývoja ekonomiky SR

Vývoj - 2014/2013	x1	x2	x3	x4	x5	priemer
Haluška	0,5	2,0	0,5	-1,0	2,0	0,80
Chajdiak	1,0	1,5	0,0	0,0	1,0	0,70
Vaňo	1,5	2,0	1,0	1,0	1,5	1,40
Radvanský	0,5	1,5	1,5	-1,0	0,0	0,50
Beka	1,5	0,0	0,5	0,5	1,0	0,70
Kozlík	-1,0	0,0	-1,0	-1,0	0,0	-0,60
Medián						0,70

Tabuľka č. 3: Externé hodnotenie tempa rastu (poklesu) HDP na roky 2015 až 2019

	Haluška	Chajdiak	Vaňo	Radvanský	Beka
Rok	% rastu HDP	% rastu HDP	% rastu HDP	% rastu HDP	% rastu HDP

2009	-5,3	-5,3	-5,3	-5,3	-5,3
2010	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8
2011	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7
2012	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
2013	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
2014	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4
2015	2,6	2,6	2,6	2,88	3,2
2016	3,0	2,4	3,3	3,64	3,8
2017	3,0	2,2	3,5	3,44	3,5
2018	3,2	2,4	3,6	3,32	
2019	3,2	2,8	3,8	3,39	

Haluška – Infostat, Chajdiak – ÚM STU, Vaňo – Sberbank, Radvanský – EÚ SAV, Beka – NBS

Práve prebieha:

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2016
Dátum:	4. apríl 2016
Miesto:	Bratislava – Spoločenská miestnosť rektorátu Ekonomickej univerzity
Témy:	Diskutovať o: vplyve európskej hospodárskej politiky na Slovensko v kontexte slovenského predsedníctva v Rade EÚ Výsledky <i>aktuálnych prognóz vývoja HDP</i> vybranými prognostickými skupinami <i>Návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP</i>
Referujúci:	Peter Mach (SSDS), Ferdinand Daňo, Vladimír Maňka, Ivan Štefanec, Viliam Páleník, Mikuláš Luptáčík, František Bernadič, Rudolf Sivák, Jozef Chajdiak, Ján Beka, Ján Haluška, Marek Radvanský, Ján Šilan, Vladimír Vaňo.
Zborník	ISBN 978 - 80 - 88946 - 70 – 0

Tabuľky hodnotenia, prognóz a grafy sú na stranách 4 až 7.

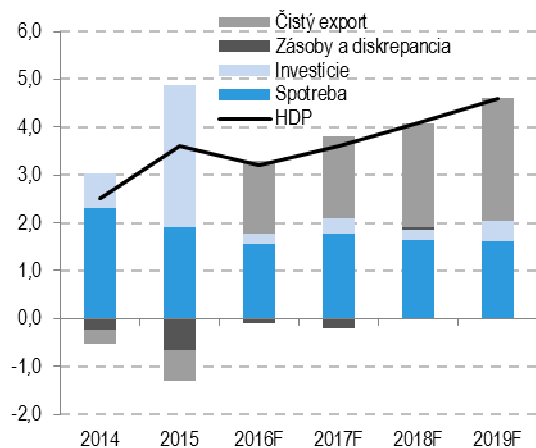
Prognóza slovenskej ekonomiky na roky 2016-2019

(príspevok na konferenciu Pohľady na ekonomiku Slovenska)

Aktuálna oficiálna prognóza MFSR z februára 2016 očakáva v tomto roku solidný rast ekonomiky na úrovni 3,2%. Štruktúra rastu bude vyváženejšia než v roku 2015. Zrýchlenie rastu reálnej mzdy spolu s nárastom počtu pracovných miest podporí rast spotreby domácností. Verejné investície sa vrátia bližšie k úrovni z roka 2014. V súkromnom sektore zrýchlia predovšetkým investície v automobilovom priemysle, ktoré budú podporené výstavbou automobilového závodu Jaguar Land Rover. Spomalenie zahraničného dopytu mierne pribrzdí rast exportu. Pokles investícií s vysokou dovoznou náročnosťou sa podpíše pod spomalenie dovozu, čo obnoví kladný príspevok čistého exportu k rastu HDP.

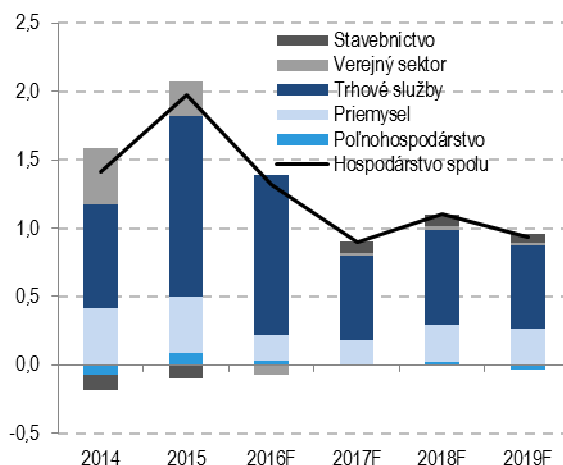
V roku 2017 ekonomika zrýchli, porastie o 3,6 percenta. Zrýchli sa exportná výkonnosť aj investičná aktivita, ktorú potiahne pokračujúca výstavba a nákupy strojov do nových závodov automobiliek. Rast reálnych miezd mierne spomalí kvôli očakávanému návratu inflácie, a spolu s pozvoľnejším rastom zamestnanosti sa odrazí v miernejšom tempe mienania slovenských domácností. V rokoch 2018 a 2019 v ekonomike pribudnú nové výrobné kapacity a rast dosiahne 4,1 resp. 4,6 percenta. Spustenie novej výroby v JLR a VW zvýši rast exportov na 8,5% v roku 2019. Zmiernenie rastu investícií odzrkadľuje ukončenie investičnej fázy oboch projektov. Rast spotreby domácností bude mierne predbiehať rast disponibilného dôchodku s predpokladom pozvoľného poklesu miery úspor. Prehrievanie ekonomiky bude i pri dosahovanom vysokom raste len mierneho charakteru.

Príspevky k rastu HDP (p. b.)

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

Príspevky k rastu zamestnanosti (p. b.)

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

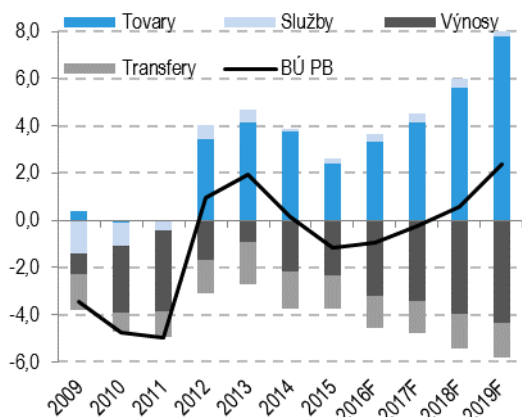
Trh práce bude pokračovať v pozitívnom vývoji aj v roku 2016. Ekonomický rast povedie k solidnému rastu zamestnanosti o 1,3 %, pričom aj v nasledujúcich rokoch sa bude pohybovať blízko 1 % (podľa ESA 2010). V roku 2016 pribudne približne 30 tisíc nových pracovných miest, a to najmä v sektore služieb. Vďaka tomuto vývoju poklesne miera nezamestnanosti na 10,3 % (VZPS). Už v roku 2017 pritom môže prekonať historické minimum z roku 2008 a dosiahnuť jednocifernú úroveň.

Reálne mzdy stúpnu výrazne aj v roku 2016, keď porastú o 3,1 %. Tretí rok po sebe tak predbehnú rast reálnej produktivity i 3 %-nú hranicu. Za ich rastom opäť stojí stagnujúca inflácia, ktorá sa do mzdových vyjednávani prenesie len čiastočne. Rast miezd bude podporený aj výrazným zvýšením minimálnej mzdy a čiastočne aj prehrievaním na trhu práce. Mzdy by mali rásť rovnomerne naprieč všetkými sektormi, no vďaka 4%-nému nárastu taríf najvýraznejšie vo verejnom sektore. Rast reálnych miezd a produktivity práce sa dostane do rovnováhy až koncom roka 2017.

V roku 2016 zostane inflácia na veľmi nízkej úrovni. Priemerná medziročná inflácia dosiahne 0,2%. Na začiatku roka k prehĺbeniu poklesu spotrebiteľských cien prispelo zníženie cien energií, ako aj zníženie sadzby DPH na vybrané druhy potravín. Očakávame však, že domáce dopytové tlaky budú postupne silnieť a podporia pozvoľné

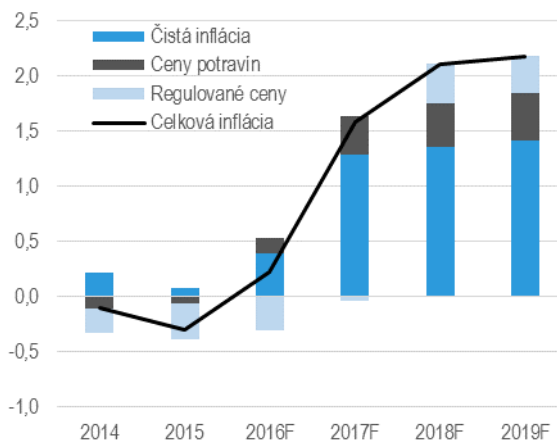
zrýchľovanie cien tovarov a služieb v druhej polovici roka. K rastu cenovej hladiny by mali prispieť tiež najnovšie opatrenia ECB. Rast spotrebiteľských cien bude v strednodobom horizonte postupne zrýchľovať a želanú úroveň 2% dosiahne v roku 2018.

Saldo BÚ PB a jeho zložky (% HDP)

Zdroj: NBS, MF SR

Príspevky k rastu inflácie (v p. b.)

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

Deficit platobnej bilancie sa bude v priebehu roka 2016 postupne zmenšovať. Zreálnenie rastu importov povedie v budúcom roku k návratu obchodnej bilancie do výraznejšieho prebytku. Počnúc rokom 2018 bude mať na raste zahraničnoobchodnej bilancie zásluhu najmä vyšší export novej automobilky Jaguar Land Rover. Repatriácia zisku zahraničných investícií povedie k ďalšiemu prehĺbovaniu deficitu primárnych výnosov, ten však nevykompenzuje zvyšovanie kladného salda tovarov. Bilancia služieb a sekundárnych výnosov zostane dlhodobou stabilná.

Riziká makroekonomickej prognózy sú vyvážené. V externom prostredí dominujú negatívne riziká spojené spomalením globálneho rastu pod ťarchou problémov viacerých veľkých ekonomík (Čína, Rusko, Brazília). Otvárajúcim sa negatívnym rizikom je reakcia rozvíjajúcich sa ekonomík na uťahovanie menovej politiky v USA. Nové minimá komodít znamenajú problémy pre odvetvia baníctva a hutníctva. Pozitívnym rizikom v externom prostredí je oneskorený, no umocnenejší vplyv QE na investície a spotrebu domácností v eurozóne. Aj v domácom prostredí je pozitívnym rizikom zmena spotrebiteľského správania a zatvorenie nožníc vo vývoji príjmov z práce a spotrebiteľskými výdavkami. Na trhu práce môže prehrievanie priniesť dodatočný tlak na rast miezd v súkromnom sektore. Zníženie cien ropy môže priniesť dodatočný stimul ekonomického rastu v eurozóne resp. okolitých krajinách.

OBSAH CONTENTS

	Úvod	3
Chajdiak Jozef	Expertné hodnotenie stavu a vývoja ekonomiky Slovenska za rok 2015 a oproti roku 2014 a odhad budúceho vývoja HDP	4
ŠÚ SR	Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v 4. štvrtroku 2016	8
Maňka Vladimír	Rozpočtová politika EÚ a ďalšie aspekty vzťahu SR a EÚ	16
Páleník Viliam	Koncept európskeho karbónového poplatku ako možná súčasť Slovenského predsedníctva v Rade EÚ	19
Bernadič František	Predsedníctvo Slovenskej republiky v Rade Európskej únie v roku 2016	23
Sivák Rudolf	Analýza vývoja ekonomiky SR v roku 2015 a niektoré predpoklady vývoja v roku 2016	38
Chajdiak Jozef	Makroekonomický vývoj SR do februára 2016	43
Bezáková Valéria	Ekonomika Slovenska v pohľade verejnosti	57
Haluška Ján, Juriová Jana, Hamara Andrej	Makroekonomická výkonnosť slovenskej ekonomiky v roku 2015 a odhad jej vývoja v roku 2016	63
Radvanský Marek, Ivan Lichner, Tomáš Miklošovič	Strednodobá prognóza vývoja ekonomiky SR v rokoch 2016 – 2020	67
Beka Ján	Očakávaný makroekonomický vývoj	80
Chajdiak Jozef	Nezdanený objem hrubého domáceho produktu (HDP), hrubý domáci produkt a daň z pridanej hodnoty (DPH) SR (roky 1996 až rok 2015)	83
Luha Ján, Chajdiak Jozef	Pohľady na konferencie Pohľady na ekonomiku Ekonomiku Slovenska 2016	86
Šilan Ján	Prognóza slovenskej ekonomiky na roky 2016-2019	104
Obsah		106

POHLĎADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2016
Vydala SŠDS

Programový a organizačný výbor:

Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc. – predseda
RNDr. Ján Luha, CSc. – tajomník
RNDr. Peter Mach, Ing. Marek Radvanský, PhD.,
Doc. RNDr. Viliam Páleník, PhD.
Doc. Ing. Eva Sodomová, PhD., Ing. František Bernadič,
Doc. Ing. Mária Vojtková, CSc., Helena Kuchyňková

Zostavili: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc.,
RNDr. Ján Luha, CSc.
Ing. František Bernadič

Recenzovali: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc., RNDr. Peter Mach,
RNDr. Ján Luha, CSc., Ing. František Bernadič

Odovzdané do tlače: marec 2016

Vyšlo: apríl 2016

ISBN 978-80-88946-70- 0

